

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Стратегічні пріоритети публічного управління України в умовах глобалізації

*Збірник № 4
матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції
11 червня 2020 року*

УДК 351.009.11(477:4)(06)

П 32

Редакційна колегія:

Черевко О. В., доктор економічних наук, професор, ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (голова);

Шарий В. І., доктор наук з державного управління, завідувач кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Лопушинський І. П., доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету;

Толуб'як В. С., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри менеджменту та публічного управління Тернопільського національного економічного університету;

Іщенко М. П., доктор філософських наук, професор, академік Української академії політичних наук, Заслужений працівник освіти України;

Дмитренко М. Й., доктор філософських наук, професор Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України;

Самойленко Л. Я., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (відповідальний секретар);

Головін Р. Г., кандидат наук з державного управління, викладач кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Овчаренко А. О., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Хромець В. А., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри державного менеджменту Національної академії державного управління при Президентіві України.

Рецензенти:

Гончаренко І. Г., доктор наук з державного управління, професор;

Кукурудза І. І., доктор економічних наук, професор.

П 32 Стратегічні пріоритети публічного управління України в умовах глобалізації / Збірник № 4 матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції / за ред. д. держ. упр. Шарого В. І., д. е. н., проф. Черевка О. В. – Черкаси:Видавець Чабаненко Ю. А., 2020 р. – 110 с.

ISBN 978-966-920-557-5

Збірник об'єднує матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з актуальних проблем публічного управління та адміністрування. Досліджено прикладні аспекти функціонування нових моделей публічного управління, що виникають у постмодернізаційний період. Виокремлено нові тенденції й пріоритети розвитку вітчизняної системи публічного управління та адміністрування, а також встановлене співпадіння їх сутності й цілей із практикою західних країн. Встановлені проблеми, що перешкоджають ефективному впровадженню досвіду оптимізації публічного управління європейських країн у вітчизняну практику, а також виявлені ризики, які потенційно можуть виникати в процесі адаптації зарубіжного досвіду до вітчизняної практики.

До збірника увійшли матеріали пленарного засідання й засідань першої другої та третьої секцій, у яких об'єднано статті науковців, аспірантів, докторантів України галузі знань «Публічне управління та адміністрування», а також слухачів магістратури відповідної спеціальності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Для державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування науковців, викладачів, слухачів магістратури спеціальності «Публічне управління та адміністрування», політологів, депутатів усіх рівнів.

УДК 351.009.11(477:4)(06)

Матеріали опубліковано в авторській редакції.
За зміст публікацій відповідальність несуть автори.

*Затверджено та рекомендовано до друку на засіданні кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології
(Протокол № 4 від 16 червня 2020 року)*

*Затверджено та рекомендовано до друку на засіданні Вченої Ради навчально-наукового інституту економіки і права
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
(Протокол № 10 від 20 червня 2020 року)*

Науменко Оксана Віталіївна,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО НАДАННЯ АДМІНПОСЛУГ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Сьогодні реформування сучасного інституту державної служби та місцевого самоврядування передбачає відкритість, прозорість, зростання довіри громадян до органів державної влади, толерантність у відносинах громадян і службовців, поліпшення якості і своєчасність надаваних громадянам публічних послуг. Згідно Закону України «Про адміністративні послуги» адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб’єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов’язків такої особи відповідно до закону [1].

Надання якісних адміністративних послуг є визначальною парадигмою реалізації повноважень, органів державної влади та з 12 березня 2020 року в Україні запроваджено карантин та низка інших обмежувальних заходів через пандемію коронавірусу (COVID-19). Водночас державні органи продовжують роботу задля задоволення потреб населення. Зокрема, Кабінет Міністрів затвердив перелік адміністративних послуг, які можна отримати у ЦНАП за невідкладних обставин під час карантину, а саме: державна реєстрація народження фізичної особи та її походження, державна реєстрація смерті, комплексна послуга е-Малятко для батьків новонароджених. Серед інших послуг: реєстрація чи зняття з місця проживання, видача довідки про реєстрацію; оформлення паспорта громадянина України; вклеювання фотокартки до паспорта при досягненні 25 чи 45 років; видача дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, параметри яких перевищують нормативні; погодження маршрутів руху транспорту під час перевезення небезпечних вантажів; реєстрація, перереєстрація та зняття з обліку транспортних засобів, що належать закладам охорони здоров'я або у зв'язку з втратою техпаспорту; видача посвідчень водія замість втраченого чи викраденого; субсидія на оплату житлово-комунальних послуг; оформлення пільг на придбання твердого та рідкого пічного палива і скрапленого газу; оформлення тимчасової допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце їхнього проживання невідоме; оформлення винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання "Мати-героїня"; оформлення допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами тим, хто не застрахований у системі державного соціального страхування; оформлення допомоги при народженні, усиновленні дитини, на дітей, над якими встановлено опіку та піклування, чи самотнім матерям та оформлення дозволу на порушення

об'єктів благоустрою. Слід зазначити, що інші послуги ЦНАП, які не ввійшли в перелік першочергових також можуть надаватися залежно від епідеміологічної ситуації регіону.

Міністерство соціальної політики України працює у посиленому режимі для забезпечення безперервності соціальних виплат населенню. У період карантину за наявності обмежень громадяни можуть обрати зручний спосіб та можливість отримати соціальну допомогу в органах соціального захисту та ЦНАП: через онлайн-сервіси, які доступні щодо звернення за багатьма видами соціальних допомог, зокрема, для оформлення житлової субсидії, допомоги при народженні дитини тощо; направлення документи поштою; через дистанційні скриньки в органах соціального захисту населення, що унеможлиблює контакти між людьми.

Також на період карантину та 30 днів після його скасування державні соціальні допомоги будуть перепризначені автоматично. Рішенням Уряду продовжені строки: виплати на новий період державної соціальної допомоги, яку було призначено раніше, без необхідності особистого звернення громадян до органів соціального захисту населення; нових звернень за призначенням деяких видів державної допомоги; виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства, дітям з інвалідністю, особам з інвалідністю, у випадках, коли строк переогляду органом МСЕК (медико-соціальної експертизи) або ЛКК (лікарсько-консультативної комісії) пропущено. Уряд бажає забезпечити життєдіяльність громадян мінімізувавши їх похід до державних установ шляхом самостійного обслуговування через онлайн-сервіси, тому Міністерство цифрової політики України запустило національну онлайн-платформу з цифрової грамотності «Дія. Цифрова освіта», де кожен може безкоштовно опанувати цифрові навички за сучасним форматом – освітні серіали [2]. Отже, система надання адміністративних послуг є важливою складовою системи публічного управління та адміністрування. Адміністративні послуги є одним із основних засобів регулювання відносин між державою і громадянами, забезпечення прав, свобод і обов'язків громадян. Державна політика України щодо надання адмінпослуг в умовах карантину дбає про безпеку персоналу і споживачів послуг, забезпечує зручність та доступність. Адже, неможливість отримати певні послуги позбавляє здатності реалізовувати свої права та підтримувати належний рівень життя, що є недопустимим сьогодні.

Список використаної літератури

1. Про адміністративні послуги: Закон України № 114-IX від 19.09.2019 [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
2. Онлайн-платформа «Дія. Цифрова освіта» [Електронний ресурс] // Міністерство охорони здоров'я. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/health/onlajn-platforma-dija-cifrova-osvita-zapustila-kurs-navchannja-dlja-derzhavnih-sluzhbovciv>

Маковоз Ірина Вікторівна,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ В УКРАЇНІ: СТРАТЕГІЧНИЙ ПРІОРИТЕТ ДЕРЖАВНОГО РОЗВИТКУ

Сучасний етап розвитку України доречніше було б назвати колапсом у багатьох напрямках державної діяльності. Спостерігаючи за політичною, економічною чи соціальною сферою стає зрозумілим, що в нашій країні немає достатньо досконалої моделі дій. Ресурсорозподіл та координування процесів недосконалі, що викликає труднощі у досягненні поставлених цілей.

Аналіз досвіду інших країн, моделей світового розвитку направлений на оптимальне поєднання та узгодження трьох головних питань: економічного зростання, соціального прогресу у взаємозв'язку з дотриманням критеріїв екологічної безпеки. Прогресивні країни вже давно сповідують у своїй стратегії відповідальне ставлення до природного середовища. А солідарність, свобода та рівність, поєднання з толерантністю є тими цінностями, які забезпечують успішний шлях стабільного розвитку будь-якої країни [1].

На шляху досягнення поставленої мети першочерговим, обов'язковим та одним із найважливіших кроків є обговорення і затвердження плану дій, певної стратегії, яка б включала ефективні прийоми або правила для гарантованого втілення задуманих цілей.

Окреслюючи довготривалу стратегію розвитку української держави, слід оцінити безліч явищ, що прямо чи опосередковано впливають чи можуть, за прогнозами фахівців, вплинути на хід подій.

Першу сходинку глобальних перепон розвитку України займають проблеми національної безпеки, обороноздатності України та явища корупції [2]. Максимальне зниження показника корупції спостерігалось у 2013 році (25 балів). Революція гідності дала новий поштовх до зростання корупційної активності. Для її подолання необхідно забезпечити дотримання верховенства права, незалежності контрольних органів та дотримання суспільної критики щодо зловживання владою і публічними коштами заради особистої вигоди [3].

Міжнародна позиція у питанні конкурентоспроможності української економіки також значно погіршилась. Україна в 2019 році втратила дві позиції в Індексі глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI) Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) й опустилася на 85-те місце з 141 країни [4].

Згідно зі щорічним звітом ВЕФ, основний регрес зафіксовано у сфері фінансових систем, в якій рейтинг України опустився на 19 позицій – до 136-го місця, й у сфері охорони здоров'я – на 9 позицій, до 101-го місця [4].

Загальну кількість проблемних питань досить важко визначити, оскільки їх надзвичайно багато. Але серед безлічі є одне, яке на погляд світової спільноти займає важливу позицію – подолання бідності.

Міжнародний досвід свідчить про можливість зменшення бідності та соціального відчуження з використанням засобів соціальної та економічної політики шляхом розширення доступу до послуг освіти, охорони здоров'я і інших послуг соціальної сфери, поліпшення стану навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, особливо в сільській місцевості [5].

Рівень бідності в Україні залишається високим, хоча за даними прес-служби Всесвітнього банку за попередній рік він знизився на 2 %. Але цей показник покращився лише за рахунок трудової міграції населення за кордон та грошових переказів. Найбільше потерпають від безробіття в Україні люди молодих вікових груп. Для боротьби з безробіттям та бідністю населення розроблено певний комплекс діючих механізмів, але, як показує практика, на сьогодні вони втратили свою ефективність та актуальність. Тому для вирішення проблеми слід застосувати кардинально новий та сучасний підхід.

У 2019 році уряд України ухвалив черговий план боротьби з бідністю в країні. Нажаль він, як і багато попередніх, не є чимось новим та відмінним. Складається враження, що чиновники не прагнуть ефективних змін, а лише змінюють терміни в старих текстах програм і планів.

Зростання бідності в Україні відбувається завдяки приватизації стратегічних підприємств, продажу землі, зростання ціни на газ, виведення в офшори українського капіталу та ін.

Подолання бідності можливе лише в разі відсторонення від влади олігархічних елементів та їх поплічників. Економіка держави потребує глобальної реформи. Для розвитку України та боротьби з бідністю конче необхідно замінити сировинну економічну модель на досконалу інноваційну.

В перераховані процеси кожен громадянин повинен логічно бути включений, а не розглядатись відсторонено. Тим більше недопустимо людину протиставляти системі чи механізмам впливу на систему. Лише людиноцентризм повинен бути ознакою турботи про кожного громадянина держави. Свободи та захист прав, гарантія освіти, медичного обслуговування і зайнятості населення України – це ознаки суспільного підйому.

Держава має підтримати процеси енергозберігання, використовуючи наукові досягнення в сільському господарстві та промисловості [1].

Змін потребує грошово-фінансова система і податкова служба. Для стабілізації економіки необхідне забезпечення банками чіткого розмежування фінансових державних потоків від комерційних. Відродження виробництва потребує зниження банківських процентних ставок. Грошові зобов'язання між підприємствами слід трансформувати на зобов'язання банку перед підприємствами, що дасть змогу підпорядкувати банки інтересам власного виробництва.

Таким чином, подолання бідності в Україні, як основного гальмівного процесу розвитку України, можливе лише шляхом проведення низки реформ у соціальній, правовій, економічній та інших сферах діяльності. Прогресивний розвиток України, що допоможе подолати бідність, неможливий без надання пріоритету національним інтересам та інноваційній політиці в економіці держави.

Список використаної літератури

1. Новіченко Ю.А. Концептуально-стратегічні орієнтири переходу України до стійкого розвитку / Ю.А. Новіченко // Причорноморські економічні студії. – 2019. - № 41. – С. 64-68.
2. Андронік О.Л. Оцінка основних показників соціально-економічного розвитку України / О.Л. Андронік // Економіка і організація управління. – 2016. - № 3. – С. 357-367.
3. Transparensy internacional Ukraine [Electronic resource]. – 2019. – Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2019/>. – Дата звернення 01.03.2020.
4. Економіка [Електронний ресурс] // Інформаційне агентство Інтерфакс-Україна. – Ел. текст. дан. – 2019. – Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/617843.html>. - 01.03.2020.
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення стратегії подолання бідності» [Електронний ресурс] – Урядовий портал. – Ел. текст. дан. – Київ, 2016. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248898080>. - 01.03.2020.

Науковий керівник: кандидат політичних наук, доцент Овчаренко А.О.

Вакулюк Олексій Вікторович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Огиренко Ігор Григорович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

АКТУАЛЬНІ ПРИЧИНИ ЗАЛУЧЕННЯ ДЕРЖАВИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Питання про місце та роль держави в організації економічного життя суспільства, формах і методах державного регулювання економіки залишається складним, а також дискусійним. На нашу думку, необхідність виконання

державою відповідних функцій у сфері економіки ніким не заперчується. Однак, у яких пропорціях має поєднуватися державне та ринкове регулювання й які межі, а також напрями державного втручання – щодо цього існують багато думок: від цілковитого державного монополізму в управлінні, до радикального лібералізму, коли стверджується, що економіка може бути ефективною лише в умовах необмеженого приватного підприємництва.

Досвід промислово розвинених держав свідчить про тривалу еволюцію в розумінні ролі та сутності державного регулювання. Державне регулювання ринкової економіки пройшло шлях від створення загальних сприятливих умов для відтворення приватного капіталу до здійснення заходів із міжнародного узгодження середньострокових загальнодержавних програм у рамках економічних спільнот [1, с. 20].

До об'єктивних причин залучення держави в економічне регулювання належать:

1. Нездатність успішного розвитку економіки поза визначеності її територіального простору. Визначеність і цілісність територіального простору господарювання забезпечує саме держава. При цьому достатньо значущими в сучасних умовах є функції держави в сфері міжнародних зв'язків і економічних відносин, включаючи захист господарської діяльності на світовому ринку.

2. Необхідність постійного відтворення та підтримання економічного середовища, що визначає фундаментальні цілі розвитку країни та довгострокові інтереси всього населення. За формування державою загальнонаціональних цілей та інтересів мають ураховуватися ціннісні орієнтири суспільства, його базисні духовно-соціальні параметри, пов'язані з історичним, індивідуальним і колективним вибором. Бізнес, яким би масштабним він не був, зобов'язаний підтримувати відповідні цілі та інтереси, а також рахуватися з ними. Недопустимою є ситуація, коли недотримуються інтереси національної безпеки та духовні цінності суспільства.

3. Створення та підтримання балансу економічних інтересів у країні вимагає від держави зваженої політики та вибору пріоритетів розвитку для консолідації суспільства.

4. Поступальний розвиток виробничих сил країни передбачає визначеність інституційного цілепокладання та корегування диспропорцій, що виникають між фазами відтворення: виробництвом, розподілом, обміном, споживанням, а також попитом і пропозицією. Так, усі економічні реформи в світі були спрямовані на подолання накопичених диспропорцій у виробництві та створенні дієвіших механізмів із їх запобігання.

5. Необхідність урахування загальносвітових тенденцій розвитку призводить до потреби створення та підтримання розвиненої комунікаційної й інформаційної інфраструктури, здатної здійснювати економічну взаємодію на ринку, що потребує не лише державного регулювання, а й узгодження дій декількох країн.

Стратегічні цілі, на які спрямовується державне регулювання, залежать на кожному історичному етапі розвитку суспільства від низки обставин,

найважливішими серед яких є: рівень розвитку економіки, її сучасна й перспективна структури; ступінь залученості національної економіки до міжнародного розподілу праці; існуючий тип виробничих відносин; частка державного сектору економіки.

У період кризи будь-яке суспільство прагне до централізації державного управління. Цим шляхом пройшли США під час Великої депресії, Французька Республіка та інші стрижневі країни світу. Отже, держава забезпечує стійкий розвиток економіки шляхом антикризового управління та антикризового регулювання [2, с. 182].

Антикризове управління пов'язане з безпосереднім впливом суб'єкта управління на об'єкт управління. В кризових ситуаціях держава реалізує власні адміністративні функції в декількох сферах: управляє майном або майновими комплексами, здійснюючи оперативне управління виробництвом через відповідні органи виконавчої влади; бере участь у адмініструванні підприємств із державною часткою власності шляхом включення (виборів) до органів управління цих підприємств представників держави. Крім цього, держава володіє нерухомим майном, правильне використання якого та управління ним сприяє попередженню або ліквідації наслідків кризових ситуацій. У власності держави перебуває переважна більшість земельних ресурсів, в тому числі сільгоспугіддя та лісовий фонд. Виходячи з цього, держава має право безпосереднього впливу на процеси, що відбуваються з участю земельних ресурсів.

Список використаної літератури

1. Реалізація антикризової державної політики стрижневими країнами світу в умовах ризиків: монографія / авт. кол. : В. І. Шарий, О. В. Черевко [та ін.]; за заг. ред. В.І. Шарого, О.В. Черевка, В.М. Мойсієнка. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2017. – 300 с.
2. Теорії, технології та особливості реалізації адміністративних реформ у стрижневих країнах світу : монографія / авт. кол. : В. І. Шарий, О. В. Черевко, В. М. Мойсієнко. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2017. – 316 с.

Головін Роман Григорович,
викладач кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, кандидат наук з державного управління

ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Форма земельних відносин напряму впливає на галузь рослинництва, яка є первинною виробничою ланкою аграрної галузі і економіки країни в цілому.

В Україні панує користувальна форма земельних відносин (оренда, емфітевзис). На прикладі занепаду аграрної галузі вона довела свою регресивність і потребує зміни на іншу форму, вірність вибору якої буде полягати

На підґрунті регресивності користувальної форми земельних відносин, гострим питанням постає спроба перетворення землі на товар і запровадження так званого вільного ринку земель, не беручи до уваги ні економічну ірраціональність такої спроби, ні суспільно-економічні чи суспільно-політичні наслідки.

Тільки завдяки вірній формі земельних відносин може бути досягнута ефективність використання земельних ресурсів за всіма критеріями ефективності, основними з яких є: структурний, технічний, технологічний, економічний, витратний, соціальний, екологічний, енергетичний, інвестиційний.

Для визначення вірної форми земельних відносин необхідно провести дослідження, яке визначить таку форму і дасть змогу сформулювати практичні завдання для її реалізації через законодавчі зміни та організаційні заходи, тим самим реалізувавши функцію державного управління.

Продовження заборони відчужувати землю вже не несе позитиву як раніше. Заборони повинна бути замінена переходом до нової комбінації форм земельних відносин в результаті регулювання земельних відносин.

Більш ефективною і прогресивною формою законодавчих змін може стати формування ефективного обміну землею, коли земля отримає ефективного власника землі, який бажає самостійно господарювати на власній землі. При цьому не буде втрачена суб'єктність права власності на землю і дотримані норми Конституції України.

Більшість досліджень направленні на аналіз із подальшими пропозиціями щодо покращення орендних відносин чи впровадження так званого ринку землі з перетворенням землі на товар. При цьому не дослідженими залишаються форми земельних відносин як в цілому, так і окремі з них.

В умовах земельної кризи, спроб зміни законодавства з метою перетворення земельних відносин в ринок земель, а землі на товар, є необхідним ґрунтовне дослідження такого перетворення: визначення форми земельних

відносин, яка в результаті отримується; оцінка наслідків; розгляд інших форм земельних відносин та їх порівняльний аналіз.

Практика державного управління розвитком земельних відносин вимагає пропозицій щодо урегулювання відносин, які б забезпечили найбільшу віддачу від оброблення землі та стали підґрунтям для розвитку інших галузей сільського господарства. Питання знаходження ефективної форми земельних відносини лишається відкритим. Особливо гостро це проявляється на прикладі протистояння сторін, одна з яких за відкриття ринку землі, а інші проти з ряду різних міркувань.

Я. М. Гадзало, Ю. Я. Лузан пов'язують вирішення «проблем сільського розвитку» з «ринковими земельними відносинами» [1] в основі яких є «ринковий обіг земель» [1].

Н. Бондаренко визначає, що необхідність прийняття Закону України «Про обіг земель» не викликає сумнівів, адже важливим складовим змісту відносин права власності на землю є право розпорядження» [2], тим самим визначає, що переведення землі в товар обігу вирішить проблеми правовідносин не вдаючись до аналізу форм земельних відносин, для існування яких формуються і існують правовідносини.

Узагальненням проблематики земельних відносин, можна було б визнати працю В. Я. Месель-Веселяк та М. М. Федоров «Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки України» [10]. Автори роботи зазначають, що «з огляду на економічні умови, що склалися в нашій державі, важливим напрямом є формування ринкового обігу земель...» [10]. При цьому В. Я. Месель-Веселяк та М. М. Федоров також зазначають: «Що стосується купівлі-продажу земельних ділянок, земельних паїв, то її запровадження у сучасних умовах неминуче матиме спекулятивно-тінювий характер, що призведе до швидкого обезземелення більшості селян...» [10]. Неможливо не погодитися з колегами, що одержані селянами кошти від продажу землі призведуть до небаченої інфляції, їх знецінення та швидкого використання, земля залишиться у покупця, а отримані від її продажу гроші «з'їсть» інфляція. Тому за нинішньої економічної ситуації, на думку В. Я. Месель-Веселяк та М. М. Федоров [10] запровадження купівлі-продажу земельних ділянок, є неприпустимим. «На даному етапі товаровиробників влаштовує оренда земельних ділянок і земельних паїв. Вона сприяє руху землі до ефективнішого господаря, який забезпечує одержання селянами-власниками належної орендної плати» - таку думку з приводу оренди землі висловлюють В. Я. Месель-Веселяк та М. М. Федоров [10].

За наявності багатоманіття наукових і ненаукових думок з приводу земельних відносин, кількість форм земельних відносин є і залишиться незмінною.

Існує два напрями земельних відносин: користувальний, коли власник землі передає її в користування, і самотійний, коли власник землі обробляє землю самотійно - самотійна виробнича сільськогосподарська діяльність в галузі рослинництва.

Самостійна виробнича сільськогосподарська діяльність (господарювання) в галузі рослинництва – використання землі її власником у власній виробничій сільськогосподарській діяльності безпосередньо чи через участь власників землі у господарських товариствах, метою якого є об'єднання зусиль учасників для використання землі, яка належить учасникам товариства власників землі у власній виробничій сільськогосподарській діяльності.

Користувальний напрям земельних відносин передбачає передачу землі її власником у користування іншій особі на платній чи безоплатній основі. Передача землі в користування (емфітевзис) передбачена Цивільним кодексом України [11] (Глава 33 «Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб») та Земельним кодексом України [12] (Глава 16 «Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови»). Оренда землі (договірне строкове платне володіння і користування землею) передбачена Законом України «Про оренду землі» [13].

За критеріями ефективності, явну перевагу над користувальним (орендна, емфітевзис) напрямом земельних відносин має самостійна виробнича сільськогосподарська діяльність в галузі рослинництва.

В свою чергу, самостійний напрям за способом організації господарської діяльності, можна поділити на одноосібний та колективний.

Колективне господарювання передбачає консолідацію земель необмеженої кількості власників землі. З точки зору нинішньої ситуації колективне господарювання не передбачає і не визначає необхідності зміни суб'єктності права власності. Отже, власники земель можуть об'єднуватися і самостійно займатися виробничою сільськогосподарською діяльністю через участь в аграрних підприємствах як суспільних утвореннях.

На сьогоднішній день земля сільськогосподарського призначення може перебувати у власності тільки безпосередньо у громадянина України, і, відповідно, одноосібне зайняття рослинництвом може бути притаманне тільки селянину-власнику землі, який вирішив самостійно господарювати – це пряма самостійна одноосібна (індивідуально-сімейна) форма земельних відносин.

Колективна форма господарювання є перспективніша за пряму самостійну одноосібну (індивідуально-сімейну) форму з точки зору об'єднання (кооперації) активів і зусиль власників землі, а відтак - переважає за сукупною ефективністю [7]. При цьому, прямий самостійний одноосібний (індивідуально-сімейний) спосіб господарювання забезпечує реалізацію виробничої діяльності з більшою дохідністю, побудованої на індивідуально вираженому виробництві, в основі якого непересічні особисті знання, вміння та трудові якості власника землі та членів його сім'ї [6].

Існування бачення і можливості надання права існуючим суб'єктам права власності на землі відчужувати землі, а, відповідно, бажаним суб'єктам-покупцям купувати землі та концентрувати їх для сільськогосподарського виробництва, необхідно вбачати концентрацію земель за певними унітарними власниками.

Під унітарним власником слід розуміти одноосібний орган управління (фізично одну особу яка приймає рішення) чи орган управління з певної кількості осіб, у яких за мету є не консолідація власних активів, що є засобами виробництва [4], зокрема землі, а за мету є об'єднання економічних активів, зокрема фінансових, для купівлі землі з метою її концентрації та подальшим її використанням як засобу виробництва чи отримання прибутків у вигляді плати за надання землі в користування. Така можливість концентрації земель формує умови для реалізації унітарно-концентраційної форми земельних відносин.

Пропонуємо розподілити самотійну форму земельних відносин на одноосібну пряму самотійну, колективно-консолідаційну і унітарно-концентраційну.

Порівнювати колективно-консолідаційну форму господарювання з унітарно-концентраційною формою необхідно в часовому інтервалі – часі, необхідному для реалізації тієї чи іншої форми. Колективно-консолідаційна форма господарювання має ту перевагу, що може утворюватися відразу при виході власників землі з користування форм [9]. При цьому зберігаються існуючі земельні площі для рослинництва, не будуть порушені високоефективні технології. Колективно-консолідована форма відповідає критеріям господарювання, яке, на відміну від інших форм, має право отримувати преференції від держави, зокрема у вигляді беззаставного кредитування, споживчого кредитування учасників колективно-консолідаційної форми, компенсацій кредитних ставок за кредитами, в тому числі і для споживчого кредитування, та податкові преференції. При таких умовах, високий дохід власників землі від участі в колективно-консолідаційних земельних відносинах, споживче кредитування з компенсацією кредитної ставки за ним, робить будь-яку пропозицію власнику землі продати землю безперспективною.

Унітарно-концентрація земель як самотійна форма господарювання є ефективною. Проте, для організації одноосібно-концентраційної форми земельних відносин на певній території необхідно провести успішно набування (скуповування) земель, розташованих на цій території. Цей процес буде вимагати додаткових витрат, у тому числі, і витрат часу на концентрацію земель. Низькі ціни на землю, очікування власниками землі зростання цін на землю, будуть затягувати на невизначений час рішення власників землі щодо її продажу. Дії конкурентів, як в особі такої ж одноосібно-концентраційної форми земельних відносин, так і в особі колективно-консолідаційної форми та користування формі земельних відносин, робитимуть неможливим отримання ефективною концентрації земель, яка була до цього при користування формі земельних відносин, що, в свою чергу, буде визначати і недоцільність встановлювати високих цін на земельні ділянки, які не сконцентровані в єдиних технологічних масивах.

Аналізуючи земельні відносини, не можливо не помітити взаємозв'язку і впливу земельних відносин на інші аграрні галузі. Так, тваринництво за технологією потребує наявності у власності великих прилеглих земельних площ. Це означає, що при унітарно-концентраційній формі відновлення інших галузей

сільськогосподарського виробництва буде потребувати багато часу для реалізації, буде затягнуто в часі, чи взагалі буде унеможливлено з причин відсутності бачення економічної доцільності новими власниками земель чи спроможності у нових власників земель для відновлення інших галузей сільськогосподарського виробництва. В такій ситуації буде втрачена оперативна можливість створення нових робочих місць, а відповідно і можливості на відновлення економіки та суспільно-економічного розвитку суспільства і країни.

Перехід до колективно-консолідаційних земельних відносинах не має перепон, наслідки дії яких потребували часових витрат чи втрат, а, значить, дозволяє невідкладно розпочинати процес відновлення аграрної галузі.

Унітарно-концентраційна форма суперечлива за своєю суттю для українського народу і їй будуть протидіяти політичні, безпекові, морально-етичні і культурні фактори, що може зупинити її розвиток, аграрний розвиток і розвиток економіки країни в цілому.

Пряма одноосібна (індивідуально-сімейна) форма та колективно-консолідаційна форми земельних відносин не несуть ніяких суспільних суперечностей і будуть підтримані суспільством, що можна розглядати як позитивний економічний фактор впливу на розвиток цих відносин.

Концентрація земель унітарним власником залишає країну без усупільнення прибутку, а це рух у напрямку до погіршення суспільно-економічного стану в країні.

Колективно-консолідаційна форма господарювання за всіма критеріями ефективності краща від унітарно-концентраційної. Вона створює умови для зростання прибутку власників землі, усупільнення прибутку від рослинництва, не формує суспільних напружень, не створює загроз національній безпеці та сприяє зростанню економіки країни.

Кращою за концентраційну форму земельних відносин є пряма самостійна одноосібна (індивідуально-сімейна) форма господарювання.

Колективно-консолідаційна та пряма одноосібна (сімейна) є суспільно-прогресивними формами земельних відносин.

Отже, унітарно-концентраційна форма земельних відносин програє, як простому самостійному, так і колективному господарюванню.

Колективно-консолідаційна форма господарювання, як економічна категорія, має переваги, які є фактором прискорення економічного розвитку, - вона є ознакою суспільно-значимого утворення і надійного позичальника. Це надає право такому утворенню отримувати пряме державне кредитування на виключних умовах, що дуже позитивно впливатиме на інтенсивне відновлення та розвиток аграрної галузі.

Визначення того, яка форма земельних відносин в основі аграрного виробництва є перспективнішою, дає можливість визначати направленість реформування земельних відносин.

Відкриття так званого вільного ринку земель – це створення унітарно-концентраційної форми земельних відносин з усіма негативними наслідками.

Колективно-консолідаційна форма земельних відносин є перспективною порівняно з іншими формами і саме вона повинна закладатися в основу законодавчих змін. Впровадження колективно-консолідаційної форми земельних відносин не припиняє і не дискримінує одноосібну самотійну та користувальну форми земельних відносин.

При впровадженні колективно-консолідаційної форми земельних відносин формуватимуться об'єкти для прямого державного кредитування з низькими як зовнішніми, так і внутрішніми ризиками.

Колективно-консолідаційна форма земельних відносин повинна бути підтримана державою на законодавчому і виконавчому рівнях влади.

Подальшими перспективними дослідженнями стосовно розвитку вірної форми земельних відносин є дослідження прямого державного кредитування, суспільно-значимих утворень із власників землі та державної політики з підтримки діяльності таких утворень.

Список використаної літератури

1. Бучко І. С. Ефективність господарювання аграрних підприємств різних організаційно-правових форм : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / І. С. Бучко. – Львів, 2008. – 20 с.
2. Гайдуцький П.І. Аграрна реформа Л. Д. Кучми в Україні: історико-економічні аспекти / П. І. Гайдуцький // Економіка АПК. – 2015. – № 1. – С. 5-13.
3. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 2. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
4. Земельна реформа: проблеми і перспективи розвитку аграрної економіки / Я. М. Гадзало, Ю. Я. Лузан // Економіка АПК. - 2017. - № 1. - С. 5-14.
5. Земельні правовідносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / Н. Бондарчук // Підприємництво, господарство і право. - 2017. - № 3. - С. 111-113.
6. Кулішов В., Ходзінський К. Регіональні особливості земельних відносин в Україні / Регіональна економіка. – 2005. – №1. – С.218-221.
7. Лупенко Ю.О. Розвиток підприємництва і кооперації: інституціональний аспект: монографія / [Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Шпикуляк О.Г. та ін.]. – К.: ННУ «ІАЕ», 2016. – 430 с.
8. Малик М.Й. Розвиток аграрного підприємництва в умовах інституційних трансформацій / М. Й. Малик, О. Г. Шпикуляк // Економіка АПК. – 2017. – №2. – С. 5-16.
9. Саблук П. Т. Розвиток земельних відносин в Україні / П. Т. Саблук. – К.: ННЦАЕ, 2006. – 396 с.
10. Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки України / В. Я. Месель-Веселяк, М. М. Федоров // Економіка АПК. – 2016. – № 6. – С. 37-49.

11. Цивільного кодексу України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356)

12. Земельного кодексу України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст.27):

13. Закону України «Про оренду землі» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 46-47, ст.280).

Іяд Фахід Хурані,

доктор медичних наук, медичний директор ЧООД;
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ Й ЗАВДАННЯ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗЗЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Поширення пандемії коронавірусу загострило проблеми реформування системи управління галуззю охорони здоров'я, системи надання медичних послуг. Вони для України на сьогодні є надзвичайно актуальними і невідкладними. В процесі реформування лікарні та поліклініки реорганізують із лікувально-профілактичних закладів міст і районів в комунальні некомерційні підприємства. У результаті цього зміняться пріоритети й принципи функціонування закладів охорони здоров'я, що позначиться на підвищенні якості надання медичних послуг населенню України.

Підвищення ефективності публічного управління процесами надання медичної допомоги забезпечить захист інтересів населення, вдосконалення системи статистичної звітності щодо стану медичного обслуговування у країні, адаптацію цієї системи до сучасних європейських стандартів; вдосконалення науково-аналітичного та прогностичного соціально-економічного обґрунтування законодавчих актів і урядових рішень, впровадження фахової експертизи їх регуляторного впливу.

Досвід країн Європейського Союзу показує, що в них реформи в охороні здоров'я проводяться періодично, системно і поетапно. Вони є важливим елементом у наданні якісної медичної допомоги, підвищенні кваліфікації фахівців та розвитку систем охорони здоров'я ряду країн.

Враховуючи досвід країн Європейського Союзу, Міністерство охорони здоров'я України залучає провідних фахівців та враховує кращий міжнародний досвід при розробці програми заходів щодо подальшого розвитку системи медичної допомоги в Україні в умовах фінансово-економічної кризи. Вона має бути фактично комплексною програмою структурного упорядкування управлінської системи на всіх її рівнях, яка передбачає: чітке розмежування та

оптимізацію функціонування первинного і вторинного рівнів медичної допомоги, а також вдосконалення високоспеціалізованої медичної допомоги.

Центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я є Національна служба здоров'я України. Вона реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій. НСЗУ є національним страховиком, який укладає договори із закладами охорони здоров'я та закуповує у них послуги з медичного обслуговування населення. НСЗУ контролює дотримання умов договорів та робить прямі виплати закладам за надані послуги.

Її основними функціями є:

- реалізація державної політики у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій;
- проведення моніторингу, аналізу і прогнозування потреб населення України у медичних послугах та лікарських засобах;
- виконання функцій замовника медичних послуг та лікарських засобів за програмою медичних гарантій;
- розроблення проекту програми медичних гарантій, внесення пропозицій щодо тарифів;
- укладення, зміна та припинення договорів про медичне обслуговування населення та договорів про реімбурсацію (виплату компенсацій);
- перевірка дотримання надавачами медичних послуг вимог, встановлених порядком використання коштів програми медичних гарантій і договорами про медичне обслуговування населення;
- забезпечення функціонування eHealth — електронної системи охорони здоров'я.

Вона має бути спрямована на підвищення ефективності та якості надання швидкої та невідкладної медичної допомоги; підвищення ефективності використання майнових, фінансових, кадрових та інших ресурсів, залучених у систему надання медичної допомоги, запровадження нових методів управління та нових підходів до оплати видатків на гарантовані державою безоплатні медичні послуги.

Реформуючи систему охорони здоров'я, треба пам'ятати, що головною метою цього процесу є підвищення якості та доступності медичної допомоги, необхідних медичних послуг. Тому розробляється і буде запроваджена система моніторингу та оцінки якості послуг в системі охорони здоров'я. Для цього також необхідно запроваджувати нові системи моніторингу та аналізу стану здоров'я населення, оцінки якості медичних послуг на основі нових принципів звітності, які маємо розробити та запровадити у галузі. Для забезпечення підтримки реформи суспільством, громадянами, заради яких функціонує галузь охорони здоров'я, обов'язково треба підвищувати рівень громадської інформованості.

Пріоритетним напрямом і завданням у реформі управлінської системи є створення на рівні міст і районів центрів первинної медичної допомоги з повним адміністративним, фінансовим і функціональним розмежуванням їх

управлінської та професійної діяльності від вторинного рівня. При створенні комунальних некомерційних підприємств змінюється механізм господарювання їх керівників: вони від повного бюджетного фінансування переходять в статус отримувачів бюджетних коштів.

Оптимізація системи управління наданням медичних послуг має забезпечити застосування вданих технологій в певній лікарні чи поліклініці. Наскільки фахово там обслуговуватимуть пацієнтів, наскільки якісні послуги надаватимуть, стільки людей там і лікуватиметься. А від цього залежатиме рівень фінансування закладу. Крім того, у реорганізованих закладах медицини стосунки між роботодавцем та працівниками ґрунтуватимуться на контрактній основі. Із директором підприємства контракт укладатиме міський голова, із працівниками лікарень та поліклінік – безпосередній директор.

Зрозуміло, що у керівника з'явиться реальна відповідальність, адже продовження його трудової діяльності напряду залежатиме від результатів його роботи, від створеного престижу і розвитку медичного закладу. Директор змушений буде ефективно здійснювати свою управлінську діяльність. У свою чергу лікарі, медичний персонал теж бачитимуть ціль для власного розвитку, адже, якщо лікар дійсно талановитий, професійний, – до нього йтимуть пацієнти. Значить, праця такого лікаря має бути і оцінена належним чином. В галузі медицини має спрацювати ефект конкуренції, як серед закладів, так і серед самих медичних працівників.

Управління системою охорони здоров'я та надання медичних послуг як невід'ємної частини соціальної безпеки повинна відповідати таким основним завданням і вимогам: функціонування в межах, визначених законодавством; забезпечення надійного захисту національних інтересів у галузі охорони здоров'я як невід'ємної частини соціальної сфери; прогнозування та своєчасне відвернення загроз здоров'ю громадян із метою забезпечення соціальної безпеки; ефективне функціонування галузі охорони здоров'я як у звичайних, так і в надзвичайних умовах пандемії коронавірусної хвороби 2019 (COVID-19). Особливо важлива наявність чіткої структури галузі охорони здоров'я і функціональне розмежування управлінських функцій органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо охорони здоров'я.

Як висновок, слід підкреслити, що пріоритетні напрями забезпечення здоров'я громадян України, а відтак і основні соціальні пріоритети, повинні визначатись у єдиній соціально-економічній та морально-правовій площині із системним вдосконаленням нормативно-правової бази з регулювання взаємовідносин у галузі охорони здоров'я. Зокрема, йдеться про формування механізмів підтримання балансу між зобов'язаннями держави та громадянського суспільства щодо надання медичної допомоги, якісного медичного обслуговування та її реальними можливостями.

Має здійснитися реформування організаційної структури управління та формування механізмів централізованого координування процесів впровадження державної політики у галузі охорони здоров'я за умов об'єктивно існуючої розосередженості функцій щодо управління закладами охорони

здоров'я за органами виконавчої влади та місцевого самоврядування і зростаючого рівня активності у цій сфері суб'єктів господарювання всіх форм власності.

Науковий керівник: доктор філософських наук, професор Іщенко М. П.

Литвин Світлана Анатоліївна,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

На сьогодні ключова увага суспільства зосереджена на медичній реформі. Це є свідченням як соціологічних досліджень, так і тієї кількості проблем, з якими стикаються заклади охорони здоров'я в процесі своєї діяльності.

Через розгалужену мережу медичних установ (загалом 1416 лікарень та більше ніж 300 тисяч лікарняних ліжок) значна їх кількість є малопотужними та недовантаженими зі зношеними основними фондами та застарілим технічним оснащенням. Якість та ефективність медичних послуг, які надаються в цих закладах залишається низькою, при цьому бюджетні кошти витрачаються вкрай неефективно, що спричинює значні витрати домогосподарств на охорону здоров'я.

Бажання держави забезпечити ефективність галузі зумовила початок реформування системи охорони здоров'я з урахуванням глобалізаційних процесів та технологічного прогресу.

Засади реформи фінансування системи охорони здоров'я було викладено у відповідній Концепції, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 року №1031-р, а прийняті в 2017 році Закони України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я» та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» фактично започатковували реформу охорони здоров'я в Україні, суть якої полягає у запровадженні нової моделі фінансування за так званим принципом «гроші ходять за пацієнтом» та яка передбачає чіткі зрозумілі гарантії держави щодо медичної допомоги, кращий фінансовий захист для громадян у випадку хвороби, ефективний та справедливий розподіл ресурсів та скорочення платежів пацієнтів.

Для реалізації цієї мети в процесі реформування Кабінетом Міністрів України було утворено Національну службу здоров'я України, яка є

центральним органом виконавчої влади, який має реалізовувати державну політику у сфері фінансових гарантій медичного обслуговування населення і є уповноваженою структурою, відповідальною за ефективне витрачання бюджетних коштів при наданні медичних послуг у межах Програми медичних гарантій.

Щоб укласти договір з НСЗУ заклади охорони здоров'я мають автономізуватися (перетворитися в комунальне некомерційне/казенне підприємство, що потребує ухвалення відповідних рішень громадами на місцях); забезпечити комп'ютеризацію закладу та підключитися до центральної бази даних єдиної системи охорони здоров'я через обрану медичну інформаційну систему; мати діючу ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики.

З липня 2018 року за новою моделлю почали фінансуватися заклади охорони здоров'я, які надають первинну медичну допомогу. Обсяг їх доходів став залежати від кількості укладених декларацій та затвердженої капітаційної ставки (з урахуванням відповідних коефіцієнтів).

З квітня 2020 року планується перехід на новий механізм оплати медичних послуг медичних закладів, які надають вторинну (спеціалізовану) та третинну (високо та вузькоспеціалізовану) медичну допомогу, тобто Програма медичних гарантій запрацює в повному обсязі.

Для забезпечення конституційного права громадян на безоплатну медичну допомогу, уряд зобов'язався щорічно чітко визначати обсяг медичних послуг та лікарських засобів, оплата яких буде проводитися з державного бюджету на основі єдиних національних тарифів.

В 2020 році будуть застосовуватися 27 пакетів медичних послуг. Їх закупівля НСЗУ буде проводитися у тих закладів охорони здоров'я, які дотримуватимуться умов надання послуг та специфікацій на конкретні послуги/групи. Станом на 1 березня 2020 року до НСЗУ було подано 9785 пропозицій на укладення договору за 26 пакетами послуг від 1769 закладів спеціалізованої медичної допомоги.

Зважаючи на те, що кількість закладів охорони здоров'я в Україні значно перевищує середні показники в країнах Європейського Союзу, на сьогодні актуальним лишається питання оптимізації мережі медичних закладів. Оскільки Бюджетним кодексом України видатки на утримання медичної інфраструктури мають здійснюватися з бюджетів громад, то це сприятиме створенню конкурентних умов для оптимізації закладів охорони здоров'я на місцях, визначення пріоритетних напрямки їх розвитку та покращення якості медичних послуг.

Тобто, запровадження нової моделі фінансування дасть місцевому самоврядуванню можливість для повноцінного виконання своїх обов'язків у сфері охорони здоров'я. Передусім це буде досягнуто завдяки прозорому розмежуванню: з національного рівня фінансуватиметься програма медичних гарантій, в той час як кошти місцевих бюджетів будуть спрямовуватися на покращення якості роботи закладів охорони здоров'я та впровадженню місцевих

програм.

Задля покращення системи медичного обслуговування населення в умовах реформування системи охорони здоров'я продовжується робота по формуванню госпітальних округів, які є функціональним об'єднанням закладів охорони здоров'я, які розміщуються на певній території та забезпечують надання вторинної (спеціалізованої) та госпітального етапу екстреної медичної допомоги населенню такої території.

Відповідно до нового порядку створення госпітальних округів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання створення госпітальних округів» передбачається укрупнення округів до обласного рівня. Також при кожній облдержадміністрації буде створена госпітальна рада, яка буде консультативно-дорадчим органом та відповідатиме за розробку пропозицій та рекомендацій щодо реалізації на рівні госпітального округу державної політики у сфері охорони здоров'я та організації надання медичної допомоги в госпітальному окрузі.

З метою максимально ефективного використання медичного обладнання та кадрових ресурсів під час формування в межах госпітального округу мережі закладів охорони здоров'я частина малопотужних закладів та відділень буде закрита, буде вивільнено велику кількість медичних працівників.

Водночас на сьогодні в медицині існує дефіцит висококваліфікованих медиків для нових спеціалізованих відділень. Недостатнє забезпечення лікарями первинної ланки мережі лікувально-профілактичних закладів в сільській місцевості, що є передумовою до порушення комплексності та послідовності у наданні медичної допомоги, формального підходу до проведення профілактики захворювань. Це, у свою чергу, призводить до несвоєчасного виявлення хвороб та їх ускладнень, а відтак - і до потреби населення у спеціалізованій та високо спеціалізованій медичній допомозі.

Такий стан справ вимагає від органів місцевого самоврядування здійснення комплексу заходів, спрямованих на розв'язання проблем та підвищення ефективності охорони здоров'я в цілому. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми може стати прийняття відповідних програм місцевих стимулів для медичних працівників.

Отже, нова система зосереджена на чіткому визначенні ролей та відповідальності Уряду, місцевого самоврядування, керівників закладів охорони здоров'я.

Список використаної літератури

1. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 року №1031-р // База даних «Законодавство України» / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-%D1%80>

2. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19 жовтня 2017 року № 2168-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я: Закон України від 6 квітня 2017 року № 2002-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна рада України. URL: [http:// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19](http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19)

4. Деякі питання створення госпітальних округів: постанова Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. №1074 // База даних «Законодавство України» / Верховна рада України. URL: [http:// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-2019-%D0%BF](http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-2019-%D0%BF)

Науковий керівник: кандидат наук з державного управління, доцент Самойленко Л. Я.

Горьова Наталія Василівна,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ПЕРСПЕКТИВИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Розбудова демократичної, соціальної та правової держави, її сталий та безпечний розвиток – це головна мета реформ в Україні і вони потребують реалізації національних інтересів у всіх сферах діяльності суспільства, в тому числі в сфері охорони здоров'я.

Проте недосконала з економічного та управлінського погляду модель системи охорони здоров'я, успадкована від колишнього СРСР, у нових економічних умовах виявилась неефективною і зумовила зменшення доступності медичної допомоги для широких верств населення.

Досвід таких країн як Швеція, Великобританія, Німеччина, Австралія засвідчує, що за умови дефіциту бюджетних коштів досягти позитивних зрушень у сфері охорони здоров'я можливо завдяки державно-приватному партнерству, заснованому на поєднанні можливостей держави з фінансово-інвестиційними ресурсами приватного сектору.

Наприклад, у Швеції можна взяти в оренду лікарні, лабораторії, служби швидкої допомоги. Проекти державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я в цих країнах реалізуються на довгостроковій основі під зобов'язання приватного інвестора не створювати штучних обмежень доступності медичної допомоги. Вони передбачають проектування, будівництво, реконструкцію, модернізацію та управління об'єктами охорони здоров'я, комплексне забезпечення первинної медичної допомоги, невідкладної та окремих видів спеціалізованої медичної допомоги населенню певного району (регіону), надання клінічних та інфраструктурних послуг тощо. Соціально-економічний

ефект від реалізації цих проектів полягає у скороченні бюджетних витрат на утримання об'єктів охорони здоров'я при суттєвому зниженні вартості медичних послуг і скороченні терміну очікування діагностики та лікування.

На сьогодні в Україні також прийнято відповідні нормативно-правові акти, які мають на меті сприяти розвитку державно-приватного. Так статтею 1 Закону України "Про державно-приватне партнерство" державно-приватне партнерство визначено як співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами — підприємцями (приватними партнерами), що здійснюють на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам державно-приватного партнерства, визначеним цим Законом. Статтею 4 цього Закону передбачена можливість застосування державно-приватного партнерства у сферах "охорона здоров'я" і "надання освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я" [2].

Можливість залучення приватних інвестицій до фінансування системних заходів у сфері охорони здоров'я також передбачена Концепцією Загальнодержавної програми "Здоров'я — 2020": український вимір, затвердженою розпорядженням Кабінетом Міністрів України від 31.10.2011 № 1164-р [1]. Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні" від 24 листопада 2015 року було усунуто низку правових колізій, які перешкоджали налагодженню державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я (запроваджено механізми державної підтримки територіальних громад у реалізації проектів державно-приватного партнерства, розширено гарантії для приватних партнерів від зміни законодавства та у випадку розірвання договору про державно-приватне партнерство через порушення державним партнером своїх зобов'язань тощо).

Запровадження механізму державно-приватного партнерства зачепить такі напрямки медицини, як надання медичних послуг та досліджень, наприклад УЗД, МРТ, впровадження сучасного медичного обладнання, препаратів. Також він дасть можливість змінити підхід і до надання супутніх послуг — харчування, транспортування хворих, переглянути менеджмент у медичних закладах, покращити електронні системи обліку, обслуговування обладнання тощо. При цьому побоювання багатьох громадян стосовно того, що медичні заклади можуть стати чиєюсь приватною власністю є безпідставними, оскільки чинним законодавством приватні партнери не наділяються правом репрофілювання об'єктів охорони здоров'я або здійснення їх продажу чи приватизації. При цьому завдяки державно-приватному партнерству можливо побудувати нову модель фінансування та організації системи охорони здоров'я в країні, що сприятиме формуванню ефективних структур правової системи та покращенню якості медичних послуг. Іншими словами в сфері охорони здоров'я на сьогодні є шанс реальний розвиток і ефективно запровадження реформ.

Список використаної літератури

1. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 року №1031-р // База даних «Законодавство України» / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-%D1%80>
2. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 року № 2404 // База даних «Законодавство України» / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

Науковий керівник: кандидат політичних наук, доцент Овчаренко А.О.

Дем'яненко Олександра Олександрівна,
кандидат політичних наук, викладачка кафедри
державної служби, публічного адміністрування та
політології Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасна держава вважається успішною, відкритою, правовою та демократичною лише тоді, коли вона має налагоджений діалог та стала взаємодію з громадянським суспільством.

На нашу думку, взаємодія держави і громадянського суспільства - це процес взаємного впливу держави і громадянського суспільства, що передбачає обмін інформацією, прозорість прийняття рішень, вироблення рекомендацій, пропозицій, зауважень із подальшим їх врахуванням у процесі публічного управління.

Правове забезпечення взаємодії держави і громадянського суспільства в Україні передбачає насамперед закріплення в Конституції України основних прав і свобод людини і громадянина, що цю взаємодію передбачають, а також наявність відповідних законів та інших нормативно-правових. До них, зокрема, належать: Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про органи самоорганізації населення», «Про доступ до публічної інформації», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про звернення громадян»; «Про державні закупівлі», Постанови Кабінету Міністрів України №976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади», № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»; Розпорядження Кабінету Міністрів України №797-р «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації»; Національна стратегія

сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 - 2020 роки, затверджена Указом Президента України № 68/2016 та ін.

Отже, нормативно-правова база для ефективної взаємодії громадянського суспільства з державою в Україні є досить сприятливою. Проте, на даний момент фіксується не достатня ефективність цієї взаємодії що, на нашу думку, обумовлене низкою об'єктивних та суб'єктивних чинників, а саме: неусталеністю, а частіше – відсутністю у громадській свідомості учасницької позиції; недостатнього рівня політичної і правової культури громадян; складністю або неможливістю реалізації окремих механізмів такої взаємодії (наприклад, проведення місцевого референдуму, публічних консультацій - через відсутність відповідного законодавства, або ж громадських слухань – через часто невиправдано складну процедуру їх організації та проведення); слабким рівнем реагування правоохоронних органів на порушення законодавства щодо взаємодії державної влади, місцевого самоврядування та їх посадових осіб з інститутами громадянського суспільства тощо.

На нашу думку, перспективи формування ефективної моделі взаємодії держави і громадянського суспільства для України передбачають проведення наступних заходів:

- удосконалення механізму обміну інформацією між державою та інститутами громадянського суспільства, формування відповідної комунікативної політики;
- розвиток громадянської освіти в Україні;
- прийняття законів України «Про публічні консультації», «Про місцевий референдум», «Про всеукраїнський референдум»;
- подальший розвиток інструментів залучення громадян до прийняття рішень (громадські консультації, петиції, звернення, бюджети участі (громадські бюджети), в тому числі й електронних);
- забезпечення державної фінансової підтримки інститутів громадянського суспільства;
- сприяння ефективному реагуванню правоохоронних органів на порушення органами держави законодавства щодо взаємодії з громадянським суспільством;
- продовження роботи з реалізації заходів, спрямованих на виконання Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» та «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, з іншої сторони».

Результатом цих заходів стане подальший розвиток громадянського суспільства та зміцнення його інститутів, налагодження конструктивної комунікації між органами влади та інститутами громадянського суспільства; підвищення рівня політичної культури суспільства, активізація участі громадян у діяльності інститутів громадянського суспільства, формуванні та реалізації державної політики у різних сферах; а відповідно – зросте якість публічного управління.

Саме тому з особливо актуальним є питання якісної підготовки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, оволодіння ними новими інструментами та механізмами взаємодії з інститутами громадянського суспільства, навичками ефективної комунікації з метою забезпечення переходу від традиційного державного управління до актуального в сучасних умовах належного врядування (good governance), а отже розвитку держави нового типу, європейської держави.

Список використаної літератури

1. Взаємодія органів державної влади та громадянського суспільства: навч. посіб. / За наук. ред. Ю.П. Сурміна, А.М. Михненко. - К. : НАДУ, 2011. - 388 с.
2. Взаємодія держави і суспільства в процесах публічної політики : наук. розробка / авт. кол.: С.О. Телешун, І.В. Рейтерович, С.В. Ситник та ін. – К.: НАДУ, 2013. – 44 с.
3. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні : аналіт. доповідь / За заг. ред. О.А. Корнієвського. – К. : НІСД, 2017. – 56 с.
4. Турій О. В. Державна політика у сфері реалізації співпраці громадянського суспільства, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування: правовий та управлінський аспекти // Аспекти публічного управління, Том 6, № 6-7. – 2018. – с. 38 – 44.
5. Указ Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» від 26.02. 2016 р. № 68/2016 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>

Штрик Євгеній Анатолійович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ВПЛИВ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЧЕРКАСЬКОЮ ОБЛАСНОЮ ДЕРЖАВНОЮ АДМІНІСТРАЦІЄЮ

Розвинене громадянське суспільство є невід’ємною частиною будь-якої демократичної країни світу. Сильною стає лише та держава, що нерозривно пов’язана з громадянським суспільством. Водночас громадянське суспільство та його інститути повинні вибудовувати конструктивний діалог із державою в правому полі.

Існує значна кількість визначень понять громадянське суспільство та інститути громадянського суспільства. Щоб розуміти сутність впливу громадськості на формування та реалізацію державної політики, потрібно чітко розуміти поняття громадянське суспільство та його інститути.

Громадянське суспільство можна розглядати як самоорганізовану і саморегульовану сферу публічно-правових відносин у державі, утворювану вільними й рівними індивідами та створеними ними об'єднаннями громадян, які функціонують, формуючи соціальний капітал і, здійснюючи контроль за органами державної влади, служать підґрунтям демократії та визначальним чинником у розбудові правової держави. Тобто, громадянське суспільство не може ототожнюватися з якимось одним суб'єктом публічно-правових відносин, оскільки ця категорія позначає, передусім, систему суспільних відносин, що виникають, змінюються та припиняються між множиною їх різнопорядкових учасників [1].

Громадянське суспільство можна розглядати, як інтегрована явище всіх існуючих у суспільстві відносин, що не є державними або політичними.

Громадянське суспільство є одним із способів соціальної взаємодії, що складається з системи органів місцевого самоврядування, громадських організацій, або об'єднань, суспільних рухів і публічної комунікації, місце соціальних дій, відносно незалежних від держави. Це своєрідний публічний механізм взаємодії держави й суспільства.

Активне, впливове та розвинене громадянське суспільство є важливим елементом будь-якої демократичної держави. Воно відіграє одну з провідних ролей у впровадженні нагальних суспільних змін і належного врядування, в управлінні державними справами та вирішенні питань місцевого значення, розробці й реалізації ефективної державної політики в різних сферах, утвердженні відповідальної перед людиною правової держави, розв'язанні політичних, соціально-економічних, а також гуманітарних проблем [2].

У 2019 році План заходів щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки передбачав заходи зі створення сприятливих умов для формування й розвитку інститутів громадянського суспільства; сприяння участі громадськості у формуванні й реалізації державної, регіональної політики, вирішенні питань місцевого значення; стимулювання участі інститутів громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку України, створення сприятливих умов для міжсекторальної співпраці.

З метою проведення належного діалогу з громадськістю, на виконання плану заходів на 2019 рік щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 657-р, залучення до громадського обговорення представників інститутів громадянського суспільства та громадськості в Черкаській області проводиться широка інформаційна кампанія в рамках сприяння обізнаності громадян, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.11.2011 № 1049.

Так, на офіційному веб-сайті Черкаської обласної державної адміністрації, створено рубрику „Громадянське суспільство“ [4].

З метою проведення належного діалогу з громадськістю, залучення до громадського обговорення представників інститутів громадянського

суспільства та громадськості створено рубрику „Консультації з громадськістю“, де розміщуються проекти нормативно-правових документів, спрямованих на практичну реалізацію пріоритетних напрямів державної політики. Також опублікований орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю на 2020 рік та за минулі роки [5].

Вагомим важелем впливу на владу є різноманітні консультативно-дорадчі органи при органах виконавчої влади. Так, наприклад при Черкаській обласній державній адміністрації в 2019 році створено громадську раду. Вона складається з 35 членів, із яких 8 жінок, що становить 22,8% від загального складу ради[6].

Таким чином, громадянське суспільство, в сучасному його розумінні, є формою співіснування людей, базисом для якої бачиться свобода слова, права та демократія за мінімального втручання держави.

Список використаної літератури

1. Інститути громадянського суспільства та інститут громадських організацій в Україні: теоретико-методологічні та нормопроектні аспекти - [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://minjust.gov.ua/m/str_20126.

2. Указ Президента України Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні від 26 лютого 2016 року № 68/2016 - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про затвердження плану заходів на 2019 рік щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки від 14 серпня 2019 р. № 657-р - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/657-2019-%D1%80>.

4. Громадянське суспільство - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ck-oda.gov.ua/hromadyanske-suspilstvo/>.

5. Консультації з громадськістю - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ck-oda.gov.ua/konsultatsiji-z-hromadskistyuu/>.

6. Про громадську раду при обласній державній адміністрації - [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ck-oda.gov.ua/docs/2019/23042019_4.pdf.

Науковий керівник: доктор наук з державного управління Шарий В.І.

Величко Євгеній Анатолійович,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

МІСЦЕВЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ МЕХАНІЗМ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

В процесі економічного розвитку регіонів України, місцеві органи влади відіграють важливу роль, зокрема у формуванні стратегії регіонального розвитку, забезпеченні керівної ініціативи при формуванні регіональної економічної політики, у адмініструванні розроблених конкретних програм та проектів розвитку регіону й розробці конкретних заходів для досягнення поставлених цілей, контролі їх реалізації, а також участі в мобілізації всіх ресурсів економічного розвитку і ефективного їх використання. Розв’язання проблем на макроекономічному рівні може бути ефективним лише при всебічній підтримці й активному сприянні заходам на мікроекономічному рівні в рамках здійснення виваженої регіональної політики.

В системі регіонального управління визначну роль відіграють місцеві органи влади. Місцева державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою. Місцеві державні адміністрації є єдиноначальними органами загальної компетенції, які очолюються головами місцевих державних адміністрацій [7]. Голові адміністрацій призначає на посаду й звільняє Президент України за поданням Кабінету Міністрів. Голови місцевих державних адміністрацій під час здійснення своїх повноважень відповідальні перед Президентом України і Кабінетом Міністрів України, підзвітні й підконтрольні органам виконавчої влади вищого рівня. Вони одноосібно приймають рішення шляхом розпоряджень й несуть за них відповідальність згідно із законодавством. Рішення, які суперечать Конституції або законодавству, можуть бути скасовані Президентом або главою місцевої держадміністрації вищого рівня згідно статті 118 Конституції України [2].

Наразі, пріоритетом ефективної регіональної політики має бути розвинене місцеве самоврядування і дієздатні територіальні громади як первинні суб’єкти самоврядування. Місцеві органи влади мають здійснювати регулятивно-контролюючу діяльність з врахуванням форм і методів організації такої діяльності; питань формування витрат місцевого бюджету; системи місцевих податків і дотацій держави та визначенням їх ролі в соціально-економічному розвитку регіонів. Відповідно до законодавства, місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади самостійно або під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [6]. Лазор О.Д. та Лазор О.Я. розглядають місцеве управління

як «складний механізм, який об'єднує діяльність органів місцевого самоврядування та місцевих органів державної виконавчої влади на певній території, що є складовою частиною державного механізму управління». Основне призначення місцевого управління як системи взаємозв'язків - створення та підтримка сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних послуг, посилення дієвості та активності громади. До основних сфер впливу місцевого управління, які визначені й офіційно закріплені в Конституції та законодавстві України відноситься: управління соціально-економічним розвитком відповідної території, управління в сфері бюджету і фінансів, регулювання розвитку житлово-комунального господарства, побутового та торгівельного обслуговування, управління транспортом, зв'язком, освітою, охороною здоров'я, культурою і спортом [3].

Соціально-економічний розвиток регіону часто стримується відсутністю чіткого механізму і розмежування функцій управління на різних рівнях. На території регіону в його межах перетинаються інтереси загальнодержавного, галузевого і регіонального характеру, що потребує вироблення гнучкої, адаптованої до ринкових умов, регіональної системи управління, яка б забезпечила соціально-економічну ефективність відтворення в регіоні в контексті державної регіональної політики.

Державна регіональна політика має бути направлена на створення умов для оптимальної економічної самостійності регіонів, впровадження організаційних, правових та економічних заходів для забезпечення ефективного державного регулювання процесів регіонального розвитку та координації міжрегіональних зв'язків. Це цілісна сукупність заходів, спрямованих на стимулювання ефективності соціально-економічного розвитку регіонів, раціональне використання їхніх ресурсних потенціалів та обґрунтування виважених пріоритетів, забезпечення сприятливих умов для життєдіяльності населення. Розмежування сфер компетенції між органами місцевого самоврядування та органами державної виконавчої влади на регіональному рівні, що має здійснюватися на принципах максимально можливого уникнення спільних повноважень органів публічної влади різних рівнів: збереження у сфері компетенції органів місцевого самоврядування регіонального рівня (крім міст загальнодержавного значення) таких питань, як розробка та реалізація програм та реалізація проектів (інвестиційних, інфраструктурних тощо), що не можуть бути реалізовані зусиллями одного району або мають значення для громад на території кількох районів; повноваження, делеговані органами місцевого самоврядування субрегіонального рівня; повноваження, делеговані державними адміністраціями та іншими органами державного управління.

У процесі здійснення реформування слід брати до уваги можливий негативний вплив на систему управління таких чинників:

-недостатність фінансування при виконанні розширених повноважень органів місцевого самоврядування. На сьогодні понад 90% місцевих бюджетів є

дотаційними, причому половина є дотаційними більш як на 70%. Особливо актуальною ця проблема стає в період економічних криз;

- організаційна та кадрова неспроможність до виконання поставлених перед органами місцевого самоврядування завдань внаслідок низького рівня кваліфікації їх посадових осіб;

- недостатній рівень розвитку громадянської активності на місцевому рівні, що у випадку децентралізації може суттєво посилити безконтрольність роботи органів місцевого самоврядування [5].

С. Серьогіна пропонує виключити із законодавства переліки повноважень, які можуть делегуватися. На її думку, предмет делегування доцільно передати на узгодження сторін [8, с. 117]. Можна погодитися з думкою С. Серьогіної, оскільки такі зміни нададуть взаємовідносинам органів публічної влади на місцях демократичного характеру. Розбудова правової держави значною мірою залежить від наявності в державі упорядкованої, чітко працюючої системи органів публічної влади, особливо на місцевому рівні. Чинне законодавство в багатьох випадках ще успадковує стару організацію і зміст керування економікою, а отже, і прив'язану до них систему органів державного управління.

Але розвиток місцевого самоврядування в Україні потребує приведення системи і змісту законодавства у відповідність із новими умовами і принципами. Наявні проблеми публічної адміністрації, на розв'язання яких перш за все має бути спрямована адміністративно-територіальна реформа, можна окреслити таким чином:

- недосконалість критеріїв класифікації територіальних громад з точки зору надання їм того чи іншого обсягу повноважень. Зокрема, через відмінності у кількості населення та розмірі місцевих бюджетів недоцільною є повна уніфікація обсягу наданих повноважень для сіл, селищ та міст різного ступеня підпорядкування.

- недосконалість системи державного контролю на рівні села, селища й міста, зокрема за виконанням органами самоврядування власних повноважень. Відповідно до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» контроль за їх діяльністю, що формально здійснюється районними та обласними державними адміністраціями, стосується передусім, делегованих місцевим радам та їх виконавчим органам повноважень, однак чітко визначає, що «місцеві державні адміністрації не мають права втручатися у здійснення органами місцевого самоврядування власних повноважень».

Звернемо увагу на нечіткий розподіл повноважень органів місцевого управління та місцевого самоврядування на різних рівнях адміністративно-територіального поділу, зокрема: а) між районними та обласними радами; б) між районними та обласними державними адміністраціями; в) між місцевими радами у випадках входження адміністративно-територіальних одиниць одного рівня одна до одної (наприклад міст та селищ до складу міських рад) зі збереженням відповідних органів місцевого самоврядування [1, с. 168–175].

Недоліки адміністративно-територіального поділу найбільш характерні для Автономної Республіки Крим та Донецької області. Виконання місцевими

державними адміністраціями окремих функцій місцевого самоврядування, при тому, що ці інститути мають відмінну природу (державну та самоврядну), зумовлює виникнення таких негативних наслідків:

- фактичне пряме втручання державної виконавчої влади у справи територіальних громад усупереч міжнародним нормативно-правовим актам;

- конфліктогенність бюджетного процесу на рівні областей та районів. У тому випадку, якщо місцева державна адміністрація та більшість депутатського корпусу відповідної обласної або районної ради мають відмінні погляди на структуру бюджетних витрат, бюджет області (району) на наступний рік може бути ухвалений із значним порушенням установлених термінів;

- протистояння між обласними (районними) радами та обласними (районними) державними адміністраціями з приводу делегованих повноважень;

- недосконалість системи стримувань і противаг у взаємодії між місцевими державними адміністраціями та місцевими радами [4, с. 4–8].

На сьогодні в Україні повноваження між органами державної влади та органами місцевого самоврядування належним чином не визначені та не розподілені, існує їх невиправдана централізація, дублювання, безпідставне делегування, що ускладнює систему управління, ефективність вирішення загальнодержавних та місцевих справ, зумовлює створення дублюючих управлінських структур та збільшення кількості їх службовців, зайві матеріально-фінансові затрати, суперництво між місцевими органами влади. Для вирішення зазначених проблем та усунення недоліків доцільним можна вважати: більш чітке визначення та законодавче закріплення повноважень кожного органу державної влади і місцевого самоврядування; удосконалення та розширення практики укладення договорів і угод між органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування щодо передачі вирішення окремих питань у відповідних соціально-економічних сферах; удосконалення інституту відповідальності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; прийняття спеціального закону, щоб визначав порядок надання органам місцевого самоврядування державних повноважень та матеріальні ресурси для цього, контроль за виконанням цих повноважень.

Список використаної літератури

1. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні : монографія / В. О. Антоненко, М. О. Баймуратов, О. В. Батанов та ін. ; за ред. В. В. Кравченка, М. О. Баймуратова, О. В. Батанова.–К. : Атіка, 2007.– 864 с.

2. Конституція України : Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.

3. Місцеве управління: поняття, терміни, визначення [Текст]: словн.-довідн. / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор; [наук. ред. М.Д. Лесечко]. – Львів: ЛРІДУ УАДУ, 2003. – 124 с.

4. Муніципальне право України: навч. посіб. / В. Кравченко //Асоціація міст України; Ін-т економіки та права “КРОК”; Т-во науковців по сприянню муніцип. реформи.–К. : Атіка, 2003.– 671с.

5. Напрями вдосконалення системи публічної адміністрації в частині розподілу функцій між органами державної влади та органами місцевого самоврядування [Електронний ресурс]// Аналітична записка. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/623/>

6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997.

7. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999.

8. Структурні та компетенційні проблеми організації місцевого самоврядування в Україні / С. Г. Серьогіна // Державне будівництво та місцеве самоврядування: Збірник наукових праць. – 2001. – №1.

Науковий керівник: кандидат політичних наук, доцент Овчаренко А.О.

Самойленко Лариса Яківна,

кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Місцеве самоврядування в Україні як важливий чинник демократичної правової державності є не лише ключовим елементом конституційного устрою, але представляє собою самостійний рівень публічної влади, на якому представницькі та виконавчі органи, з одного боку, беруть активну участь у здійсненні волі держави, а з іншого – мають найбільш повно враховувати інтереси територіальної громади.

В Україні, на жаль, в процесі становлення та розвитку місцевого самоврядування спостерігаються негативні тенденції, які створюють диспропорції у розвитку територій. Це зумовлено низкою причин. По-перше, проблема фінансування розвитку територіальних громад, сіл, селищ і міст. По-друге, недосконалість нормативно-правового регулювання у сфері місцевого самоврядування. По-третє, відбувається деконцентрація функцій органів місцевого самоврядування.

В умовах політико-правової модернізації України роль місцевого самоврядування суттєво зростає, що пов'язано з пошуком та визначенням оптимальної моделі місцевого самоврядування в процесі здійснення в державі муніципальної реформи. Реформування місцевого самоврядування має відбуватися на засадах децентралізації владних повноважень, консолідації ресурсного забезпечення та стратегічного планування розвитку територіальних громад.

Важливу роль розвитку територіальних громад для саморозгортання демократії досліджували в своїх роботах: П. Біленчук, О.Васильєва, Д. Вилкок, І.Драган, В. Куйбіда, О. Орловський, В. Потапчук, В. Рубцов, А. Ткачук, В. Удовиченко та ін.

Дослідження присвячене розгляду теоретико-концептуальних та прикладних завдань реформування територіальних громад, які є основоположним базисом перебудови адміністративно-територіального устрою країни.

Треба відзначити, що в Україні існує певна конституційна невизначеність статусу громади та місцевого самоврядування як інституту місцевої публічної влади. Існуюче конституційне регулювання територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні необхідно визнати надто узагальненим, неповним та суперечливим, оскільки неможливим є структурування системи адміністративно-територіальних одиниць на чітке визначення їх видів, змішуються такі поняття, як «населений пункт» і «адміністративно-територіальна одиниця», не визначаються як адміністративно-територіальна одиниця добровільно об'єднані у сільську громаду жителі кількох сіл; не визначено територіальну основу для місцевого самоврядування, спроможну надавати мінімальний перелік публічних послуг. Така ситуація обумовлена, зокрема, відсутністю конституційно встановленої вимоги щодо можливості створення адміністративно-територіальної одиниці тільки за умови спроможності органів територіальної громади цієї одиниці забезпечити надання населенню мінімального переліку публічних послуг на належному рівні [1; 2].

Основними ознаками та характеристиками комплексного розвитку територіальних громад є: формування місцевих ініціатив, які йдуть знизу, тобто починається в громаді; спрямованість піднесення якості життя місцевих громад; розширення повноважень місцевих громад та їх широке залучення до процесів розвитку на всіх стадіях управління; демократична, рівна та прозора участь у прийнятті рішень, управлінні та розподілі ресурсів; стійкість процесу розвитку територіальних громад; участь в розвитку територіальних громад всіх зацікавлених сторін: місцевого самоврядування, бізнесу, громадського сектору та населення.

Таким чином, комплексний розвиток територіальних громад має враховувати переосмислення та усвідомлення членами територіальної громади своєї ролі щодо забезпечення стійкого розвитку, метою якого є мобілізація активів громади, розвиток власного потенціалу, створення умов для самозабезпечення базових економічних, соціальних, політичних, культурних та екологічних потреб шляхом розширення повноважень членів громади при тісному партнерстві місцевого самоврядування, бізнесу та населення, а також за підтримки національного уряду.

На нашу думку, до формування територіальних громад необхідно підходити диференційовано, враховуючи специфіку кожного регіону. Тому необхідно враховувати такі фактори як чисельність населення, географічне розташування, наявність природних ресурсів, особливості організації

промисловості чи сільського господарства. Важливим є критерій «доступності» населення до центру, благоустрій території, наявність первинної медичної допомоги, пожежної охорони, школи, дошкільної освіти та інше. При цьому, значущим є дослідження підвищення ефективності видатків при реформуванні територіальної громади. Отже, розвиток громади повинен супроводжуватися певними змінами в усіх сферах життя громади. В основу таких змін має бути покладений цілісний підхід, який розглядає громаду як цілісну соціально-економічну одиницю в її біо-соціальному оточенні [3].

Дослідження особливостей розвитку територіальної громади дає змогу сформулювати три основні умови, які повинні бути враховані при розробці комплексної системи забезпечення та розвитку територіальних громад: розвиток територіальних громад повинен відбуватися в напрямі поліпшення всіх сфер життя; до процесу розвитку територіальних громад повинні бути безпосередньо залучені їх члени; розвиток територіальних громад повинен базуватися на можливостях та активах, а не на потребах та проблемах.

Зазначена трансформація сприятиме збалансованому функціонуванню місцевого самоврядування, що буде спрямовано на реалізацію його головного призначення – створення та підтримки сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку суспільства, надання мешканцям територіальних громад якісних і доступних публічних послуг на основі сталого розвитку дієздатної громади.

В цьому контексті перспективними напрямками подальшого розвитку вбачаються: формування інституційних механізмів реалізації економічних, соціальних, екологічних, політичних та культурних змін щодо забезпечення стійкості процесу розвитку територіальних громад.

Список використаної літератури

1. Драган І. О. Шляхи формування та розвитку самодостатніх суб'єктів муніципального руху : європейський досвід та орієнтири: Монографія / І. О. Драган / за заг. ред. О. М. Кондрашова. – Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2013. – 352 с.
2. Муркович Л. Територіальна громада як суб'єкт місцевого самоврядування в Україні: теоретичні аспекти / Л.Муркович: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dbuara.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02%285%29/10mliuta.pdf.
3. Письменний І. В. Громадянський діалог як форма взаємодії між владою та суспільством / І.В. Письменний, Н.А. Липовська// Аспекти публічного управління. – 2015. – № 9. – С. 5–11.

Хромець Вікторія Анатоліївна,
кандидат наук з державного управління

СУПЕРЕЧНОСТІ РИНКОВОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ В ДЕРЖАВІ

Акцентування ринкової моделі освіти, перетворення її в різновид “послуги” відсуває на задній план функції освітньої системи, пов’язані з конструюванням і утвердженням норм. Нормотворча місія освіти вступає в конфлікт із її існуванням у якості ринкового інституту. Із перспективи діяльності, що цілковито відповідає волі ринку, освітня діяльність стає утопічним заходом, чимось середнім між соціальним Збол.ЗбвидкогоЗ636 і боротьбою з вітряками. У сучасній освіті найбільш зачіпає те, що вона втілює в собі ідею соціальної справедливості, яка вступає в очевидний конфлікт із демонстративною несправедливістю ринкових відносин.

Як зазначає А. Філіппов (один із прихильників уявлення про освітню систему як про утопічну зону соціального простору), “Цієї країни немає на глобусі. Там хороше. Там усі розумні й талановиті, кожний має рівний шанс просунути та одержує пропорційно власних зусиль. Там можна підійматися вище й вище соціальними щаблями, обґрунтовано розраховуючи на визнання власних заслуг. Ці щаблі – шлях на гору, проте, здіймаючись вище, ми потрапляємо в нікуди”. Так, освіта, як ідея, як нормативний ідеал, як краще або гірше профільована ідеологія інституту – утопія, відображення нереальних надій на соціальну справедливість. У міру сил суспільство або утримує власну утопію як одну з кращих прикрас своєї ідеології та соціальної політики, або відбивається від своїх утопістів [1, с. 24].

Згідно такої постановки питання, освітні інститути мають справу з тим, чого не існує або з тим, чого ще немає. Неіснуюче сповіщує про себе в формі благих міркувань і добрих очікувань, що відображають, нібито, сутність намірів усіх тих, хто зайняті освітою в якості вчителя чи учня. Сама можливість освіти зводиться при цьому до прекрасної підміни реальності ідеалом. Важко сказати, чого в цій позиції більше: банальних помилок чи свідомого спотворення реальності – адже не лише в майбутньому, а й у теперішньому суспільство як реальність перебуває в залежності від “утопії” освіти.

Утопічний статус освіти дозволяє ставитися до неї як до чогось необов’язкового, розглядати як декоративний елемент суспільної структури, від якого, за необхідності, можна відмовитися. Так, у рамках підміни, що відбулася, освіта постає основоположним способом набуття таких речей, як колективна солідарність, рівність можливостей і творча самореалізація. Однак, супутньо, цим речам приписується статус ефемерних об’єктів, який неможливо “потримати в руках”. На жаль, якимось забувається, що всі ці “ефемерності” не просто гарантують соціальну реальність, а й становлять власне її сутність.

Якщо ґрунтуватися на ринковій логіці сприйняття освіти як утопії, то утопічним виявиться й усе суспільство, оскільки не може існувати в реальності те, що не в змозі відтворювати зусилля власного відтворення. Отже, колективна солідарність, рівність можливостей і творча самореалізація, все ж, існують.

Проте не в тому сенсі, що все це набувається в ході процесів навчання, а в тому, що самі освітні інститути не можуть існувати без зазначених “ефемерностей”. Це означає, що без творчої самореалізації, рівності можливостей і колективної солідарності неможливе й відтворення суспільства в цілому – процес, за який відповідає освітня система.

Однак проблема полягає в тому, що ставка на “підприємницьку” модель освіти означає блокування принципів справедливості в процесі формування власного майбутнього. Якщо справедливість стає шкідливою ілюзією та перестає сприйматися як фактор соціальної організації й самоорганізації, то суспільство підмінює своє майбутнє новим сценарієм перевідкриття природного стану. Освіта позбавляється цілком реального місця в просторі суспільної життєдіяльності, а шкільний учитель і університетський викладач втрачають власне реальне становище в суспільстві.

Список використаної літератури

1. Филиппов А. Утопия образования / А. Филиппов // Отечественные записки. 2002. – № 1. – С. 24.

Лопушинський Іван Петрович,

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри державного управління і
місцевого самоврядування Херсонського
національного технічного університету

АНТИНОМІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Застосовно до освіти правильно говорити не про “рівні можливості”, що вже є, а про можливості, які перебувають у розпорядженні всього суспільства в цілому. Це реальні можливості, які є тут і зараз не у формі планів, гіпотез і ідеалів, а в формі інституціональної структури установ освіти, що працюють, займаючись підготовкою нових кадрів. Окремі питання полягають у такому: яким чином, відповідно до яких методів і методик відповідна робота здійснюється; наскільки вона інтенсивна; які її напрями превалюють, а які ні; який загальний рівень організації освітньої діяльності; наскільки ця діяльність є комплексною та поетапною; в якій мірі та за якими критеріями ця діяльність належить до складу “професійних занять”.

При цьому нас має цікавити головне: розуміння освіти як “сфери” чи “поля” прикладення зусиль, в межах яких можливе набуває статусу реального. По суті, існування освітніх інститутів і діяльності, що пов’язана з ними, дозволяє суспільству вирішити проблему своєї ідентичності.

Дозволяючи займатися реалізацією можливостей і втілюючи відповідну практику, освіта надає смототожності суспільства процесної сутності за

принципом: “Суспільство стає тим, чим не є”. Освіта складно піддається опису. Так, екзистенціальне читання освітньої практики сходиться до канонічної постановки питання, що належить Платону, у відповідності з якою упродовж усього нашого життя ми вчимося лише одному: вчимося жити, вчимося вмирати.

Однак скільки б ми не вчилися, ми не можемо оволодіти ні тим, ні іншим. Навчитися жити, як і навчитися вмирати, неможливо. При цьому наше існування зводиться до того, що ми вчимося вчитися. До цього ж зводиться й освітня діяльність, що складається з підготовлених циклів навчання. Іншими словами, ми повинні володіти певними знаннями, щоб почати вчитися, проте, щоб володіти цими знаннями, вже необхідно мати підготовку й так далі до нескінченності.

Розуміння єдності реального та можливого лейтмотиву освітньої діяльності має багато ускладнень. Через це їй приписують принципово несумісні завдання та функції. Каталогізуючи їх, можна помітити основоположні характеристики освіти, що краще за все виразити в формі антиномій.

Таблиця

Антиномії освітньої діяльності

Теза	Контртеза
Освіта забезпечує модернізацію суспільства	Освіта сприяє збереженню соціокультурних традицій
Доступ до освіти сприяє підтриманню суспільної солідарності	Доступ до освіти посилює конкуренцію в суспільстві
Освіта виступає “соціальним ліфтом”, існування якого сприяє вертикальній мобільності	Освіта блокує вертикальну мобільність, оскільки не забезпечує підвищення статусу для бідних, проте сприяє збереженню статусу багатих
Освіта консолідує суспільство, оскільки одержання певного освітнього рівня є загальнодоступним	Освіта атомізує суспільство, оскільки загальна доступність освіти є ілюзорною, а “хороша” освіта є дорогою
Освіта допомагає стиранню меж між класами, оскільки забезпечує проникнення до вищих класів представників нижчих класів	Освіта встановлює нові межі між класами, оскільки, будучи інкорпорованими завдяки освіті в вищі класи, представники нижчих класів втрачають зв’язок із своїм середовищем
Освіта сприяє рівності людей, хоча б на рівні їх стартових соціальних можливостей	Освіта посилює нерівність, оскільки становить “ресурс”, що не піддається рівномірному розподілу
Освіта дає можливість всебічного розвитку особистості та розкриття всіх людських здібностей	Освіта заважає всебічному розвитку особистості, гальмує розкриття людських здібностей

Освіта сприяє зменшенню відчуження	Освіта призводить до відчуження
Освіта виступає інструментом утвердження гуманістичних принципів у відносинах між людьми	Освіта виступає інструментом пригноблення та сегрегації

Кожна з антиномій може бути вирішена. Однак це рішення буде “ситуативним”, оскільки відповідатиме певному стану освітньої діяльності, проте не відобразатиме її основний лейтмотив.

Реалізуючи можливості, перетворюючи їх у реальність, освіта відтворює й сама себе. Цей процес передбачає зворотну дію: реальність фіксується та засвідчується за тими можливостями, що лише намічаються. Стійкість системи освіти ніяк не вимірюється її готовністю мати справу з тим, що вже є, а навпаки, – лише з тим, чого ще немає і що лише може виникнути.

Відповідно поєднання можливостей із реальністю стає в межах існування системи освіти постійною інверсією того й іншого. Це означає, що реальність утілюється в можливостях лише в тій мірі, в якій сама реальність уже містить можливості, що можуть здаватися нам як неймовірні, так і легко досяжні. Іншими словами, реальність освітньої системи становить реальність, що парадоксальним чином, вже містить у собі те, чого ще немає. Отже, для опису цієї реальності антиномії не є перепорою, а умовою аналізу.

Дудко Людмила Андріївна,
голова Черкаського регіонального відділення
Соціологічної асоціації України, кандидат
соціологічних наук

РОЛЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Процеси глобалізації, швидке впровадження нових технологій на основі інформатизації і автоматизації, динамізм розвитку суспільства висувають перед освітою і наукою якісно нові завдання на сучасному етапі. Вища освіта є ефективною продуктивною силою, потужним засобом інноваційного розвитку суспільства, зв’язуючою конструктивною ланкою в системі трьох головних складових «наука – освіта – виробництво». У цьому поєднанні освітній потенціал виступає одночасно як джерело розвитку науки і як головний фактор оволодіння робочою силою, всім населенням сучасними знаннями, необхідними для економічного, соціального і культурного розвитку суспільства на основі використання передових досягнень науки, новітніх технологій, інновацій. Освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства.

Активну роль у реалізації цих завдань відіграють вищі навчальні заклади. «Національна стратегія освіти України на період до 2021 року», прийнята Указом Президента України від 25.06.2013 року, визначає пріоритетні завдання вищих навчальних закладів на сучасному етапі, враховуючи потреби, виклики, прогнози розвитку суспільства. Серед основних пріоритетних завдань ВНЗ мають бути:

- приведення у відповідність системи підготовки фахівців до потреб суспільства та ринку праці;
- підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців максимально адаптованих до реальних обставин, практичної діяльності;
- розробка і запровадження інноваційних форм і методів навчання майбутніх спеціалістів, новітніх навчальних технологій, інформатизація, модернізація наукового та методичного забезпечення навчального процесу;
- підвищення ефективної роботи професорсько-викладацького складу вузів, наукових кадрів;
- активізація роботи з інтеграції зі світовим і європейським співтовариством і впровадження кращого досвіду;
- забезпечення розвитку наукової діяльності ВНЗ, наближення їх до параметрів дослідницького закладу, що передбачає структурну перебудову наукових досліджень, посилення наукового впливу на соціально-економічний розвиток України;
- побудову ефективної системи національного виховання громадян, формування соціально зрілої творчої особистості.

Виконання цих завдань може забезпечити лише інноваційна діяльність вищих навчальних закладів, яка передбачає досягнення освіти і науки, їх внесок в реальний сектор економіки. Реформування вищої освіти є невід'ємною складовою комплексної організації національного господарства.

Важливу роль у реформуванні вищої освіти відіграють соціально-гуманітарні науки, які формують у молодих людей широту мислення, поглядів, творчих здібностей, збагачують різною науково-пізнавальною інформацією, допомагають розвивати свій духовний потенціал. У системі соціально-гуманітарних наук особлива роль належить соціології. Соціологічна освіта відіграє важливу роль у підготовці сучасних фахівців, формуванні їх громадянської культури. Вона має базуватись на новітніх освітніх технологіях. Перш за все, маєтись на увазі її інтерактивність, використання інформаційних технологій, новітніх практик оцінки рівня знань студентів, аналіз реальної практики, результатів наукових досліджень. Соціологія надає молодій людині знання про фундаментальні закони життєдіяльності суспільства, допомагає зрозуміти, що соціальна і громадянська культура участі у суспільному житті є сьогодні і в майбутньому вже не особистою справою кожного, а запорукою ефективного ставлення громадянина до своєї батьківщини, почуття впевненості фахівця у професійному житті.

Список використаної літератури

1. Відченко А. Модернізація освіти в Україні: стратегія прориву чи його імітація (критичний аналіз заходів щодо реалізації державної політики в освітній галузі). Андрій Вовченко // Університет. – 2010. – №1. – С. 5 – 13.
2. Мамонтова Н. Тенденції та особливості формування і використання інтелектуального капіталу в Україні // Економіка України. – 2010. – №8. – С. 30 – 39.
3. Маргуліна Л. Демократизація освіти: технології реалізації в контексті соціокультурних змін // Вища освіта України. - №4. – С. 17 – 23.

Дядило Наталія Миколаївна,

слухач магістратури спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Соціополітичний розвиток України сьогодні відбувається під дедалі потужним впливом глобалізації. У загальному вигляді глобалізацію можна уявити як сукупність процесів становлення єдиних загальносвітових ціннісних систем в усіх сферах людської діяльності. Не на останньому місці повинні бути стратегічні пріоритети розвитку України в галузі освіти. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на основі сучасного аналізу стану розвитку освіти визначає мету, стратегічні напрями та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної політики у сфері освіти. Розроблення Національної стратегії зумовлено необхідністю кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, прискорення інтеграції України у міжнародний освітній простір. Національна стратегія конкретизує основні шляхи реалізації концептуальних ідей та поглядів розвитку освіти.

З початком децентралізації в Україні забезпечено додаткове правове регулювання питань функціонування системи освіти, всіх її рівнів і підсистем, діяльності навчальних закладів різних типів і форм власності, організації різних форм навчання. І це, на мою думку, дуже позитивно. Останніми роками вдосконалено законодавство України про дошкільну і загальну середню освіту, зокрема, на сьогодні 11-річна школа на території Європи є лише в Україні, Росії та Білорусі. Ця модель не відповідає потребам сучасного суспільства. Однією зі знакових змін в процесі реформування середньої освіти є перехід української школи на 12-річний період навчання. Також затверджено нові державні стандарти дошкільної та загальної середньої освіти, Положення про освітній

округ, Положення про загальноосвітній навчальний заклад. На особливу увагу заслуговують зміни щодо Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, Положення про дистанційне навчання, Концепцію розвитку інклюзивної освіти тощо. З метою прискорення процесу реформування системи освіти в умовах децентралізації затверджено надзвичайно важливі для розвитку освіти державні цільові програми. Зараз триває виконання багатьох Державних цільових програм, наприклад, соціальна програма «Шкільний автобус», а також державних програм, спрямованих на роботу з обдарованою молоддю, інформатизацію та комп'ютеризацію закладів освіти, забезпечення таких закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних та технологічних дисциплін, упровадження інформаційних і комунікаційних технологій, особливо в умовах сільських шкіл, тощо. За останні роки здійснено низку заходів щодо реалізації ідей і положень Національної доктрини розвитку освіти, щодо реформування освіти, підвищення її якості, доступності та конкурентоспроможності. Модернізовано зміст та вдосконалено організацію всіх ланок освіти, створено нові навчальні підручники, започатковано організацію інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (що надзвичайно важливо в умовах сільської школи), запроваджується профільне навчання в старшій школі, вдосконалюється зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів, триває забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів сучасними навчальними комп'ютерними комплексами, підключення їх до мережі Інтернет. На сучасному етапі оновлено систему мовної освіти, що забезпечує обов'язкове оволодіння державною мовою, можливість опанувати, крім рідної, багато іноземних мов, крім того, вивчення іноземних мов стало обов'язковим з першого класу. В сільській місцевості в непростих демографічних і соціально-економічних умовах здійснюється модернізація мережі закладів освіти з метою більш ефективного використання їх матеріально-технічних, фінансових, управлінських ресурсів для забезпечення доступності та якості освіти. Тому потрібно ще інтенсивніше вести пошук альтернативних моделей організації навчання, створювати в сільських районах освітні округи, хоча їх вже нині функціонує біля 2 тисяч. Припинити процес закриття закладів дошкільної освіти, відновлювати та розширювати їх мережу відповідно до потреб сільського населення. Вже відбулися значні зрушення, і це дуже позитивно: в бібліотечно-інформаційному забезпеченні педагогічної освіти створено веб-портали та сайти, формуються електронні каталоги та бібліотеки.

Якою ж повинна бути методика опрацювання стратегії розвитку освіти в Україні, а в нашому випадку, як приклад, в об'єднаній територіальній громаді? Вибір методики опрацювання стратегії, перш за все, залежить від організаційного потенціалу громади. Типова практика для органів місцевого самоврядування – залучення зовнішніх експертів до роботи над нетиповими завданнями. Використання зовнішніх ресурсів особливо характерне для малих громад. Громади з потужними відділами освіти мають достатньо кваліфікованого персоналу, щоб самостійно розробляти стратегію, залучаючи

експертів до виконання специфічних завдань, таких, як, наприклад, проведення сесії зі SWOT аналізу, що зараз є надзвичайно актуальним.

З положень Закону «Про освіту» випливає, що громада повністю відповідає за надання освітніх послуг на своїй території. Щоб процес надання цих послуг був ефективним, треба поставити перед собою ціль, досягнути яку прагнутиме рада громади. Стратегічний план розвитку освіти в громаді – це один з основних документів, який треба розробити відразу після створення адміністративних структур. Місцева стратегія розвитку освіти має визначати індивідуальні обов'язки сторін, залучених до виконання саме освітніх повноважень. Коли вироблено єдине бачення щодо виконання освітніх повноважень і поставлені стратегічні цілі, кожен із членів команди може рухатися вперед з чітким розумінням своєї ролі у створенні кращих шкіл. Підготовка місцевої стратегії розвитку освіти не може бути однаковою для всіх громад, адже кожна має свої сильні та слабкі сторони, власний досвід, що сформує своє бачення ситуації. На даний час існує дев'ять конкретних кроків, які можуть бути орієнтирами для громад у процесі планування місцевої стратегії розвитку освіти: ухвалення рішення про розробку стратегії розвитку освіти і створення стратегічного комітету; оцінка ситуації, збір даних; SWOT – аналіз; вироблення бачення розвитку освіти в громаді; визначення стратегічних та операційних цілей; підготовка операційних завдань та переліку проектів; аналіз ризиків стратегії; популяризація стратегії серед жителів; розроблення механізмів моніторингу впровадження стратегії.

Список використаної літератури

1. Стратегія розвитку освіти в громаді : практичний poradnik. / Войцех Мархлевські, Олег Процак. — К., 2018. — 56 с.
2. Закон України «Про загальну середню освіту» : поточна редакція — Редакція від 16.01.2020, підстава – [392-IX](#)

Науковий керівник: кандидат наук з державного управління, доцент Самойленко Л. Я.

Дубина Інна Володимирівна,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

НОВА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ

Стратегічне бачення сталого розвитку України ґрунтується на забезпеченні національних інтересів. Одним із інструментів реалізації інтересів держави, її інтеграції у європейський простір є освіта. Її розвиток є важливою

основою майбутнього розвитку будь-якої держави. Сталий розвиток у сфері освіти передбачає високий рівень якості освітніх послуг.

Для впровадження в Україні Європейських стандартів життя було ухвалено стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Одним із векторів, за яким здійснюється політика досягнення Європейських стандартів, є вектор відповідальності, що включає в себе забезпечення в Україні високої якості освіти, в рамках якого і передбачено реформування освітньої галузі. Реформа має вивести освіту в Україні на новий якісний рівень, що забезпечить високий інтелектуальний рівень здобувачів освіти та конкурентоспроможність країни у майбутньому.

Освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства. Фінансування освіти є інвестицією в людський потенціал, сталий розвиток суспільства і держави [1].

Однією із засад державної політики у сфері освіти і принципом освітньої діяльності є забезпечення якості освіти та освітньої діяльності.

В освітньому процесі має відбутися переорієнтація на потреби учня. Розвиток особистості – високоосвіченої, інноваційної, творчої, патріотичної й здатної до діалогу в масштабах глобального суспільства – стратегічне завдання реформування національної системи освіти у XXI столітті [2].

Зауважимо, що українська система забезпечення якості освіти йде корінням у радянське минуле, коли контроль якості здійснювався адміністративно-командними методами. Використання формальних процесів і процедур було логічним, тому що споживачем послуг освіти виступала держава. Нині в Україні створюється національна модель управління якістю освіти, що ґрунтується на найкращих світових практиках та відповідає вимогам Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) [3].

Україна розпочала перехід від інспектування шкіл до системи забезпечення якості освіти.

Прийняття нового Закону України «Про освіту» змінює підходи до оцінки її якості. Головною метою трансформації сфери освіти стає нова висока якість на всіх її рівнях.

Існуюча раніше державна атестація закладів освіти виступала основною формою державного контролю за діяльністю навчальних закладів, була спрямована на формалізований контроль і перевірку та могла мати корупційну складову. Сьогодні атестацію шкіл та інспектування в місцевих управліннях освіти скасовано, повноваження з контролю якості освітньої діяльності перейшли від місцевих органів влади до Державної служби якості освіти, яка централізовано відповідатиме за дотримання якості освіти та освітніх стандартів. Її діяльність спрямовує й координує Кабінет Міністрів України через Міністра освіти і науки. Хоч Служба і заснована на базі Державної інспекції навчальних закладів, проте ідеологічно – це нова структура основною метою якої є не «покарання», а допомога керівництву закладу, педагогічному колективу в підвищенні якості їхньої діяльності та результатів навчання учнів.

Крім того, завданням інституційного аудиту є не тільки зовнішнє оцінювання якості освітньої діяльності, а й надання закладам освіти та їх засновникам рекомендацій щодо вдосконалення роботи закладів.

Таким чином, державний «нагляд» стає інструментом забезпечення якості та єдності державної політики у сфері освіти.

В Законі України «Про освіту» питанню забезпечення якості освіти приділено розділ 5.

Відповідно до статті 41 вищезгаданого Закону метою розбудови та функціонування системи забезпечення якості освіти в Україні є: гарантування якості освіти; формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою; постійне та послідовне підвищення якості освіти; допомога закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності у підвищенні якості освіти. Складовими системи забезпечення якості освіти є: системи забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); системи зовнішнього забезпечення якості освіти; системи забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти [1].

Внутрішня система забезпечення якості освіти повинна функціонувати у кожному закладі загальної середньої, дошкільної, позашкільної та професійно-технічної освіти. Це створить умови для постійного і послідовного удосконалення якості освітніх і управлінських процесів. Надання закладам рекомендації щодо розбудови та формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти, яка забезпечить їх ефективне функціонування та розвиток, є одним із пріоритетних напрямків роботи Державної служби якості освіти.

З метою створення зовнішньої системи забезпечення якості освіти наказом Міністерства освіти і науки України від 09.01.2019 № 17 затверджено Порядок проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти.

Інституційний аудит – це цілком нова для України процедура оцінювання якості освітньої діяльності шкіл. Це зовнішнє оцінювання діяльності, що базується на ґрунтовному вивченні освітніх та управлінських процесів. Аудит покликаний допомогти школам стати більш якісними і в подальшому сформувати та підтримувати культуру якості освіти, що базується на прозорості, інновативності та партнерстві учасників освітнього процесу. Результатом аудиту є рекомендації щодо підвищення якості освітньої діяльності та вдосконалення внутрішньої системи якості освіти, а також приведення освітнього та управлінського процесу у відповідність до вимог законодавства. Подібні системи оцінки якості освіти успішно працюють у більшості європейських країн – Австрії, Великій Британії, Норвегії, Данії, Бельгії, Швеції, Чехії, Литві. Крім того, інституційний аудит також розглядає діяльність закладу в його взаємодії з засновником та місцевою громадою. Тобто, на відміну від атестації, що була зосереджена виключно на оцінці конкретного закладу освіти місцевим органом управління освітою, аудит – це комплексне оцінювання незалежними освітніми експертами умов функціонування закладу (матеріально-технічне, кадрове

забезпечення, створення інклюзивного освітнього середовища тощо). Тому рекомендації будуть надаватися і засновникам [4].

Внутрішня і зовнішня системи забезпечення якості освіти тісно пов'язані між собою, оскільки критерії, за якими має проводитись дослідження освітньої діяльності та інституційний аудит, однакові. Внутрішня система забезпечення якості освіти та зовнішня її оцінка дозволить керівництву закладів освіти постійно тримати «руку на пульсі», забезпечувати постійне і неухильне вдосконалення якості освітньої діяльності і якості освіти, а, отже, досягнути головної мети освітньої діяльності.

Отже, система освіти в Україні зазнає трансформації. Відбувається перехід від формальних перевірок до оцінювання освітніх процесів, що базується на успішних світових практиках. Стратегія розвитку освіти в Україні невід'ємно пов'язана зі світовими тенденціями і визначає освіту як найбільш пріоритетну сферу життєдіяльності суспільства. В основу означеної стратегії покладаються вимоги до розвитку освіти на гуманістичних та інноваційних засадах, піднесення її конкурентоспроможності на світовому та європейському просторах.

Необхідність реформування середньої загальної освіти продиктована часом та новими вимогами суспільства. Новий Закон «Про освіту» заклав основи для створення сучасної системи забезпечення якості освіти, і хоча ще багато положень потребують конкретизації в інших нормативно-правових актах, але основні напрями реформування освіти з метою забезпечення її якості в Україні вже чітко визначені.

Список використаної літератури

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Кремень В. Г. Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін / В. Г. Кремень // Український педагогічний журнал. – 2015. - № 1. – С. 8-15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_1_4.
3. Белова Л. О., Бульба В. Г., Поступна О. В. Стан і проблеми здійснення управління якістю освіти та освітньої діяльності в Україні: експертне оцінювання – Режим доступу: http://kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-2/doc/1/1_1.pdf
4. Вергун Ю. 22 запитання про аудит. Інституційний аудит у запитаннях і відповідях – Режим доступу: https://osvita.smr.gov.ua/content/uploads/2019/10/22_Zapytannia_Inst_audyt_ShSv_05_2019.pdf

Овчаренко Анжеліка Олександрівна,
доцент кафедри державної служби, публічного
адміністрування та політології Черкаського
національного університету імені Богдана
Хмельницького, кандидат політичних наук, доцент

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Одним із факторів соціальної стабільності, основою економічного розвитку суспільства, джерелом інтелектуального та духовного потенціалу населення сьогодні є освіта. З ростом освітніх потреб населення підвищується кількість претендентів на отримання вищої, спеціальної, додаткової освіти. І як результат, збільшується мережа освітніх закладів різного типу, оновлюється зміст і методи освіти, враховуються індивідуальні запити та можливості тих, хто навчається. Особливі вимоги висуваються до якості освіти, що робить актуальним її розвиток як відкритої системи.

Відкритість освіти припускає не тільки доступність та втягнення різних соціальних груп в процес розвитку освіти в якості партнерів. Соціальними партнерами є індивідуальні і колективні суб'єкти, здатні підтримати освіту у вирішенні реальних проблем становлення та розвитку її системи. На сьогодні необхідність соціального партнерства у сфері освіти ніким не заперечується.

Необхідність підвищення якості професійної освіти відповідно до потреб ринку праці, розвитку соціального партнерства, як одного з консолідуючих чинників створення системи безперервного цілісного професійного навчання зумовлює актуальність досліджуваної проблеми.

Соціальне партнерство — відносно нове явище суспільної практики, пов'язане з розвитком демократії. Саме цим можна пояснити недостатню увагу вчених і організаторів професійної освіти в даній проблемі та її слабку наукову розробленість. У той же час аналіз зарубіжної практики створює методологічну основу для наукового обґрунтування нових, педагогічно ефективних методів соціального партнерства у професійній освіті.

Соціальне партнерство в широкому розумінні – це діяльність соціальних представників різних соціальних груп [1]. При цьому вона може здійснюватися як безперервно, так і через спеціальні в рамках соціального партнерства акції. Іншими словами соціальне партнерство – це шлях побудови громадянського суспільства. В освіті соціальне партнерство визначається як особливий тип взаємодії системи професійної освіти із суб'єктами та інститутами ринку праці, державними та місцевими органами влади, суспільними організаціями, що спрямована на узгодження та реалізацію інтересів усіх учасників цього процесу. В числі першочергових цілей та завдань, які покликане вирішувати соціальне партнерство, в галузі професійної освіти стрижневими є спрямування колективних зусиль на підвищення ефективності навчання, досягнення рівного доступу до навчання із врахуванням потреб особистості, підприємств, суспільства та держави задля стійкого соціально-економічного розвитку та в

межах концепції освіти впродовж життя.

В умовах ринку праці соціальне партнерство стає найважливішим засобом підвищення якості професійної освіти та адаптації молодих фахівців до нових економічних умов. Воно допомагає уникнути великих соціальних потрясінь, згладити гостроту сучасних суспільних та економічних протиріч.

Із зростанням вимог до кваліфікації та якості підготовки фахівців сьогодні одним з головних завдань системи освіти є врахування вимог роботодавців, зумовлених значною мірою специфікою сучасного виробництва, а в зв'язку з цим модернізації і перебудови, особливо в умовах економічної кризи. Підприємства повинні приділяти все більшу увагу питанням професійної підготовки, яка стає основним чинником забезпечення структурних змін.

Вміння швидко та адекватно реагувати на зміни, пов'язані з розвитком нових технологій вимагають відповідної організації кваліфікованої праці, особливої уваги до підготовки дорослого населення та взаємодії з професійною школою на основі партнерських відносин. Співпраця навчального закладу і роботодавця – це перспективний шлях розв'язання багатьох проблем, що виникають у процесі підготовки і працевлаштування молодих робітників.

Ідеологічною основою соціального партнерства є принцип співробітництва на рівнях роботодавців і найманих працівників, приватного та державного сектору виробництва. Цей принцип повинен реалізовуватися у формі ведення переговорів, укладанні колективних та індивідуальних дво- та багатосторонніх договорів, законодавчо обґрунтованої працюючої профспілкової нормативної бази, узгодженні та реалізації проектів нормативно-правових актів, консультацій при прийнятті рішень між суб'єктами соціального партнерства на всіх рівнях (національному, регіональному, галузевому, місцевому), функціональних державних програм, спрямованих на розвиток соціального партнерства в системі професійної освіти тощо [3].

У сфері освіти і професійного навчання виділяють чотири основних напрямки: безперервне навчання – початкове і подальше навчання; професійна орієнтація молоді та дорослого населення; професійні кваліфікації, включаючи прогнозування та аналіз попиту, взаємне визнання кваліфікацій і їх «прозорість»; ресурси та фінансування.

У рамках цих напрямків у сферу інтересів соціальних партнерів входять такі питання: професійне навчання, формування єдиного європейського простору для дистанційного навчання; визнання умов і цілей розробки професійних кваліфікацій та базових професійних умінь; здійснення професійної орієнтації; тривалості обов'язкового навчання; забезпечення зайнятості, в тому числі і насамперед – серед молоді тощо.

На сучасному етапі розвитку освіти можна визначити якісно розрізняють три види соціального партнерства: 1) партнерство між соціальними групами даної професійної спільноти всередині системи освіти; 2) партнерство, в яке вступають робітники сфери освіти з представниками інших сфер суспільства; 3) партнерство, яке ініціює система вищої освіти як особлива сфера соціального життя, роблячи внесок у становлення громадянського суспільства [9]. Зазначені

види соціального партнерства являють собою складний та різноманітний спосіб організації спільної діяльності учасників освітнього процесу та спільноти, сприяють їхній співпраці в управлінській, науковій та організаційній діяльності, всебічно взаємодіючи між собою.

Шлях становлення та розвитку системи соціального партнерства в суспільстві має проблемно насичену історію, збагачену різноманітними здобутками та висновками щодо здолання періодично виникаючих актуальних питань, яка бере свій початок ще з часів, коли представники професій різноманітних галузей в інших економічно розвинених країнах ще тільки робили перші кроки до об'єднання у професійні організації. Процес формування та розвитку соціального партнерства не був простим і легким. І навіть, в останні десятиліття західноєвропейські країни стикаються з певними труднощами в організації соціального партнерства.

Звернення до зарубіжного досвіду корисно для ідентифікації діючих суб'єктів партнерства у сфері освіти. Наприклад, у Європі склалися чотири основні моделі, що розрізняються ступенем державної участі в системі професійної освіти та навчання, а також потребами соціальних партнерів. Перша – ліберальна модель – характеризується мінімальною роллю держави. Політика в сфері професійного навчання визначається в основному на місцевому рівні, а головну роль відіграють роботодавці. В таких країнах підприємства диктують умови для формування попиту на певні спеціальності та спеціалізації, а роль держави полягає лише у встановленні стандартів, що стосуються задоволення потреб цього попиту. Проте, держава залишає за собою право розподілу на власний розсуд фінансових потоків, спрямованих на забезпечення навчання щодо пріоритетних галузей освіти. Яскравий приклад – Великобританія [13]. Друга – модель державного втручання – припускає державне планування і управління основними процесами, пов'язаними з підготовкою кадрів. Немає сумніву, що держава виконує регулюючу роль по відношенню до соціальних партнерів. Проте, різного роду профспілки та асоціації роботодавців є акумулюючою ланкою потреб у відношенні до певних груп професій та спеціальностей. Виходячи з досвіду, участь соціальних партнерів – представників обох сторін ринку праці, що законодавчо окреслена, є фактором забезпечення та розвитку професійної освіти на якісному рівні. Тривалий час вона була характерна для Франції [10]. Третя – некооперативна – модель діє в Данії та Нідерландах [11]. Для неї характерний такий розподіл ролей між державою, компаніями і профспілками, коли саме асоціації роботодавців і профспілки найбільш активні, а держава лише додає законність рішенням, прийнятим на основі їхніх домовленостей. Крім зазначеного, держава визначає межі впливу ринку праці на лобістську діяльність компаній щодо соціальних домовленостей трьох сторін: освітніх установ, власне, споживачів ринку праці та представників найманої сторони у суспільно-виробничих відносинах. Нарешті, модель партнерства, що склалася у Німеччині, визначається як змішана, або дуальна. За розвиток професійного навчання традиційно відповідає цілий ряд структур та інститутів [12].

Отже, як свідчить досвід європейських країн, найважливішою умовою забезпечення якісної професійної освіти і навчання є співпраця соціальних партнерів, що представляють інтереси працедавців і працівників. Проте і роль держави в даному процесі не можна зменшувати.

Меншою мірою система соціального партнерства розвинена в Сполучених Штатах Америки та Японії. Немає її в слаборозвинених, економічно відсталих країнах, що в свою чергу, ставить питання глобалізації соціального партнерства в галузі професійної освіти, оскільки розвиток будь-якої країни зумовлений ступенем її соціально спрямованої державної політики. Насамперед, це стосується освіти та вирішення питань соціальної захищеності працездатного населення, які не можуть бути повністю локалізовані від розвитку світового суспільства в цілому.

Що стосується України, то в ній цей процес активізувався значно пізніше, а в практику термін «соціальне партнерство» увійшов приблизно з кінця 1991 року [2]. Сьогодні система освіти в нашій країні переживає етап реформування. Поступово розробляються варіанти зміни фінансування освіти, підготовки фахівців відповідно до європейських стандартів. Разом з тим спостерігається деяка суперечність в оцінках і думках з приводу способів розвитку вітчизняної освіти, яка вимагає комплексного аналізу. В умовах суперечностей і, перш за все, соціально-економічного розвитку країни, виявляються суттєві відмінності в регіональних умовах рішення всіх проблем суспільства. Окремі території мають більш сприятливі матеріальні, фінансові умови, кадровий потенціал для інноваційної діяльності, а інші не завжди можуть забезпечити відтворення досягнутого. Таке становище повною мірою характеризує ситуацію і у сфері освіти.

Будь-яка держава зацікавлена в такій системі освіти, яка давала б людині можливість стати конкурентоздатною на внутрішніх і світових ринках праці. У сфері освіти вона, зокрема визначає порядок фінансування освіти, встановлює податкові пільги і вводить форми дії на ринок освітніх послуг. Проте далеко не все і не завжди може зробити держава. В умовах формування ринку освітніх послуг діють різні чинники. Тому багато проблем краще вирішувати спільними зусиллями всіх суб'єктів ринку освітніх послуг. Йдеться перш за все про використання системи партнерства у відносинах між замовниками, виконавцями послуг і їх посередниками, заснованих на принципах рівноправності і справедливості.

Таким чином, соціальне партнерство має стати, по-перше: елементом формування соціально відповідальної політики, яка визначатиме рівні форми відповідальності за невиконання умов домовленостей; по-друге: принципом організації відносин власності, що за згодою з партнерами визначатиме рівні умови створення ринку праці та пріоритетні можливості вітчизняного підприємництва, капіталу, засобів виробництва через узгодження політики податків, цін та інше. Соціальне партнерство, яке ґрунтуватиметься на відповідній законодавчій базі, чітко визначених принципах збалансованості інтересів усіх суб'єктів партнерства, значно сприятиме економічному розвитку

держави, досягненню соціальної злагоди у суспільстві. А отже, роль держави визначається як першочергова в якісній генезі опанування засад і принципів соціального партнерства в галузі професійної освіти, оскільки основою суспільства процвітаючої держави є культурні та професійно освічені люди.

Список використаної літератури

1. Социальное партнерство: Слов. – справ. / Акад. Труда и социал. Отношений; Байдаченко П.Г. и др. М.: Экономика, 1999. – 235 с.
2. Жуков В.І. Соціальне партнерство в Україні: [навч. посіб.]. – К.: [Укр. Акад. держ. упр. При Президентові України], 2000. – 198 с.
3. Задорожний Г.В. Соціальне партнерство – реальний шлях до відкритого суспільства. – Х.: ХШБМ, 2000. – 192 с.
4. Щербак О. Професійно-технічна освіта України на шляху до соціального партнерства // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2008. – № 1. – С. 148–156.
5. Ионов А.А. Социальное партнерство как социокультурный феномен. – М.: Макс-Пресс, 2002. – 77 с.
6. Ионова О.Б. Социальные технологии партнерства // Вестн. Моск. Ун-та. Серия 18: Социология и политология. – М., 2000. – №4. – С. 108–114.
7. Коршунова Т. Социальное партнерство: новые подходы // Человек и труд. – М., 2002. – № 6. – С. 58–66.
8. Маслова Т.Ф. Социальное партнерство как тип общественных отношений // Современное гуманитарное знание о проблемах социального развития. – Ставрополь, 2004. – С. 189–191.
9. Рыбина А.А. Социальное партнерство субъектов образовательного пространства с представителями различных сфер экономики и общественной жизни как важнейшее условие педагогики учащейся молодежи к социально-профессиональному самоопределению. – Чехов, 2003. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://labourmarket.ru/conf/reports.php>.
10. Муравьева А.А. Профессиональное образование и обучение в странах Западной Европы: сфера деятельности социальных партнеров // Труд за рубежом. – М., 2000. – № 4. – С. 117–133.
11. Олейникова О.Н. Социальное партнерство в сфере профессионального образования в Нидерландах // Сред. Проф. Образование. – 2000. – № 6. – С. 52–55.
12. Федотова Г.А. Социальное партнерство в профобразовании ФРГ // Проф. Образование. – 2000. – № 6. – С. 9–11.
13. Хатчинсон Г. Партнерство как метод управления: [Упр. Образованием на местах в Великобритании] // Упр. Шк.: Новое прил. К газ. «Первое сентября» для дир. И администраторов школ. – 1996. – №1. – С. 8.

Самохотов Анатолій Олександрович,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Положення держав у сучасному світі багато в чому визначається їхнім інтелектуальним потенціалом, якістю професійної підготовки фахівців і рівнем розвитку науки. Саме наука є каталізатором технічного прогресу. Вона впливає на стан економіки, сприяє стабілізації внутрішньодержавній, соціально-економічній обстановці, зміцненню зовнішньополітичних позицій. Досягнення світової цивілізації без науки не представляються можливими. Цей фактор соціального розвитку продовжує займати міцні позиції серед інших, вносячи істотний внесок у підтримку й множення національного багатства, рівня і якості життя, безпеки соціальної системи. Враховуючи це, сучасні стратегічні доктрини, передові країни світу базуються на принципах усілякого розвитку людського потенціалу. При переході від розвитку, заснованого на використанні переважно людських здатностей до фізичної праці, до розвитку, заснованого на використанні культурного й інтелектуального потенціалу особистості – роль науки зростає й стає домінуючою. Українська наука й вітчизняні вчені традиційно займали основні позиції у світовій науці, що багато в чому обумовлювалося державною підтримкою наукової сфери життєдіяльності суспільства, пріоритетною увагою до її проблем.

Різко скоротилися масштаби державної підтримки науки, значно поменшали обсяги бюджетного фінансування фундаментальних і пріоритетних прикладних досліджень в наукових установах України, галузевих академій, міністерств, відомств. Подальше реформування науки буде відбуватися в умовах найжорстокішого фінансового дефіциту, який змушує вже зараз перейти до прийняття діючих управлінських заходів, спрямованих на збереження інтелектуального й наукового потенціалу країни, а значить і потенційної можливості збереження України в майбутньому тисячоріччі в числі розвинених країн [1].

Для системного аналізу й застосування понять наукового потенціалу необхідно враховувати наступні загальні особливості наукової й науково-технічної діяльності:

– найбільш істотною відмінністю науково-технічної діяльності від усіх інших видів суспільної діяльності є здійснення пізнання, що проявляється в неповторюваності робіт, у великій значимості особистого фактору, у стохастичності (ймовірності) одержання конкретного наукового результату, у відсутності прямого причинно-наслідкового зв'язку між використаними ресурсами й науковими результатами;

– науково-технічна діяльність здійснюється не ізольовано від інших видів суспільної діяльності, а тісно пов'язана з ними (в першу чергу з виробничою діяльністю). Для забезпечення функціонування науково-технічної системи виділяється певна частина наявних у суспільстві ресурсів;

– результати її науково-технічної діяльності надходять суспільству для подальшого виробничо – економічного використання. Розширення й активізація подібної взаємодії науково-технічної системи із зовнішнім середовищем викликає підвищення чутливості системи до все більшої кількості аспектів її функціонування;

– здійснення науково-технічної діяльності характеризується складною взаємодією об'єктивних і суб'єктивних, кількісних і якісних факторів, що переломлюються через її внутрішню організацію приводячи до принципово нової системи з прикладених щодо неї впливів, до відсутності адаптивності системи щодо будь-яких її складових [2];

– результати діяльності науково-технічної системи можуть виступати і як кошти економії суспільної праці, і як ресурс для самої наукової діяльності.

Оскільки при здійсненні науково-технічної діяльності неминуче відбувається деградація елементів її системи (кадри, устаткування інформація, що морально застаріває, і т.п.), то з необхідністю частина результатів діяльності наукової системи направляється в саму систему на відшкодування витрачених раніше ресурсів. Крім того, частина результатів науково – технічної діяльності спочатку призначена винятково для використання усередині самої наукової системи (наприклад, фундаментальні знання, унікальне наукове встаткування й т.п.). Таким чином, виникають досить своєрідні й складні для вивчення й обліку форми кругообігу «наукові ресурси – наукова продукція»: потенціал науково-технічної системи в процесі її функціонування безупинно трансформується, зокрема, внаслідок освоєння нею новостворюваних знань; параметри наукового потенціалу залежать від попередніх траєкторій руху науково-технічної системи, що проявляється, зокрема, через існування таких щодо стійких у часі формувань, як наукові школи.

У такий спосіб наукова сфера в країні більшою мірою, ніж економіка в цілому, по – перше, страждає від тривалого перехідного періоду, по-друге, пошуку «ефективної» загальнонаціональної науково-технічної стратегії.

Список використаної літератури

1. Луценко Т.О. Механізми економічного становлення наукових досліджень в Україні / Т.О. Луценко / Вісник Національного університету цивільного захисту України. – Серія «Державне управління» Х. : 2015. – Вип.2.- С.103-109.
2. Ядранська О.В. Інституціональне забезпечення державного регулювання наукової та науково-технічної діяльності в Україні / О. В. Ядранська // тези VIII Міжнар. Наук. конгресу «Державне управління та місцеве самоврядування», 27 – 28 березня 2008 р. – Х. : Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр», 2008. – С. 177-179.

Михно Світлана Леонідівна,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОХОРОНИ ДИТИНСТВА В УКРАЇНІ

Серед «Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року», визначених Організацією Об'єднаних Націй, одними з головних є добре здоров'я та благополуччя. Саме на цьому наголошував президент Європейського конгресу дитячих лікарів професор M. Buglea на Europediatrics 2017 (м. Бухарест, Румунія, 2017), говорячи про необхідність розвитку взаєморозуміння у сфері збереження здоров'я дітей в країнах Європи з метою поліпшення якості надання медичної допомоги дитячому населенню континенту. Зовсім не випадково Europediatrics 2017 проходив під девізом «Педіатрія будує мости по всій Європі».

Стратегічно важливим та пріоритетним завданням держави в галузі охорони здоров'я є збереження життя та здоров'я дітей, що вимагає відповідної зміни ставлення соціуму та влади до медицини дитинства і медичного персоналу, який обслуговує дітей. Основними критеріями досягнення цього є збереження репродуктивного здоров'я, здоров'я новонароджених, достатній рівень імунізації, запобігання материнській та маляковій смертності та покращення стану здоров'я дитячого населення країни як одного з найважливіших медико-соціальних показників розвитку країни.

Сучасними тенденціями розвитку європейської педіатрії є стандартизація медичної допомоги дітям на засадах доказової та персоніфікованої медицини, заходи щодо запобігання інфекційним та неінфекційним хворобам, стримування антибіотикорезистентності, впровадження інновацій у педіатричну практику.

Приблизно 11 млн дітей помирають щороку, не доживши до свого п'ятого дня народження, ще десятки мільйонів залишаються фізично або розумово відсталими, не маючи можливості для дорослішання, життя і розвитку внаслідок бідності, неосвіченості, дискримінації та насильства. Більшості летальних наслідків можливо було запобігти.

На сьогодні не викликає сумніву постулат щодо основ формування здоров'я людини, починаючи з моменту її зачаття, народження та дитинства. Вкрай важливим є саме здоровий старт у життя кожної дитини, що зумовлений насамперед станом здоров'я батьків, передусім матері, особливостями перебігу вагітності та пологів, соціальним станом дитини, рівнем медичного обслуговування тощо. Більшість захворювань дорослих мають коріння в дитячому віці, що обумовлює якість та тривалість усього життя. Втрачена якість здоров'я та життя дитини, безумовно, впливає на тривалість та повноцінність подальшого її життя, інтелект, креативність, фізичний розвиток та працездатність, що в сукупності має неабияке значення для гармонічного

розвитку усього соціуму, зокрема обороноздатності країни, що є вкрай важливим у нинішніх умовах збройного конфлікту на Донбасі.

За даними ЮНІСЕФ, чисельність дітей, які потребують невідкладної гуманітарної допомоги через конфлікт на Донбасі, зросла майже в 2 рази — до 1 мільйона осіб, що удвічі більше, ніж минулого року, як сказано в прес-релізі. У Дитячому фонді ООН зауважили, що зростання кількості дітей (йдеться про ще 420 тисяч дівчат і хлопців), які потребують допомоги, пов'язане з триваючими бойовими діями та постійним погіршенням умов проживання в зоні АТО, звідки до інших регіонів України вимушено переїхали близько 1,7 мільйона осіб. Багато сімей втратили джерела доходу і доступ до соціальної допомоги та охорони здоров'я, а вартість життя різко зросла.

Спрямування української педіатрії (і це схвалене усіма науковцями, організаторами охорони здоров'я та провідними експертами в регіонах у галузі «педіатрія») відповідає глобальній стратегії охорони здоров'я дітей у Європі, розробленій ВООЗ (Anthony Costello, 2017), що спрямована на системну боротьбу щодо зменшення малюкової смертності, соціально-значущих хвороб, інфекційних хвороб, екологічної патології та ожиріння в дітей і підкреслює необхідність пропаганди дитячими та родинними лікарями здорового способу життя, широке впровадження імунопрофілактики та раціонального харчування.

Дослідження захворюваності та поширеності хвороб серед дитячого населення України, рівнів малюкової смертності протягом останніх десятиліть свідчить про те, що вони залишаються значно вищими від середньоєвропейських рівнів. Зокрема, показник малюкової смертності в Україні становив у 2017 році 7,6 на 1000 народжених живими проти 1—5‰ у країнах Європейського Союзу, проте це удвічі нижче, ніж у 1994 році (14,9‰).

Також значно вищою, ніж у країнах Європи, залишається неонатальна смертність. В Україні у 2015 році було 2378 випадків смерті немовлят у перші 28 днів життя, тоді як у Польщі — 1122, Румунії — 1047, а в Німеччині — 1449 випадків при значно більшій кількості пологів у цих країнах.

Проте необхідно відмітити, що в Україні показник неонатальної смертності став знижуватися з кожним роком і у 2017 році він становив 4,6 на 1000 народжених проти 6,1 на 1000 народжених у 2000 році завдяки запровадженню останніми роками сучасних перинатальних технологій та підвищенню рівня кваліфікації наших лікарів.

Тривожна тенденція останніх двох десятиріч — зменшення кількості здорових дітей у країні, що відбувається на тлі зменшення чисельності дитячого населення з 10 775 729 дітей 0—17 років у 1994 році до 7 614 006 у 2016 році при високих рівнях захворюваності і поширеності хвороб (рис. 2).

Крім того, на тлі політичної та економічної нестабільності, тривалих воєнних дій в Україні, вимушеної міграції більше ніж 1,7 млн громадян із зони АТО (із них понад 200 тисяч дітей) виникла та зберігається низка нових соціальних та медико-екологічних проблем, що негативно впливають на здоров'я дітей.

Усе зазначене в комплексі сприяло зростанню поширеності дитячих хвороб за останні 22 роки на 41 %. Якщо в 1994 році вона становила 1253,0 на 1000 дітей, то тепер — 1777,16 на 1000 дітей відповідного віку. Так само на 36 % зросла і захворюваність на дитячі хвороби — від 967,0 до 1316,07 на 1000 дітей відповідно.

Безумовно, одним із головних чинників, що впливає на стан здоров'я немовлят, є грудне вигодовування. За даними офіційної статистики МОЗ України, частота грудного вигодовування дітей віком до трьох місяців життя має позитивну динаміку. Частка дітей, які закінчили грудне вигодовування в три місяці, зменшилася у період із 2010 до 2014 р. на 10,0 % і становила 28,4 та 27,3 % відповідно.

Широке впровадження в регіонах «Розширеної ініціативи ВООЗ/ЮНІСЕФ із підтримки грудного вигодовування» (міжнародна стратегія «Лікарня, дружня до дитини»), впровадження сучасних перинатальних технологій, що базуються на доказовій медицині, системи первинної реанімації та теплового захисту, раннього неонатального скринінгу тощо зумовило позитивну динаміку здоров'я новонароджених.

Починаючи з 2001 року, завдячуючи низці організаційних заходів з удосконалення медичної допомоги та інтегрування ведення дитячих хвороб, захворюваність дітей першого року загалом знизилася на 26,3%.

Структура захворюваності дітей до року за період із 1994 року практично не змінилася: рангові місця розподілені так: I місце — хвороби органів дихання — 57,54 % (у 1994 — 52,6 %), II — окремі стани перинатального періоду — 9,16 % (у 1994 — 10,5 %), III — хвороби крові та кровотворних органів — 4,71 % (у 1994 — 5,5 %), IV — хвороби шкіри та підшкірної клітковини — 4,35 %, V — хвороби нервової системи — 4,08 %.

До речі, вроджені вади розвитку, стани, що виникли в перинатальному періоді, і хвороби органів дихання взагалі зумовлюють 76,9 % випадків смерті немовлят. За даними МОЗ України, діти, які проживають у сільській місцевості, помирають у 1,2 раза частіше, ніж діти з міст.

У дітей віком від 1 до 15 років життя серед причин смертності починають превалювати зовнішні чинники: травми, нещасні випадки, інфекційна та паразитарна патологія, хвороби органів дихання та травлення. Загалом кількість смертей серед хлопчиків на третину перевищує кількість подібних випадків у дівчаток. Вочевидь, свою негативну роль відіграло зниження останніми десятиріччями значення профілактики в охороні здоров'я дитини.

Отже, відносне зменшення показників захворюваності та поширеності хвороб серед дитячого населення саме в останні 5 років може свідчити про зниження їх виявлення, зокрема, через погіршення кадрового забезпечення педіатричної служби та системи сімейної медицини.

Список використаної літератури

1. Лукьянова Е.М. Медицинские и педагогические аспекты проблем сохранения детей // Междунар. Мед. Жур-нал. — 2003. - 9. - 3. — С. 69.

2. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідеміологічну ситуацію та діяльність системи охорони здоров'я. 2015 рік / За ред. В. В. Шафранського; МОЗ України, ДУ«УІСДМОЗ України». — Київ, 2016. — 450 с.

3. Майданник В.Г. Перспективи розвитку клінічної педіатрії в XXI столітті // Педіатрія, акушерство та гінекологія. — 2002. — 1. — С. 812.

4. Голубчиков М.В. Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні за 2017—2018 роки / М.В. Голубчиков, В.М. Заболотько, Н.Г. Кравчук, І.Є. Стешенко, Н.Г. Руденко, І.Д. Сазонова, В.І. Велікдан // Довідник МОЗ України. — 2017. — 325 с.

5. На Донбасі через бойові дії постраждав 1 мільйон дітей [Електронний ресурс] / Прес-реліз ЮНІСЕФ Україна. — 2017.

6. МОЗ: Показники смертності в Україні — на надвисокому рівні [Електронний ресурс]. — Інформаційне вид. «УНІАН», 2017.

Науковий керівник: кандидат наук з державного управління, доцент Самойленко Л. Я.

Бондарук Ірина Федорівна,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ВИКЛИКИ

Нині однією із стрижневих сфер життєдіяльності української держави визнано систему державного управління та державної служби, а тому її модернізація шляхом реформування набуває особливої актуальності.

Професіоналізація державної служби передбачає, на думку К. Кіма [2], процес сходження державних службовців до професіоналізму, що включає у себе дотримання 3-х ключових вимог: компетентне, об'єктивне та неупереджене виконання посадових обов'язків; постійне підвищення професійної компетентності та вільне володіння державною мовою і, за потреби, деякими іншими мовами (ст. 4 ЗУ «Про державну службу»). Контроль за рівнем відповідності державних службовців цим вимогам покладено на керівників державних органів, які забезпечують і через служби управління персоналом організовують підвищення кваліфікації державних службовців, планування їхнього навчання задля вдосконалення рівня володіння державною та іншими мовами.

Розвиток інформаційного суспільства неминує приводить до необхідності створення і реалізації інноваційної моделі управління персоналом в державних органах, покликаної вирішити проблему відсутності централізованої бази даних державних службовців, що ускладнює їхній облік та унеможлиблює відкритість і прозорість інформації про них. Для цього з 2017 року до I кварталу 2020 року на базі єдиної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури розробляється та впроваджується інформаційна система управління людськими ресурсами в державних органах [3], що має містити інформацію про: 1) штатний розпис і структуру державних органів із зазначенням посад та особових справ державних службовців; 2) службову кар'єру і дисципліну, відпустки; 3) стан нарахування і оплати праці персоналу; 4) підвищення професійної компетентності і професійне навчання.

Впровадження вищезазначеної інформаційної системи дозволить оптимізувати процеси управління людськими ресурсами шляхом їхньої автоматизації задля досягнення швидкого та адміністративного спрощення при вступі на державну службу, службового просування, звільнення. Крім того, вона забезпечує відкритість і прозорість для громадян інформації про державних службовців і фонд оплати праці державних органів, в яких вони працюють.

У зв'язку з виникненням і поширенням захворювання, викликаного новим COVID-19, та з метою осучаснення проходження державної служби НАДС через внесення змін до Типових правил внутрішнього службового розпорядку було надано з 13.03.2020 можливість державним службовцям виконувати завдання за посадою за межами адміністративної будівлі державного органу. З огляду на досвід країн ЄС вищезазначене є прикладом гнучких умов організації праці, а саме телероботи як однієї із форм гнучкості робочого місця [1]. Для європейських державних службовців вона означає можливість протягом 1-2 днів на тиждень працювати з дому або, як варіант, у спеціально швидкого для телероботи приміщеннях.

Кращими і перспективними для України практиками гнучкості організації праці можна назвати латвійську та іспанську. Так, у Латвії службовцям, які працюють у режимі телероботи, надається можливість почати виконання робочих завдань з 7.00 до 10.00 години та, відповідно, завершити о 15.30-18.30, при цьому дотримання восьмигодинного робочого дня для них є обов'язковим. В Іспанії існує система накопиченого робочого часу, створена на основі домовленостей профспілок з урядом. Її суть полягає у можливості державних службовців накопичувати робочі години, які вони можуть спрямувати на піклування про своїх неповнолітніх дітей, родичів похилого віку та осіб з інвалідністю, які належать до першого ступеня спорідненості або з якими вони перебувають у шлюбі. Кількість таких годин не може бути більшою, ніж 85 годин на рік, які мають бути відпрацьованими у трьохмісячній термін [1]. Метою втілення роботодавцями гнучких умов в організації праці персоналу державних органів слугує посилення мотивації до ефективної роботи через створення можливостей для збалансування роботи та особистого життя.

Отже, професіоналізація державної служби починається з ефективної системи управління персоналом та створення такого робочого середовища, яке б сприяло високому професіоналізму державних службовців.

Список використаної літератури

1. Гнучкі умови праці державних службовців : міжнародний досвід / НАДС [Електронний ресурс] // Бібліотека Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. – Режим доступу: <http://www.center.gov.ua/com-phocagallery-controlpanel/biblioteka>

2. Кім К. В. Обґрунтування професіоналізму як моральної якості державного службовця / К. В. Кім // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2016. – Вип. 21. – С. 72-75.

3. Концепція впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.12.2017 № 844-р [Електронний ресурс] // офіційний вебсайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/844-2017-%D1%80>

4. Про державну службу : закон України від 10.12.2015 № 889-VIII [Електронний ресурс] // офіційний вебсайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

Науковий керівник: кандидат політичних наук, доцент Овчаренко А.О.

Кравцова Наталія Олександрівна,

лаборант-методист кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ НА ПОСАДІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Процес формування джерел змісту посади державної служби за функціональним підходом на цей час перебуває в активній розробці. Зважаючи на це, вивчення та аналіз проблем наповнення функціональним змістом посад є досить актуальним для сприяння пошуків вирішення наукових проблем і практичних упроваджень у цій сфері.

У практиці сучасної державної служби України основними джерелами формування змісту посади державної служби за функціональним підходом є: Довідник типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців, який затверджений наказом Нацдержслужби України від 13.09.2011 р. Службовців [1]; посадова інструкція; положення про відповідний структурний підрозділ; профіль компетентності посади державної служби.

Одним із засновників функціонального підходу поняття посади державної служби вважають Г. Петрова [2, с.180]. Він зазначив, що посада включає напрями діяльності службовця, комплекс службових обов'язків і прав, якими він буде наділений у випадку заміщення даної посади.

Однак, обсяг службових обов'язків і прав залежить від завдань державного органу, установи чи підприємства, а також від рівня посади в складовій цієї організації.

У Законі України «Про державну службу» № 4050-VI від 17.11.2011 р. Вказано, що посада державної служби – це визначена структурою та штатним розписом структурна одиниця державного органу, з установленими відповідно до законодавства посадовими обов'язками у межах повноважень, що встановлені для цієї посади, безпосередньо пов'язані з реалізацією завдань і виконанням функцій державного органу щодо: підготовки пропозицій щодо формування державної політики у відповідній сфері; розроблення, або редагування проектів нормативно-правових актів; надання адміністративних послуг; здійснення державного контролю; реалізації інших повноважень відповідного органу [3].

Статистика прийняття законодавчих актів звертає найбільшу увагу на функціональне навантаження відповідно до посади державної служби.

Важливим у цьому напрямку є: визначення посадових обов'язків для характеристики посади державної служби; виокремлення межі здійснення посадових обов'язків; взаємозв'язок посади з реалізацією завдань і виконанням функцій державного органу; перелік завдань і виконання функцій, реалізація яких має здійснюватися при зайнятті посади державної служби.

В цілому функціональне навантаження посади державної служби полягає в частковому синтезі таких її компонентів: функції держави; функції органів державної влади; функції структурного підрозділу; функції посади державної служби [4].

Для аналізу посади державної служби, з позиції функціонального підходу, можна схематично відобразити функціональне наповнення посади державної служби відповідно до встановленого та розробленого нормативно-правового забезпечення й наукових досліджень у вигляді основних його складових і їх взаємозв'язків.

Враховуючи обсяг інформації в більш детальнішому описі основних характеристик і функцій, можна використовувати для опису функціонального наповнення посади державної служби паспорт посади.

Уведення паспортів посади державної служби призведе до якісно нової діяльності державних службовців, підвищить її ефективність і сприятиме розподілу функцій, завдань, повноважень між працівниками.

Отже, функціональне наповнення посади державної служби потребує більш детальнішого вивчення, формування та запровадження методологічних розробок у цій сфері, визначення порядку проведення функціонального обстеження посади державної служби, визначення виконавців такого

обстеження, визначення критеріїв оцінки діяльності державного службовця відповідно до займаної ним посади [5, с. 432].

Список використаної літератури

1. Довідник типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців [Електронний ресурс] : Наказ Нацдержслужби України № 11 від 13.09.2011 р. — Режим доступу : <http://pechersk.kievcity.gov.ua/news/5119.html>.
2. Петров Г. И. Основы советского социалистического управления [Текст] / Г. И. Петров. — Ленинград : Изд-во Ленингр. Ун-та, 1974. — 180 с.
3. Про державну службу [Електронний ресурс] : Закон України № 4050-VI від 17.11.2011 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4050-17>.
4. Посадові інструкції державних службовців [Електронний ресурс] : метод. Рек. — Режим доступу : <http://nads.gov.ua/sub/zaporojska/ua/publication/content/21038.htm?s398224032=5598d6588df405a377e4a70e76827764>.
5. Карпа М. І. Функціональний підхід до поняття посади державної служби / М. І. Карпа // Ефективність державного управління [Електронний ресурс]. — 2014. — Вип. 40. — С. 432—440.

Черевко Олександр Володимирович,

доктор економічних наук, професор, професор кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології, ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Два різні терміни – “efficiency” та “effectiveness” часто густо перекладаються українською мовою одним значенням – “ефективність”. Однак efficiency означає економічність у сенсі раціонального витрачання ресурсів, а effectiveness тлумачиться як результативність, у розумінні досягнення поставлених цілей.

У системі державної служби більш застосовним є функціональний підхід. Його сутність полягає в тому, що коли досягнення необхідного результату перебуває в компетенції організації та визначається її діяльністю, то ефект від одержаних результатів, з одного боку, актуальний для суспільства, а з іншого – залежить і від зовнішніх умов. Тобто “результат” є підсумком або продуктом діяльності елемента системи державної служби, що отримує відповідні характеристики, які відображають його значення для суспільства. Таке уявлення, здебільшого, відповідає вимогам “соціальності” показників, що застосовуються в управлінні та плануванні для оцінки відповідності стану справ, який реально

існує в окремих сферах діяльності. Наприклад, результатом діяльності закладу вищої освіти, що здійснює додаткову професійну освіту державних службовців, є випуск у встановлені терміни певної кількості слухачів, які отримали необхідні знання й навички. При цьому позитивний ефект від підвищення рівня їх кваліфікації залежить і від діяльності державних органів: на яких посадах, у яких умовах випускники здійснюватимуть свою службову діяльність; чи одержать вони підвищення в посаді; яку користь вони зможуть принести суспільству. Таким чином, якщо після завершення додаткової професійної освіти вони, з якоїсь причини, будуть звільнені, то ефективність цього навчання буде нульовою.

Постає питання: що є первинним – структура системи й порядок її дій чи показники ефективності її функціонування? Так, західний учений Н. Луман, розглядаючи проблему структурної мінливості соціальних систем, зазначає, що за зміни або заміни окремих елементів системи вона не втрачає стійкості [1, с. 371]. Стійкість системи визначається тим, що її структура змінюється відповідно з зовнішніми умовами, а також необхідністю досягнення відповідних показників ефективності. Такими властивостями структурної динамічності володіють не лише соціальні, а й людино-машинні системи, що складються з людей і техніки, які взаємодоповнюють одне одного, використовуючи таким чином свої переваги.

Основні категорії ефективності в системі державної служби подано в таблиці.

Таблиця

Основні категорії ефективності в системі державної служби

Результативність	Визначає в системі державної служби результати, одержані окремими її елементами (державними органами, їх структурними підрозділами, державними службовцями)
Ефективність	Визначає ефект, одержаний від упровадження в практичну діяльність результатів, досягнутих у системі державної служби
Показники ефективності	Кількісна міра відповідності одержаних результатів бажаним (потрібним) значенням
Критерії ефективності	Вирішальне правило, на підставі якого робиться висновок про досягнуті показники
Індикатори	Характеристики результатів у системі державної служби, що дають можливість аналізувати динаміку зміни їх стану

Отже, показники ефективності є кількісною мірою відповідності одержаного результату щодо бажаного.

Критерій ефективності дозволяє зробити судження про досягнутий показник ефективності. Це вирішальне правило, на основі якого робиться висновок про такий показник. Інколи під критеріями розуміють ознаки, відповідно до яких здійснюється оцінка. В цьому випадку це не правила, на підставі яких здійснюється судження про досягнуті показники, а напрями оцінки,

за якими визначаються показники й, відповідно, критерії ефективності діяльності державних органів, їх структурних підрозділів і державних службовців.

У якості індикаторів виступають доступні спостереженню та зміні характеристики об'єкта вивчення, що дають можливість аналізувати динаміку зміни їх стану та судити про інші характеристики.

Таким чином, не структура системи визначає показники ефективності її функціонування, а навпаки, необхідність досягнення певних показників визначає структуру системи й порядок її функціонування.

Список використаної літератури

1. Луман Н. Социальные системы: очерк общей теории. М., 2007. 398 с.

Шарий Іван Вячеславович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ І ЕКОНОМІЧНИЙ ПІДХОДИ ДО ВИМІРЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Цілі державного управління не завжди виражаються в грошових одиницях. Так, не існує прямого зв'язку між доходами й витратами державних органів. Сума коштів, що вилучається, наприклад, із збору податків і митних зборів, не стільки є продуктом діяльності державних органів, скільки визначається діючим законодавством.

Ефективність діяльності державних органів виражається не в ринкових цінах, а визначається повнотою та якістю виконання функцій у відповідності з положеннями про державні органи. Як зазначав Л. фон Мізес, було б помилкою судити про ефективність державного відомства, порівнюючи її з результатом діяльності підприємства, підвладного грі ринкових сил [1, с. 41]. Орієнтація лише на економічну ефективність без урахування соціальних факторів суперечить інтересам громадянського суспільства та конкретних громадян.

Функціональне призначення передбачає встановлення залежності внутрішніх показників ефективності від завдань, що виконує відповідна система. В системі державної служби завдання визначаються положеннями про державний орган, структурний підрозділ і посадовими інструкціями державних службовців.

Функціональні показники ефективності повинні: відповідати поставленим цілям; передбачати можливість вимірювання результатів діяльності конкретного державного органу, конкретного співробітника (державного службовця); передбачати можливість їх вимірювання, порівняння з попередніми або схожими

показниками, можливість оцінки в осяжному майбутньому. Ці показники повинні передбачати можливість їх перевірки, ґрунтуватися на документальних даних.

Наведемо приклад із досвіду Другої світової війни. Так, англо-американські конвої до Архангельська та Мурманська зазнавали найбільших втрат від дій фашистської авіації. На першому етапі в якості показника ефективності протиповітряної оборони конвоїв було обрано кількість збитих літаків. Проте багато транспортів, а, іноді, й цілі каравани не доходили до місця призначення. Потім показники ефективності системи було змінено. Пріоритетом стала кількість проведених суден. Зміна показника ефективності призвела до вдосконалення структури системи. Так, було посилено загороджувальний вогонь, введено систему раннього оповіщення про підльот авіації. Як наслідок, система протиповітряної оборони стала функціонувати ефективніше.

Прийнятними бачаться як економічні показники (кількісна оцінка витрат і результатів, що застосовна до одномоментних дій, одержання разового результату), а також функціональні показники, коли враховується не лише фактор часу, а й організаційні та соціальні ефекти. Тобто є економічний ефект, що бачиться як оцінка поточного стану. Оцінка ефективності (в широкому розумінні) – це оцінка перспективи, майбутнього стану. Водночас у всіх випадках не можна говорити про показники ефективності будь-якого об'єкта або системи. Їх ефективність проявляється лише в ході певної діяльності, функціонування.

Конкретна структура показників елементів системи державної служби визначається в результаті аналізу впливу факторів, що обумовлюють ефективність їх функціонування. Роль кожного окремого фактору за загальної оцінки ефективності залежить від специфіки об'єкта та середовища, в якому він функціонує. Оскільки структура державних органів і їх структурних підрозділів досить уніфікована, то це не є перепорою для порівняльного аналізу ефективності окремих елементів системи державної служби.

Будь-яка оцінка діяльності передбачає попереднє встановлення критерію (стандарту), міру досягнення якого визначає рівень ефективності. В соціології до цього часу не викристалізувалося достатньо чіткого тлумачення цього поняття. В одних роботах і навіть нормативно-правових актах під критеріями розуміють напрями, за якими оцінюються соціальні системи, а інші автори не бачать суттєвої різниці між поняттями “показники ефективності” та “критерії ефективності”, вважаючи їх синонімами. Іноді, під критеріями ефективності розуміють процеси або об'єкти. “Найбільш загальним критерієм, на основі якого можна дати оцінку ефективності соціального управління, може бути лише людське життя, його якість” [2, с. 100].

Критерій – це ознака, на основі якої здійснюється оцінка, визначення чи класифікація будь-чого. Критерій ефективності – це не число й не напрям оцінки. Якщо визначення показників ефективності – це одержання певних “даних”, то оцінка показників із використанням критеріїв ефективності є одержанням необхідної “інформації”.

Таким чином, під час реалізації різних кадрових технологій (конкурс, атестація, кваліфікаційний екзамен) здійснюється оцінка співробітників, що буде об'єктивною лише тоді, коли вона ґрунтуватиметься на заздалегідь визначених показниках і критеріях ефективності їх діяльності.

Оскільки судження про якість вважаються суб'єктивними, заздалегідь не точними та не завжди доведеними, то в державному менеджменті виникла тенденція оцінювати ефективність шляхом співставлення матеріальних і інших результатів, які можна виміряти, з чітко позначеними цілями й показниками виконання конкретних завдань. Проте для точної, обґрунтованої об'єктивної оцінки якісних показників не достатньо. Якщо основою для прийняття рішення є якісні показники, то воно буде суб'єктивним.

Список використаної літератури

1. Мизес Л. фон. Бюрократія / пер. с англ. Р. Левита. Челябинск, 2006. 242 с.
2. Социология управления: учебно-методический комплекс для подготовки магистров / под общ. Ред В.Э. Бойкова. М., 2008. 200 с.

Толуб'як Віталій Семенович,

доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри менеджменту та публічного
управління Тернопільського національного
економічного університету

ІНСТИТУТ НЕЗАЛЕЖНИХ ЕКСПЕРТІВ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Нескладно припустити, що пропозиції, які надходять від незалежних експертів, не завжди будуть потрібні керівництву державних органів, оскільки вони живуть у різних системах координат. Незалежний експерт зовсім не зобов'язаний рахуватися з тим, що для відповідного органу влади вважається можливим і потрібним на поточний час.

Незалежність експерта визначається тим, що його особиста участь у прийнятті рішень визначається не позицією голів комісій, не керівництвом державних органів, а особистою безпристрасною експертною думкою щодо сутності питань, які обговорюються. Діяльність незалежного експерта визначається вже на етапі формування комісій. До складу комісій державних органів можуть запрошуватися представники наукових і освітніх організацій, інших структур, представники органів з управління державною службою.

Якщо експерт представляє заклад освіти чи науковий заклад, який перебуває у віданні державного органу, то не підлягає сумніву той факт, що в результаті експерт прийматиме рішення “з огляду” на думку керівництва державного органу.

Одним із факторів, що забезпечує незалежність роботи експерта, є відсутність родинних чи близьких відносин із державним службовцем, із яким пов'язаний розгляд питань про порушення вимог до службової поведінки чи врегулювання конфлікту інтересів, або діяльність якого оцінюється атестаційною (конкурсною) комісією. В такому разі участь незалежного експерта в комісії має призупинятися.

Незалежність експертів полягає в тому, що вони мають запрошуватися без вказування персональних даних. При цьому можливі два принципово різні варіанти формування комісій.

Відповідно до першого варіанту органи з управління державною службою (в умовах їх відсутності – безпосередньо державні органи) надають запит до закладу вищої освіти, інші організації, в якому вказується, до яких комісій і скільки потрібно незалежних експертів. При цьому експерти, які запрошуються, персонально не вказуються. Керівники організацій за погодженням із кандидатами, участь яких здійснюється на добровільній основі, пропонують склад експертів. На підставі пропозицій керівників закладів вищої освіти, наукових або інших організацій незалежні експерти включаються наказом керівника державного органу до складу комісій. З ними укладається договір.

Особи, які заміщують посади державної служби, не можуть бути включені до складу комісії в якості незалежних експертів.

Керівники наукових і освітніх організацій, одержавши запит із пропозицією направити до складу комісій своїх представників у якості незалежних експертів – фахівців із питань, пов'язаних з державною службою, можуть направити до державного органу інформацію про їх попередню трудову діяльність, наявність опублікованих наукових праць із тематики, пов'язаної з проблемами державної служби, економічними, управлінськими чи іншими аспектами її організації.

Відповідно до другого варіанту незалежні експерти персонально за державним органом не закріплюються. Органом із управління державною службою створюється своєрідний “банк незалежних експертів”.

Для включення до складу незалежних експертів кандидат має пройти випробування, одержати сертифікат. За необхідності, на конкретні засідання комісій державних органів із загального складу кандидатів органом із управління державною службою пропонується необхідна кількість незалежних експертів. У зв'язку з тим, що, по-перше, удосконалюється нормативно-правова база державної служби, а по-друге, накопичується певний досвід, незалежні експерти періодично (наприклад, не рідше одного разу на три роки) повинні проходити підвищення кваліфікації.

Таким чином, з одного боку, визначення списку незалежних експертів спрощує державним органам діяльність із підбору освітніх організацій, а з іншого – може не завжди обиратися ефективний механізм включення до списку конкретних експертів.

Ураховуючи важливість питань, що вирішуються на рівні місцевого самоврядування, значний вплив діяльності виконавчих комітетів, слід зазначити,

що актуальною є проблема забезпечення єдиного підходу до оцінки державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, визначення її правил та завершення формування нормативно-правової бази на рівні місцевого самоврядування. При цьому вимоги до діяльності незалежних експертів у комісіях органів місцевого самоврядування не повинні радикальним чином відрізнятися від їх діяльності в системі державної влади.

Цей варіант має низку переваг: чітка відповідність того, що експерти запрошуються саме органом із управління державною службою; орган із управління державною службою має можливість здійснювати облік роботи незалежних експертів; передбачається здійснення контролю готовності незалежних експертів, їх підготовки; виключається можливість включення до складу комісій випадкових, недостатньо підготовлених експертів; сертифікація передбачає допуск експертів до складної та важливої діяльності; працюючи в різних державних органах, незалежні експерти сприятимуть передачі передових, раціональних методів роботи.

Лелеко Наталія Іванівна,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ ТА США

Державна служба — це збірне поняття, що поширюється на всіх осіб, які працюють у державних установах та поділяються на чиновників (урядовців), які вступають на службу шляхом довічного призначення та отримують державну пенсію, та службовців і технічних працівників, які працюють на умовах індивідуального контракту із певним терміном дії та отримують пенсію на основі договору про соціальне страхування [1, с. 111].

Актуальною перспективою підвищення ефективності державної служби країни досі залишається процес проходження державної служби державними службовцями та реалізація в ході нього їхнього кар’єрного потенціалу, а аналіз систем державної служби в зарубіжних країнах дозволяє виділити дві основні моделі, в межах яких здійснюється управління кар’єрним зростанням державних службовців: закритої і відкритої. Кожна з систем має як переваги, так і недоліки, оскільки по різному розглядає види кадрової роботи, такі як добір персоналу, його адаптацію, навчання та розвиток, кар’єрне зростання та запровадження інновацій. Для закритої моделі державної служби характерним є елітарний підхід до відбору та призначення державних службовців, які отримали спеціальну освіту. Такий підхід більшою мірою властивий Німеччині, Японії, Франції. В

умовах закритої моделі державний службовець проводить своє професійне життя в ієрархічній структурі при високих гарантіях збереження робочого місця. Закриту модель іноді називають кар'єрною [2]. Для відкритої моделі державної служби, притаманними є вільний добір і призначення кадрів на будь-яку посаду. Головними умовами кар'єрного просування є відповідність наявних знань, умінь і навичок конкретній посаді. Така модель широко застосовується у Великій Британії, США, Канаді. Відкриту модель державної служби деякі досліди, дники називають посадовою або позиційною [3]

Порівнюючи особливості публічного управління Франції та США слід відмітити наступне. В організації державної служби Франції поєднуються система найму («відкрита державна служба») і система кар'єри («закрита державна служба»). Відповідно до цього державні службовці поділяються на дві великі групи:

- 1) службовці, які не є чиновниками, працюють у державних установах за наймом – сюди відносяться допоміжний персонал, який приймається на роботу або за контрактом (до трьох років), або на погодинну роботу (не більше 120 годин на місяць), стажисти;
- 2) службовці-чиновники, які становлять кістяк державної служби: службовці центральної державної адміністрації та адміністрації регіонів, департаментів, їх установ (за винятком службовців парламенту і суддів судів загальної юрисдикції), включених на постійній основі в штат державного управлінського органу на посади, що відповідають їх рангу.

Чиновником є особа, призначена на постійну посаду, включене у визначений корпус (штат) державних службовців та отримало певний ранг (розряд) в ієрархії адміністративних органів, служб, установ держави або місцевих колективів.

Корпус об'єднує чиновників, що виконують однакову роботу (вчителі, канцелярські службовці, інспектори казначейства, цивільні адміністратори та ін.). Всього в системі центральної державної служби налічується близько 1000 таких корпусів. Увійшовши в корпус, чиновник може залишатися в ньому все своє професійне життя. Особливі правила регулюють переміщення службовця з одного корпусу в інший. У середині корпусу чиновники розподіляються за чотирма категоріями: А, В, С, D.

Кожному чиновнику при призначенні на посаду присвоюється ранг (чин). Ранг – це звання, яке дає власникові право обіймати певні посади. Будь-яке привласнення рангу вважається недійсним, якщо воно не пов'язано із зайняттям посади і діяльністю на державній службі. Кожен чин охоплює кілька ступенів в посадовій ієрархії. Таким чином, при просуванні чиновника по службі відбуваються підвищення ступенів і підвищення в чині. У разі скорочення посади чиновник має право на нову посаду на умовах, що визначаються статутними положеннями відповідної служби.

Система відбору державних службовців у Франції досить складна. Загальний статут передбачає проведення конкурсу перед призначенням на посаду по більшості категорій службовців. На ньому перевіряється їх загальна

культура і професійний рівень. Значною мірою конкурс дозволяє забезпечити рівність шансів кандидатів, не допустити фаворитизму [4].

Початок сучасної організації державної служби США на федеральному рівні пов'язано з Законом про цивільну службу 1883 («Пендлтон акт»), скасовано існуючу систему призначень службовців на основі системи, за якою Президент, який прийшов до влади, мав право призначати представників своєї партії на всі державні посади (victor's spoils system, «видобуток – переможцю»). Зазначеним Законом вводилися принцип кваліфікаційних іспитів для державних службовців, а також єдина система державних посад і окладів. Безсумнівним кроком вперед з'явилися закріплення принципу безпартійності державної служби, а також створення Комісії цивільної служби – особливого, незалежного органу виконавчої влади з питань державної служби.

В даний час законодавчу базу державної служби в США становить значне число актів, прийнятих Конгресом в якості Закону 6 вересня 1966 і включених до розд. V «Урядові організації і службовці» Зводу законів США, а також Закон про реформу цивільної служби 1978 р зазначеному розділі кодифіковані загальні і постійно діючі закони про організацію уряду, його посадових осіб та службовців.

Державним службовцям, згідно із законодавством США, є будь-яка особа, чия праця оплачується з бюджету федерації, штату або місцевого органу влади. Терміни «цивільна служба» (civilservice), «публічна служба» (public service), «урядова служба» (government service) найчастіше носять характер синонімів і на російську мову переводяться як «державна служба». Однак за цим критерієм всіх державних службовців можна поділити на знаходяться на федеральній державній службі, службі штатів та службі в апараті управління органів місцевого самоврядування [5].

Дослідження міжнародного досвіду управління кар'єрою державних службовців дозволило виділити низку загальних для всіх країн параметрів. Обов'язковою умовою для вступу на державну службу є наявність базової освіти і спеціальної профільної підготовки. Крім того, для підвищення професійних навичок у процесі кар'єрного зростання державний службовець регулярно повинен відвідувати різні курси перепідготовки, підвищення кваліфікації, проходити стажування тощо. Саме професійна освіта, поряд із високими результатами попередньої роботи виступають головними чинниками кар'єрного зростання реалізації кар'єрного потенціалу державного службовця та відповідно ефективності державної служби.

Список використаної літератури

1. Государственная гражданская служба Российской Федерации в условиях административной ре, формы / И.Р. Гимаев. — М.: РАГС, 2006. — 145 с.
2. Дубенко С. Д. Державна служба і державні службовці в Україні: [навчально, методичний по, сібник]. — К.: Ін. Юре, 1999. — 244 с.
3. Сравнительный менеджмент / Под ред. С.Э. Пивоварова. — СПб.: Питер, 2006. — 368 с

4. Адміністративне право зарубіжних країн: підручник / за ред. А. Н. Козиріна і М. А. Штатної. М.: Спарк, 2003.

5. Касаткіна Н. М., Лафітський В. І., Ноздрачев А. Ф «Пилипенко А. Н. та ін. Державна служба в зарубіжних країнах: СБ оглядів законодавства. М.: ІНІСН РАН, 1996

Осадчий Ігор Петрович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Зменшення рівня корупції до безпечного в Україні, можливе лише за умови вивчення та втілення в життя закордонного досвіду боротьби із цим вкрай негативним соціальним явищем, в першу чергу успішно діючих в інших країнах політичних, правових та організаційних механізмів подолання корупції. Виділення та вивчення закордонних програм, які спрямовані на протидію хабарництву та корупції, що довели на практиці свою ефективність, являє собою величезні перспективи для запозичення позитивного іноземного досвіду, особливо за відсутності власного реально діючого механізму протидії корупції.

Публічне управління характеризується як одна із найбільш сприятливих сфер для виникнення корупційних ризиків. З метою їх нейтралізації, що в кінцевому результаті має привести до посилення доброчесності влади в Україні, розробляються та пропонуються до впровадження різноспрямовані заходи. Аналіз окремих наукових напрацювань та інформаційно-методичних матеріалів дав змогу класифікувати заходи антикорупційного характеру в публічному управлінні, об'єднавши їх у групи за такими напрямками: адаптаційний, забезпечення прозорості та гласності, каральний, організаційно-управлінський, правовий, превентивний, соціально-економічний.

Морально-ідеологічні заходи антикорупційного спрямування повинні реалізовуватися з урахуванням таких основоположних принципів: законності; гласності та прозорості; всеохопності; перманентності; цілеспрямованості; залучення громадськості до процесу реалізації морально-ідеологічних антикорупційних заходів; дотримання векторів консолідації українського суспільства та євроінтеграції держави; патріотизму та детермінації національних інтересів; відповідності пріоритетним напрямкам державних антикорупційних заходів.

Механізмами забезпечення реалізації концептуальних заходів у практичній площині є такі: політичний, економічний, нормативно-правовий, організаційний, кадровий.

Запорукою успіху досягнення результатів застосування морально-ідеологічних заходів у процесі боротьби з корупцією є поточний та підсумковий, двосторонній державний та громадський контроль. Він повинен здійснюватися на засадах: верховенства права, взаємодії влади та інститутів громадянського суспільства, прозорості видатків із бюджетів усіх рівнів на реалізацію морально-ідеологічних антикорупційних заходів та відповідальності за їх цільове використання, відкритості та доступності інформації про реалізацію заходів та про діяльність суб'єктів, які їх реалізують [1, с.2-3].

Отже підсумовуючи наведені визначення, можна викласти розуміння місії антикорупційної діяльності в публічному управлінні як поєднання трьох складових, а саме:

- максимального зменшення рівня корупції;
- захисту суспільства від загроз, впливу і наслідків корупції;
- виявлення та усунення причин і умов корупції.

Місія антикорупційної діяльності має конкретизуватися у вигляді системи цілей. На основі аналізу стратегічних документів та досліджень з питань протидії корупції можна сформулювати перелік загальних цілей антикорупційної політики в публічному управлінні, які не залежать від специфіки країни. Серед них:

- ефективного запобігання корупції;
- цілеспрямована довгострокова боротьба з корупцією на всіх її рівнях;
- звуження поля умов і обставин, що сприяють корупції;
- забезпечення успішного виявлення корупційних дій і невідворотного покарання за них;
- зменшення мотивації посадових осіб до корупційної поведінки;
- створення атмосфери суспільного несприйняття корупції.

До загальних принципів доцільно віднести системність антикорупційної діяльності, тобто реалізацію антикорупційних заходів за всіма необхідними напрямками у логічному взаємозв'язку та визначеній послідовності відповідно до офіційно затвердженої антикорупційної стратегії.

Важливими є виокремлення головної на цей час проблеми протидії корупції і концентрація основних зусиль на її розв'язанні. Певні складові національної антикорупційної стратегії мають гармонізуватися зі стратегіями інших країн або міжнародними стандартами. Досягнення стратегічних цілей потребує вироблення чіткої послідовності дій та їх узгодження у часі, значних ресурсів, інтеграції зусиль державних органів, структур громадянського суспільства та широкої громадськості, а у деяких випадках – координації з відповідною діяльністю міжнародних організацій, країн-донорів тощо.

Наступним загальним принципом є акцент на запобіганні корупції, згідно з яким переважна частина антикорупційних заходів має бути спрямована не на боротьбу з корупційними проявами, а на виявлення та усунення їх причин.

Запобігання корупції має стати обов'язковою складовою правової системи, діяльності державних органів та громадської активності населення. Разом з тим, важливим загальним антикорупційним принципом виступає обов'язковість та жорсткість покарання, що означає невідворотність відповідальності за кожне

корупційне діяння, незважаючи на місце його суб'єкта у владній ієрархії, та жорсткі санкції проти корупціонерів, такі як позбавлення волі, штрафи, звільнення з посад без права обіймати їх у подальшому, конфіскація майна тощо.

З покаранням корупціонерів логічно пов'язаний принцип відшкодування збитків, згідно з яким необхідно забезпечувати відновлення порушених прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, відшкодування збитків, шкоди, завданої корупційними діями.

Важливе значення має принцип системного удосконалення публічного управління, що передбачає проведення державно-управлінських реформ, насамперед адміністративної реформи, з метою усунення системних недоліків публічного управління, оскільки вони є чинниками, що породжують або стимулюють корупцію.

Безумовно, наведений комплекс принципів потребує подальшого доповнення і деталізації з виділенням специфічних засад запобігання та протидії корупції у різних сферах суспільного життя [1].

Важливим кроком у створенні механізмів запобігання корупції у публічному управлінні є прийняття ряду законів.

Серед цих законів необхідно виділити новий базовий антикорупційний закон – Закон України «Про запобігання корупції». Цим законом розширено базовий термінологічний апарат, запроваджено нові підходи до визначення кола осіб, на яких поширюються положення закону, змінено ліміт сукупної вартості подарунків, дозволених до отримання з одного джерела протягом року [2].

Отже, можна констатувати, що в Україні створена в цілому достатня законодавча база для ефективної боротьби з корупцією. Вона передбачає цілий комплекс кримінально-, адміністративно-, цивільно-правових, дисциплінарних та інших заходів, який дозволяє притягнути до того чи іншого виду відповідальності будь-яку посадову особу органів публічної влади, що допустила те чи інше зловживання владою чи посадовим становищем. В окремих випадках така відповідальність є надто суворою. Таким чином, твердження про те, що відсутність відчутних результатів боротьби з корупцією в нашій державі зумовлюється недосконалістю законодавства про відповідальність за корупційні діяння, не мають достатніх підстав. Проблема полягає не у відсутності належної законодавчої бази, а в її неефективному застосуванні. Водночас це не означає, що законодавство про відповідальність за корупційні правопорушення є цілком досконалим. Важливим фактором запобігання проявам корупції є вдосконалення діяльності органів по боротьбі з корупцією.

Отже, те, які заходи повинні бути прийняті для боротьби з корупцією в органах публічного управління, залежить від соціального середовища і ставлення до корупції в суспільстві. Дії, які розцінюються як прояв корупції в одній країні, можуть бути всього лише частиною звичайної ділової практики в іншій. Тому кожна країна повинна розвивати такі заходи щодо боротьби з корупцією, які максимально відповідають місцевим вимогам та умовам.

До заходів щодо боротьби з корупцією в органах публічної влади, на нашу думку, можна віднести: визначення корупції як національного злочину

(занесення в чорний список корпорацій, що беруть участь у корупційних угодах під час укладення міжнародних договорів); припинення монопольної влади посадових осіб в органах публічної влади (розмежування повноважень, випадковий розподіл посадових осіб за регіонами, інтенсивний моніторинг і аудит надання державних послуг), децентралізацію і прозорість діяльності уряду; побудову раціонального та спрощеного законодавства; посилення відповідальності співробітників органів публічної влади, розробку схем заохочення і матеріального стимулювання за підвищення показників ефективності роботи; мінімізацію особистої взаємодії службовців органів публічної влади з клієнтами – отримувачами державних послуг (автоматизація процедур); невідворотність покарання посадових осіб, залучених до корупційних операцій; створення антикорупційних комісій; інформування населення про їхні права і под.

Досвід окремих країн світу показує, що необхідними умовами в боротьбі з корупцією в системі взаємовідносин між населенням і органами публічного управління є політична воля та підтримка з боку вищих ешелонів влади; ліквідація системи покровительства; активна участь в антикорупційних кампаніях асоціацій платників податків та представників ділових кіл; поступовість і послідовність у проведенні реформ.

Слід також відзначити важливість і необхідність заходів, здійснюваних на публічній службі, з підвищення правової культури суспільства, формування в суспільстві нетерпимості до проявів корупції, розвитку інституту громадського контролю за дотриманням законодавства України. Тобто зі знищення того живильного середовища, яке безпосередньо впливає на виникнення корупційних ризиків у діяльності органів публічного управління [3, с.263-266].

Громадянське суспільство за природою своєї еволюції є вимогою формування соціально орієнтованої правової держави.

Саме тому, громадянське суспільство варто розглядати як основний суб'єкт впливу на владу – і, відповідно, як первинний суб'єкт протидії корупції.

Громадська участь забезпечується також «шляхом систематичної роботи місцевих та регіональних органів влади щодо підвищення свідомості громадян стосовно ролі етичних норм та правил у суспільстві, підтримки діяльності громадських організацій, які інформують населення про рішення органів влади та здійснюють контроль за ними.

Уточнимо, що співпраця органів місцевої влади та інститутів громадянського суспільства з взаємовигідних позицій, як показує місцева антикорупційна практика, існує найбільш поширених формах:

1) участь представників інститутів громадянського суспільства в роботі місцевих спеціалізованих антикорупційних органів: дорадчих, координаційних та експертних рад (комісій) або утворених при них експертних (робочих) 73ол.73ви;

2) використання окремих правових інструментів або механізмів протидії корупції;

3) участь у спільних заходах щодо антикорупційного аудиту і контролю за

ходом і результатами реалізації місцевої антикорупційної політики;

4) обмін необхідною інформацією про стан корупції і про результативність реалізації заходів запобігання корупції;

5) фінансування антикорупційних заходів, що проводяться інститутами громадянського суспільства, за рахунок відповідного бюджету шляхом виокремлення грантів під найбільш значущі антикорупційні проекти. [4].

Таким чином хочеться зазначити, що боротьба з корупцією має ґрунтуватися на розумінні конкретних проблем країни і враховувати стадію її політичного розвитку. Водночас, досвід засвідчує, що є універсальні для світової співдружності умови, без яких домогтися успіху в подоланні корупції фактично неможливо.

Список використаної літератури

1. Молдован Е.С. Напрями запобігання та протидії корупції на державній службі: морально-ідеологічний аспект. – Режим доступу:

<http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10mesmia.pdf>

2. Закон України «Про запобігання корупції»(із змінами та доповненнями): від 14 жовт. 2014 р. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page.

3. Н. Сорокіна. Напрями запобігання корупції в органах публічної влади на сучасному етапі державотворення.- Режим доступу:

[http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_02\(25\)/28.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_02(25)/28.pdf)

4. Задорожний С. А. Механізми запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади.- Режим доступу:

https://www.nung.edu.ua/files/attachments/zadorozhnyy_dis.pdf

Науковий керівник: кандидат політичних наук, доцент Овчаренко А.О.

Пишний Роман Олександрович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

До цього часу корупція в нашій країні справедливо сприймається суспільством як складне соціальне явище, невід’ємна частина нашого повсякденного життя, що негативно впливає на всі аспекти політичного і соціально-економічного розвитку держави, загрожує демократії і правам людини, завдає шкоди національній безпеці.

Вирішити цю проблему можливо тільки реалізувавши комплекс антикорупційних заходів, які необхідно послідовно здійснювати в кожній із сфер державного управління. Такий комплекс заходів повинен бути спрямований не

лише на викорінення корупції як явища, а й у першу чергу повинен бути направлений на виявлення причин корупційних ризиків, що можуть сприяти виникненню корупційної поведінки.

Протидія корупції викликає жвавий інтерес у дослідників корупційних відносин і процесів. Питаннями протидії корупції та засадами державної антикорупційної політики займалися такі вчені: М. В. Романов [1], Є. Скулиш [2], О. Хмара [3] та ін.

Метою нашого дослідження є розкриття заходів антикорупційної політики в системі державної служби України.

Антикорупційна стратегія, як найбільш актуальний на сучасному етапі напрямок діяльності, розробляється Національним агентством України з питань запобігання корупції на основі аналізу ситуації щодо корупції, а також результатів виконання попередньої антикорупційної стратегії.

Реалізуються основні напрями і засоби антикорупційної стратегії шляхом виконання державної програми, яка розробляється Національним агентством та затверджується Кабінетом Міністрів України.

Антикорупційна стратегія підлягає щорічному перегляду з урахуванням результатів реалізації визначених заходів, висновків та рекомендацій парламентських слухань з питань ситуації щодо корупції.

На місцях і в окремих органах і установах, відповідні керівники несуть персональну відповідальність за забезпечення реалізації державної програми з виконання Антикорупційної стратегії. Виходячи з нормативних положень, політику в сфері запобігання корупції можна визначити як вектор політичної діяльності, який полягає в формуванні засадничих, найбільш загальних напрямів і способів впливу на суспільні відносини в цілому та соціальний феномен корупції, зокрема, чинники, які його породжують та підтримують, з метою скорочення проявів корупції і поставлення її під контроль спеціально уповноважених органів держави, а також формування негативного ставлення суспільства до корупційних проявів.

Можна виділити напрями, за якими формується державна політика:

- формування концепції політики в сфері протидії корупції;
- створення нормативної антикорупційної бази;
- створення спеціальних антикорупційних органів боротьби і контролю;
- безумовне і оперативне розслідування корупційних діянь і притягнення винних осіб до відповідальності; [1, с. 5].
- постійний моніторинг корупційних проявів і формування засобів протидії корупції;
- міжнародне співробітництво в антикорупційному напрямку;
- формування суспільної думки і виховання громадян у дусі нетерпимості до корупційних діянь;
- належне фінансування.

В Україні 14 жовтня 2014 року прийнятий Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки» № 1699-VII. Відповідно до його положень в нашій державі

передбачені такі заходи, спрямовані на формування і реалізацію антикорупційної політики:

- визначити на законодавчому рівні засади організації та діяльності спеціально уповноваженого органу щодо запобігання корупції, відповідального, зокрема, за комплекс заходів із формування та реалізації антикорупційної політики. Зазначений орган повинен мати гарантії незалежної діяльності із забезпеченням широкої участі в ній представників громадянського суспільства, і на нього мають бути покладені, зокрема, такі функції:

– підготовка щорічного звіту про стан виконання Антикорупційної стратегії та проекту доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики;

– аналіз стану справ з питань корупції, підготовка пропозицій щодо заходів нормативно-правового, організаційного, кадрового характеру;

– моніторинг та координація виконання антикорупційної програми;

– контроль за дотриманням законодавства про конфлікт інтересів та декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру;

– залучення громадськості до формування, реалізації та моніторингу антикорупційної політики;

– поширення інформації про корупцію, проведення заходів із формування світогляду неприйняття корупції; [1, с. 6].

2) розробити проект акта Кабінету Міністрів України щодо схвалення загальнонаціональної методики оцінки рівня корупції відповідно до стандартів ООН, щороку проводити із залученням громадськості дослідження щодо сприйняття корупції та довіри населення до органів, відповідальних за запобігання корупції, готовності населення брати участь у заходах щодо запобігання корупції, поширеності та видів моделей корупційної поведінки, корупціогенних ризиків у відповідних сферах;

3) проводити щорічні слухання у Верховній Раді України щодо національного звіту про стан справ з питань запобігання корупції, що готуватиметься спеціально уповноваженим органом з питань антикорупційної політики, та оприлюднювати звіт разом із висновками та рекомендаціями парламентських слухань;

4) забезпечити імплементацію міжнародних стандартів співпраці влади та громадськості у прийнятті рішень у сфері антикорупційної політики, зокрема закріплених у Кодексі кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень, ухваленому конференцією міжнародних неурядових організацій Ради Європи 1 жовтня 2009 року, та перейти до нових форм співпраці, таких як діалог та партнерство;

5) проводити на постійній основі інформаційні кампанії, орієнтовані на різні соціальні групи та спрямовані на усунення толерантного ставлення до корупції, підвищення рівня співпраці влади та громадян у протидії корупції.

Як видно, законодавець охопив вказаним законом майже всі основні напрями формування державної антикорупційної політики, сформулював її основи та засоби реалізації [1, с. 7].

Отже, незважаючи на значну роботу, яка проведена у зв'язку з реалізацією антикорупційної політики, поки що не виконаними залишаються вимоги міжнародно-правових інструментів щодо партнерства влади та громадянського суспільства у сфері антикорупційної політики – залучення громадськості до прийняття суспільно важливих рішень у сфері протидії корупції відбувається здебільшого у формі консультацій для формального виконання вимог законодавства. Інші форми взаємодії з громадськістю поки що не отримали значного і ефективного поширення.

Список використаної літератури

1. Романов М. В. Основні засади запобігання корупції / М. В. Романов; ГО «Харківська правозахисна організація». – Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини», 2017. – 176 с.
2. Скулиш Є. Антикорупційна політика держави та її вплив на розвиток суспільства / Є. Скулиш // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2011. – Т. № 2.
3. Хмара О. Нові інструменти протидії корупції в арсеналі громадськості – від боротьби з корупціонерами до запобігання корупції / О. Хмара // Громадянське суспільство. – 2015. – № 2 (15). – Режим доступу : <http://www.ucipr.kiev.ua>

Батушан Віталій Володимирович,
здобувач Національної академії державного
управління при Президентіві України

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА В СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Громадянське суспільства потребує доктрини соціально-правової держави і формування політичного лідерства в системі управління державою, де особливої уваги потребує підготовки керівних кадрів з державного управління, які обіймають політичні посади в органах виконавчої влади, а керівництво як особливий соціально-політичний інститут має зазнати суттєвої системної трансформації для здійснення державою основної функції – це суспільно-демократичної координації.

Це має стати однією з передумов розвитку України як правової держави, в якій утверджується верховенство права, забезпечується всебічна реалізація прав і свобод громадян в умовах реформування держави, що характеризуються відчутними політико-економічними та соціальними змінами, а також змінами у свідомості громадян та системі їх національно-особистісних цінностей.

Проведений аналіз свідчить, що проблемі політичного лідерства значну увагу приділено у теорії державного управління, кадровому стратегічному, політичному, інноваційному менеджменті політичних наук.

Не викликає сумніву той факт, що у наукових дослідженнях політичного лідерства зокрема вченими досягнуто вагомих результатів. Проте, у науці державного управління існує недостатність наукової розробленості виявлення та наукового обґрунтування особливостей політичного лідерства в державному управлінні.

Політичне лідерство постає як вид міжособистісної взаємодії, в ході якого політики та управлінці наділені реальними владними повноваженнями, здійснюють легітимний адміністративно-державний управляючий вплив на громадян та суспільство в цілому шляхом прийняття та реалізації соціально-політично-управлінських рішень [3].

Реалізація конкурентоспроможної стратегії державно-кадрової політики потребує особливої уваги, щодо професійної підготовки і формування керівних кадрів в системі державного управління, в першу чергу політичних посад в вищих та центральних органах виконавчої влади. Тут має бути послідовно вибудована система навчання, яка б за змістом відповідала діяльності політичного лідерства в сучасних умовах [4].

Ґрунтовні наукові дослідження проблеми політичного лідерства здійсненні в ХХ столітті – період, який науковці називають вершиною дослідження феномена лідерства. Основні концепції лідерства сучасної політичної науки розкривають основну природу лідерства, у т.ч., політичного. До них віднесені: теорія лідерських рис; концепція харизматичного лідерства; ситуативні теорії лідерства, у т.ч., концепція “життєвого циклу”, теорія “кредиту довіри”; атрибутивні теорії лідерства; теорії трансформаційного лідерства; мотиваційні теорії лідерства; ціннісні теорії лідерства та ін..

До політичних лідерів світового масштабу які володіли виразно державницькою харизмою, впливали на суспільство через систему державного управління, з якими рахувалися в світі і які впливали на світові події, людство загалом слід віднести Конрада Аденауера, Шарля де Голля, Франкліна Делано Рузвельта, Уїнстона Черчилля, Маргарет Тетчер та ін. [7].

Ім'я Франкліна Делано Рузвельта широко відоме, життя і діяльність є повчальними для сучасників. Склавши присягу, президент проголосив першу промову. Її суть: без дисципліни не може бути порядку, і ніяке керівництво не може бути ефективним. Зверніть увагу: “якою б не була ідеологія в Сполучених Штатах Америки, її національні інтереси незмінні...” [5].

Однією із складових успіху політичного лідерства є мистецтво справедливо говорити, а особливо вміння вести публічні, дискусії, зберігаючи при цьому спокій і рівновагу. До того ж “людина просто зобов'язана говорити правильно”. Ці слова належать Маргарет Тетчер, чия мова завжди відповідала загальноприйнятим правилам і граматичним канонам [6].

Тому, політичне лідерство в державному управлінні – постає як вид міжособистісної взаємодії, в ході якого політики-управлінці, наділені реальними владними повноваженнями, здійснюють легітимний адміністративно-державний управляючий вплив на громадян та суспільство шляхом прийняття та реалізації політико-управлінських рішень державного значення.

Дослідження процесу підготовки і формування політичного лідерства в державному управлінні як фактору підвищення геополітичному статусу держави, утвердження державності, окреслює головну парадигму – це:

- інституціоналізм – процес виявлення, підготовки і формування політичних лідерів, на основі навчальних закладів з державного управління і Інститутів підвищення кваліфікації та рекрутування в органах державної влади;

- професіоналізм – потребує спеціальних знань у державному управлінні, практичних навичок і досвіду роботи. Цей інституційний аспект є провідним в демократичному суспільстві, в якій політичне лідерство має прямий вплив на ефективність та результативність в державному управлінні;

- компетентність – це вміння вимірювати знання політичного лідерства, як необхідної складової для успішної реалізації державно – управлінських завдань;

- легітимність – це досягнення суспільного визнання та виправдання здійснюваних державою дій, і прийнятих управлінських рішень, кадрових і функціональних змін у структурах влади;

- легальність – передбачає вибір політичного лідерства за допомогою законних (юридичних) процедур, з наданням йому певних повноважень, за зловживання якими він несе відповідальність;

- моральність – принциповість, рішучість та вимогливість у дотриманні чинного законодавства щодо вирішення питань розбудови незалежної України; ініціативність, особиста ввічливість, тактовність та витримка [2].

Вважаємо, що політична цінність і соціальне обличчя політичного лідерства перебувають у прямій залежності від політичної ситуації в державі, а також від характеру політичної системи, від місця держави у світовій спільноті, від геополітичного статусу держави та внутрішніх та зовнішніх факторів.

У сучасній Україні політичне лідерство відіграє провідну роль в державному управлінні, набуває змісту як фактор стабільності, інтеграції інтересів суспільства, як суб'єкт державного управління, є ключовою фігурою успішної реалізації державної політики на демократичних засадах.

Проведення системних реформ в Україні передусім, має полягати у формуванні високопрофесійних, високоморальних, високопатріотичних керівних кадрів у всіх гілках влади, "...монолітність і стабільність країни великою мірою залежить від політичного лідерства, яке формує та реалізує стратегічні завдання – управління життєдіяльності держави". Природа політичного лідерства – це здатність запропонувати перспективний курс розвитку держави, спрямований на забезпечення національних інтересів і добробуту українського суспільства.

Висновки. Адміністративно-державне управління як особливий соціально-політичний інститут має зазнати суттєвої модернізації для здійснення державою основної функції у XXI стол. – функції суспільної координації. По суті, йдеться про необхідність формування нової парадигми державного управління, успішність упровадження якої має обов'язково екстраполюватися на удосконалення соціальних стандартів життя громадян і, як наслідок, на стратегічні перспективи Української держави.

Незалежній Україні необхідна державна політика це – сильна державна влада та результативна й ефективна система державного управління, яка забезпечить становлення високорозвиненої, правової, цивілізованої Української держави з високим рівнем життя, соціальної стабільності, культури демократії і призведе право на утвердження як впливової монолітної держави у світі.

Громадяни України, як свідчать дослідження, бажають бачити на посаді президента України визнаного політичного лідера загальнонаціонального масштабу, раціонального політика, який, очоливши державу, впевнено завершить реформи, поборовши бідність, безробіття, викоринить злочинність, корупцію, клановість.

Список використаної літератури

1. Конституція України. – Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.Rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>;
2. Батушан В.В. Становлення інституту політичного лідерства в сучасній Україні: досягнення та перспективи / В. В. Батушан / Аналітика і влада : журн. Експерт. – аналіт. Матеріалів і наук. Пр. НАДУ ІПДУ та МС. 2011. – № 4. – С. 53–63.
3. Батушан В.В. Професійне формування політичного лідерства в системі державного управління як чинник ефективної розбудови демократичного суспільства: зарубіжний досвід / В. Батушан // Аналітика і влада : журн. Експерт. – аналіт. Матеріалів і наук. Пр. НАДУ ІПДУ та МС. 2012. – №6. – С. 244–254
4. Гошовська В.А. Модель професійної підготовки і формування політичних лідерів в системі державного управління / В.А.Гошовська, В.В.Батушан // Журнал експортно – аналітичних матеріалів і наукових праць “Аналітика і влада”, НАДУ., ІПДУ та МС . – [Випуск № 5, 2012 р.](#) – С. 220–233.
5. Рудич Ф.М. Політика в особах: Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти / За заг.ред. Ф.М. Рудича. – К.: Парламентське вид-во, 2008. – 352 с.
6. Якубовський О.П. “Кадри, еліта, лідерство в державному управлінні” / Якубовський О.П., Приходченко Л.Л.– Одеса:ОФ УАДУ, Оптімум, 2001.– 173 с.
7. Шарий В.І. Стратегії провідних держав світу в умовах глобалізації: монографія / авт.кол.: В.І.Шарий, Л.Я.Самойленко, А.О.Овчаренко, Б.М.Калініченко, В.В.Батушан, Р.Г.Головін; за заг. Ред. В.І.Шарого. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. – 302 с.

Редько Валерія Павлівна,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Нині актуальність теми, яка стосується професійної етики державного службовця набуває широкого розповсюдження. Правовий порядок та щоденна практика правосвідомості залежить великою мірою від поведінки державних службовців, їх ставлення до своєї праці, способу життя, адже широке оточення постійно формує свою оцінку про них і, відповідно, до всього того, що пов'язано з державним управлінням. Індивідуальність державного службовця та його людські якості служать прикладом та формують точку зору, що є певним орієнтиром для оточуючих. Умовою демократичного державного управління, яке б користувалося повагою в суспільстві, є безпристрасні державні службовці, які володіють сучасними професійними знаннями і діють в межах закону.

Державна служба, виступаючи в якості інституту служіння державі і суспільству, повинна вирішувати проблеми соціальної стабілізації, економічного розвитку, духовного оздоровлення суспільства, повинна бути гарантом побудови правової держави. У зв'язку з необхідністю подолання кризових явищ в сучасному українському суспільстві, особливого значення набуває розробка механізмів формування етичних принципів і цінностей у системі державної служби.

Важливість аналізу етики державних службовців, як об'єкта державного регулювання, формування механізмів етичного регулювання, пов'язане з такими сучасними проблемами, які гостро постають перед державною службою України: з питання корупції серед чиновників, досить неефективної роботи державних службовців, значного відсотку недовіри населення до діяльності органів державної влади. Суспільна довіра до державних цивільних службовців є основною умовою ефективного державного управління. Так, моральні стандарти поведінки державних службовців стають основоположним фактором, що і визначає якість і ефективність державного управління. У зв'язку з цим, аналіз проблем, що стосуються професійної етики в системі державної служби видається вкрай актуальним.

Аналіз морально-етичних засад розвитку державної служби, професійної етики державних службовців на теорії та практиці представлений в роботах професорів М.С.Серьогіна, М.І.Рудакевича. Метою та основним завданням їхніх робіт являється важливість призначення професійної етики в системі державної служби України. В цих працях чітко вбачається одна з наявних причин українських бід, яка полягає в тому, що у нас завжди була дуже сильна держава і занадто слабке суспільство. В цілому таке ставлення зберігається і досі. При цьому найчастіше етичні якості представників державного управління

викликають найбільш критичні оцінки. Саме такі оцінки виникають там, де йдеться про корумпованість чиновництва.

Таким чином, питання вдосконалення етики державного службовця постійно продовжують виникати. Актуальність цієї проблеми визначається потребою у вивченні етики державного службовця як одного з найважливіших чинників, що впливають на ефективність роботи державної служби. Узагальнюючи точки зору багатьох вчених і політичних діячів, можна зробити висновок про те, що низький етичний рівень державних службовців – одна з головних проблем у процесі модернізації традиційного суспільства. Змінити ситуацію можна лише шляхом підвищення ефективності державного управління, його фактичної перебудови лобювання вузьких інтересів на службі у суспільства, впровадження ефективних механізмів контролю з боку громадянського суспільства за діяльністю посадових осіб. Але все це можливо лише при докорінних змінах двох ключових, на мою думку, напрямків: у сфері професійної соціалізації державних службовців (у тому числі рівні середньої освіти), і в області становлення сучасної організаційної інфраструктури управління адміністративною етикою.

Якщо це питання бачити в ширшому аспекті його загального розуміння, то найголовніша суть, яку можна виділити в роботах авторів нашого сьогодення – це досконалість в манерах та поведінці особи, яка прийняла присягу державного службовця, і, тим самим, взяла на себе низку відповідальностей в першу чергу перед суспільством. Ця професія повинна мати свою власну мораль, адже вона має величезний вплив на думку багатьох свідомих громадян. Вона має нести в маси досконалість високої думки людей, які обрали професію в сфері державництва. Тож, слід наголосити, що толерантність, повага, відповідальність, професіоналізм та дисципліна мають забезпечити народження сильної та розумної нації, яка і буде будувати нашу країну.

Список використаної літератури

1. Морально-етичні засади розвитку державної служби України: європейський та вітчизняний досвід: наук. Розробка. За заг. Та наук. Ред. проф. С.М. Серьогіна. К. : НАДУ, 2008. 48 с
2. Рудакевич М.І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління: Моногр. – Т.: Видво АСТОН, 2007. – 400 с.

Науковий керівник: кандидат політичних наук Дем'яненко О. О.

Дмитренко Марія Йосипівна,
доктор філософських наук, професор Черкаського
інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту
України

КОРПОРАТИВНА ЕТИКА І КУЛЬТУРА СВОБОДИ

Засадним у дослідженні стає розуміння діалектичного зв'язку культури й універсалії свободи, що дозволяє проінтерпретувати процес в різних зрізах. Саме в межах означеної діалектики формуються основні підходи щодо осмислення феномена культури, зокрема, М. Вебер [4, с. 880] вважає культуру сукупністю духовних символів, які не підлягають ніяким утилітарним цілям; Е. Кассіер [5, с. 784] уявляє її формою розумової діяльності, спрямованої на створення й усвідомлення символічних форм; К. Леві-Строс [6, с. 296] основними проявами культури називає мову, систему знаків, комунікацію, яка може бути перекладена й зрозуміла; А. Моль [7, с. 173] визначає культуру як інтелектуальний аспект штучного середовища, яке створюється людиною в процесі її життєдіяльності. Відповідно до діяльнісного підходу, культура – це сукупний спосіб життєдіяльності людини, який став органічним атрибутом її суттєвих сил. Матеріально-динамічний зріз культури як цілісної системи пов'язує її з природою, тому культуру можна представити у вигляді антропотелеологічно гармонізованої природи як динамічного хаосу у своїй основі.

Антропоцентричність філософської рефлексії корпоративної культури визначає необхідність екзистенціального модусу її розуміння. У другій половині ХХ – на початку ХХІ стол. принцип раціоналістичної свободи дедалі частіше піддається публічній екзекуції. На перший план висувуються ірраціональні концепції. Творчі пошуки екзистенціалістів у ХХ – на початку ХХІ стол. сформувалися у принципово новий напрям досліджень – позитивний екзистенціалізм, на формування якого вплинули сучасні світоглядні трансформації, пов'язані, насамперед, із концепцією «людського розвитку», зміною парадигми в бік людино-орієнтованого буття.

Згідно з Н. Аббаньяно, свобода вкорінена в людській природі, у фундаментальній структурі людини. На переконання мислителя, сутність людської природи в тому, що вона рівною мірою є і нестійкою, незмінною, і мінливою, рухливою, лабільною, варіативно-ситуативною. Проблема свободи постає перед людиною лише тоді, коли вона серйозно ставиться до можливості своєї екзистенції і приймає рішення щодо укріплення себе в цій можливості.

Концепція свободи Мерло-Понті базується на понятті «вільна ситуація», саме воно породжує «гру свободи», змістом якої стає здатність продукувати необхідні для людської життєдіяльності сенси. Е. Левінас пропонує новий варіант «Я» як такого, що прагне постійного екзистенційного оновлення. Цінною для з'ясування сучасних смислів свободи є розробка популярної нині проблеми дуальної опозиції, альтернативності, як засобу реалізації свободи людини, її автономії та незалежності. Поняття комунікації (Ю. Габермас), яке вводиться до

наукового обігу, забезпечується вільне і водночас відповідальне спілкування двох (або більше) індивідів.

У 90-х роках ХХ стол. виникає новий різновид феноменології – респонзивна феноменологія (Б.Вальденфельс) [3, с. 123], яка обстоює принципово новий світогляд, що ґрунтується на турботливому ставленні до чужого, основою якого стає принцип – не позбавити іншого своєрідності, не обмежити його свободу. Виникають нові, ще не вивчені аспекти традиційних культур філософських проблем, які не лише зберігають свободу як проблему, а й викликають її різні трансформації, аспекти інтерпретації свободи, які знаходять своє відтворення у представників «нового екзистенціалізму»: Д. Белла [1, с. 20], І. Берліна [2, с. 368], А. Моля [7, с. 173], О. Тоффлера [8, с. 388]. Як правило, вони сформовані як антитеза до класичних чи неокласичних версій свободи. Наприклад, свою концепцію свободи Аббаньяно створював, полемізуючи спочатку з Ясперсом [9, с. 13], а потім із Сартром. У Аббаньяно постулюється ідея позитивної свободи, яка асоціюється з ідеєю позитивного вибору. У цьому контексті позитивним вважається такий вибір, що включає в себе гарантію власної можливості. Негативна свобода проявляє себе відразу після вибору як нестерпний примус і розрив із самим собою та іншими. Концепція свободи Мерло-Понті антитетична сартрівській і базується на понятті «вільна ситуація», саме воно породжує «гру свободи», змістом якої стає здатність продукувати необхідні для людської життєдіяльності сенси.

Проте свободу не можна звести до простого виробництва сенсів, вона є лише апеляцією до сенсу, позаяк сенс входить у ситуацію нашого існування. Е. Левінас пропонує новий варіант «Я» як такого, що прагне постійного екзистенційного оновлення. Автор виходить із того, що для з'ясування сучасних смислів свободи є розробка популярної нині проблеми дуальної опозиції, альтернативності, як засобу реалізації свободи людини, її автономії та незалежності. У зв'язку з цим до наукового обігу вводиться поняття «комунікації» (Ю.Габермас), яким забезпечується вільне і водночас відповідальне спілкування двох (або більше) індивідів. Усі події, які відбуваються в життєвому світі людини, сприяють її збагаченню завдяки широті комунікативних та інформаційних зв'язків, вільному знайомству з різними культурними традиціями. Резюмується думка про те, що в сучасній культурі посилюються можливості свободи в осягненні екзистенціального людського буття, пошуку засобів вирішення життєвих колізій через конституювання власної індивідуальності, зростання ролі особистісного начала і водночас, посилення комунікативних зв'язків, заснованих на взаємній повазі й довірі.

Характерною рисою другої половини ХХ стол. є тенденція до культурної універсалізації, спрямованої не на поглинання одними культурами інших, а на пошуки можливостей співіснування різних культурних елементів в єдиному загальнолюдському просторі. Загальний принцип свободи конкретизовано завдяки принципу культурної толерантності як якості особистості, яку характеризує терпиме ставлення до інших людей як носіїв певної культури, незалежно від їхньої етнічної, національної, культурної чи релігійної належності.

Сьогодні інтеграція національних культур передбачає певний «спільний знаменник», роль якого найкраще виконують універсальні цінності – норми і принципи буття, які відображають нагальні інтереси людства і сприймаються як значущі всіма людьми планети. Саме свобода як універсалія культури сьогодні виступає регулятором відносин між суб'єктами, оскільки, як моральна цінність, свобода не заперечує існування відмінностей, протиріч і можливості конфліктних ситуацій, але саме вона, будучи породженням потенційної конфліктності, не дозволяє реально існуючим явищам нерівності, змагальності й домінування виявлятися в насильницьких формах.

Таким чином, корпоративна культура – не об'єкт зовнішнього опису й емпіричної констатації різноманітних фактичних даних, а можливість свободи у світі загальної детермінації й необхідності. Причому осмислення необхідності, тобто зумовленості свободи такими детермінантами, як закон, обставини, умови в сучасній теорії свободи набуває щораз виразнішого соціально-онтологічного змісту за рахунок переміщення рефлексії у площину соціуму, економіки, політики, юриспруденції.

Список використаної літератури

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. [Текст] / Д.Белл – М.: 1993. – С. 20
2. Берлин И. Оригинальность Макиавелли [Текст] / И. Берлин // Подлинная цель познания: Избранное эссе. М., 2002. – С.368
3. Вальденфельс, Б. Ответ чужому: основные черты респонзивной феноменологии / Б.Вальденфельс; [пер. с нем. О. Шпарага] // Мотив чужого: Сб. пер. с нем. / науч. Ред. А.А. Михайлов; отв. ред. Т.В. Щитцова. – Минск: ПроPILEI, 1999. С. 123
4. Вебер М. Избранные произведения [Текст] / М.Вебер; [пер. с нем.] – М.: Прогресс, 1990. – 880с.
5. Кассирер Э. Избранное. Опыт о человеке [Текст] / Э. Кассирер. – М.: Гардарики, 1998. – 784с.
6. Леви–Стросс К. Три вида гуманизма / К. Леви-Стросс // Ежегодник философского общества СССР (1987–1988). – М., 1989. – С. 296.
7. Моль А. Социодинамика культуры / Е.Г. Молл. – М., 1966. – С. 173.
8. Тоффлер А. Третья волна [Текст] / А.Тоффлер – М.: 1999. – С. 388
9. Ясперс Карл. Ницше и христианство [Текст] / К.Ясперс.– М, 1994. – С. 13

Іщенко Микола Павлович,
 доктор філософських наук, професор, професор
 кафедри державної служби, публічного
 адміністрування та політології Черкаського
 національного університету імені Богдана
 Хмельницького

ОБ'ЄКТИВНА ПРІОРИТЕТНІСТЬ ЗАКОНІВ ТА ЦІННОСТЕЙ ФІЛОСОФІЇ ГУМАНІЗМУ І ДЕМОКРАТІЇ В СТРАТЕГІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

З точки зору методологічної чи логічної, та й будь якої іншої, щоб визначити стратегічні пріоритети України в умовах глобалізації, необхідно, перш за все, визначити ті основні умови, які створила глобалізація для всіх країн, держав і народів без виключення. Які ж саме вони є, хоча б основні, які приховуються в загальному потоці інформації?

У цьому зв'язку актуальні слова Юваля Ноя Харарі, який підкреслює: «Раніше цензура просто перекривала потік інформації. У XXI столітті цензура здійснюється шляхом надання людям зайвої, непотрібної інформації. Ми просто не знаємо, на чому зосередитись і часто втрачаємо час, вивчаючи і обговорюючи другорядні і третьорядні речі» [1, с.464].

Тому зразу ж виділимо основне, першорядне й підкреслимо, що за умов сучасного етапу глобалізації змінилась загальна картина світу, його проблеми та потреби. Конкретизуємо також стратегічні пріоритети в Україні, в Європі і на міжнародній арені. Адже нині світовий порядок переживає небувалі потрясіння, великі геополітичні і стратегічні перетворення, перестановки і зрушення.

За визначенням авторитетних учених, провідних державних діячів світу настав кінець західної гегемонії у світі міжнародного порядку, який покладався на західну гегемонію. Закінчилось також економічне і політичне домінування західних держав. Вся ситуація серйозно змінилась із-за помилок провідних країн світу у ряді криз.

Сьогодні глобалізація по-новому організовує життя суспільств. У світовій цивілізації всі країни переживають кризи під тиском глобалізації, яка породила глобальні проблеми, порушила баланс між суспільством і природою, поставила під сумнів саме існування всього людства. Силами окремих чи ізольованих країн їх не можна перебороти, неможливо розв'язати. Тому посилюється роль Організації Об'єднаних Націй, міжнародних організацій, світового права, стираються межі, які можна переходити при взаємодії з іншими державами.

Таким чином, у багатьох кризових ситуаціях держава знімає з себе завдання вирішувати проблеми своїх громадян. Часто сама держава стає джерелом багатьох проблем. Та й національні уряди стають джерелом проблем, а не інститутом для їх вирішення. Глобалізація претендує на те, щоб бути деяким кардинально новим явищем порівняно з діючими формами, які неспроможні підтримувати суспільний прогрес.

В основу стратегічних пріоритетів України в умовах глобалізації необхідно покласти життєствердуючі потреби українського народу. Сьогодні важливо своєчасно переосмислити соціально-економічну, політичну, військову й дипломатичну стратегію і навіть систему солідарності, яку вважали непорушною і вічною. Треба враховувати появу нових держав, значення котрих довго недооцінювали чи ігнорували. Передусім, йдеться про Китай та Індію.

Не слід забувати, що всі ці зміни і потрясіння відбуваються згідно з об'єктивним законом еволюції, тобто всезагальної боротьби всіх з усіма за виживання. Він загострює у світі зростаюче число конфліктів, які породжують два основні чинники ризику. Перший полягає в тому, що конфлікти приводять до зростаючого числа жертв серед мирного населення, їх природа змінюється. Другий ризик – це зростаючі варварство, дикість, агресія. Країни відмовляються від договорів по контролю озброєнь, які існували із часу закінчення холодної війни.

Тому Україна повинна виробити свою власну стратегію, стратегічні пріоритети, зробити вибір щодо цих глобальних змін. Нам треба намагатися вести свою власну міжнародну політику, враховувати негативні наслідки глобалізації та ефективно використовувати позитивні зміни й наслідки.

Під тиском глобалізаційних кризових явищ і потрясінь, техногенних катастроф та пандемії виникла глобальна криза ринкової економіки. Ця ринкова економіка, яка сформувалась в Європі, поступово зазнала масштабної фінансизації. Соціальна ринкова економіка стала економікою накопичувального капіталізму. На її теренах фінансизація і технологічні перетворення привели до великого зосередження багатств в руках підприємливих людей в розвинених країнах. Крім того, з'явилися великі метрополії, країни і держави, які добилися успіхів в глобалізації.

Традиційна ринкова економіка до недавнього часу забезпечувала розподіл багатств і прекрасно працювала упродовж десятиліть, досягнувши небувалих в історії людства звершень. Мільйони людей по всьому світу змогли вибратися з бідності. Тепер процес скочується назад і веде до нерівності. З цим народи і держави світу не хочуть миритися.

У світі глобалізаційних викликів найсильніший вплив на Україну, як і на всі народи і країни, справляє закон еволюції, відкритий Ч. Дарвіном, за яким весь світ і все, що діється в ньому, є величезною, внутрішньо цілісною еволюціонуючою системою [3, с. 298-307]. Вона спирається на ідею про єдність Всесвіту і відзначається універсальністю, величезним інтеграційним потенціалом.

У той же час глобалізована ринкова економіка формує небувалу нерівність, яка призводить до глибоких змін в світовому політичному й економічному порядку. Вона похитнула легітимність економічного ринку, поставила під сумнів сутність і досягнення демократії. Сьогодні руйнується соціально-політична система, в якій розвивались особисті свободи, демократичні інститути і стабільне зростання середнього класу.

З урахуванням зазначених умов та викликів глобалізації наукова аргументація і верифікація стратегічних пріоритетів України в умовах глобалізації можлива тільки на основі об'єктивних законів, незалежних від волі, бажань і свідомості людей, навіть всього людства. Об'єктивною основою Стратегії прогресу України може слугувати тільки розроблена на основі об'єктивних законів філософія гуманізму і демократії. Саме вона уособлює собою найпрогресивніші, загальнолюдські цінності світової цивілізації.

Ця Стратегія, ці стратегічні пріоритети України в умовах глобалізації найкраще аргументуються об'єктивними законами визначеними в когнітивній методології філософії гуманізму і демократії професора М. П. Іщенка: «Методологія еволюціонізму, коеволюції та нової мегапарадигми прогресу, а також системної теорії й методології філософії гуманізму і демократії, яка аргументується на цінностях та принципах гносеологізму, плюралістичності, світоглядно-антропоцентричної аргументації і нелінійного, поліцентричного мислення, сукупна дія яких синхронізує виконання об'єктивного закону соціального становлення суверенної, гармонійної особистості, молоді та формування ефективної системи публічного управління і відкритого гуманного, демократичного громадянського суспільства загального блага та розвиток прогресивної світської модерної держави» [2, с. 30].

Життєдайна філософія гуманізму і демократії формує в суспільстві, у державних діячів, публічних службовців та й взагалі в кожній людині ціннісні установки на такі пріоритетні цінності: мир, прогрес, гуманізм, демократія, свобода, справедливість, рівність, права людини, ненасильство, політика нейтралітету, відвернення війни, ядерних, хімічних, бактеріальних та інших катастроф, агресій, пандемій, мирне вирішення екологічної, продовольчої, енергетичної, демографічної та інших глобальних проблем.

Пріоритетним і основним критерієм їх істинності є об'єктивні закони, які лежать в основі даної наукової теорії, бо саме вони управляють світом і всім людством. Вони повинні бути основою публічного управління, управляючої діяльності публічних службовців та й основою діяльності всіх людей. Вони управляють і публічним управлінням і публічними службовцями та й всіма людьми в усіх країнах світу. Це свята вічна істина: хто не підкоряється об'єктивним законам, той програє.

Висновок: відповідно до умов і викликів глобалізації зазначена методологія філософії гуманізму і демократії дає конкретні завдання, відповідь на всі питання розвитку України. Вона є ефективною програмою стратегічних пріоритетів, покрокових завдань і дій системної розбудови Української держави та суспільства у період наростаючих глобальних викликів. І не треба тут довго й нудно мудрувати, необхідно тільки неухильно їх виконати в усіх об'єктивних законах, принципах і цінностях.

Список використаної літератури

1. Харари Ю. Н. Номо Деус. Краткая история будущего / Юваль Ной Харари ; [пер. с англ. А. Андреева]. – М.: Синдбад, 2018. – 496 с.

2. Іщенко М. П., Іщенко О. М. Методичні рекомендації до написання курсових і кваліфікаційних робіт... / За ред. П. Іщенка – Черкаси: Видавець Третяков О.М., 2020. – 84 с.

3. Соціально-політична енциклопедія : наук. вид. / М. П. Іщенко, О. М. Іщенко; за ред. М. П. Іщенка. – Черкаси: ІнтролігаТОР, 2012. – 636 с.

Самойленко Ігор Петрович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Шипоша Артем Валерійович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ Й ОРГАНІЗАЦІЇ З РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Соціальна складова в діяльності організацій є важливим елементом її кадрового, виробничого й економічного потенціалу. Основне призначення соціальної політики полягає в тому, що соціальні послуги, які надаються організацією, можуть сприяти забезпеченню зростання продуктивності, ефективності та якості роботи працюючих.

Існують три основні моделі взаємодії влади та організації під час реалізації соціальної політики.

Перша модель передбачає адміністративний примус. Таким чином, влада вимагає від організації певних вкладень у реалізацію її соціальних програм і проектів. При цьому конкретні параметри можливої компенсації витрат організації з боку влади не зазначаються. Відмова організації від задоволення звернень (прохань, пропозицій) влади може призвести до застосування санкцій щодо її (організації) доступу до ресурсів, що контролюються владою.

Відповідно до другої моделі, можливе обговорення умов підтримки організацією соціальних програм і проектів влади. Предметом обговорень можуть бути масштаби й напрями витрат організації, способи їх компенсації владою.

Третя модель передбачає невтручання влади. Таким чином, влада не займає активної позиції щодо соціальної політики, яку здійснює організація незалежно від влади. Для спільного вирішення соціальних проблем організації можуть співпрацювати з громадськими об'єднаннями.

Основними напрямками допомоги владі, що надаються організаціями з реалізації соціальної політики, є участь у фінансуванні ініційованих владою

масштабних інвестицій у релігійні, медичні, спортивні, культурні об'єкти; утримання об'єктів житлово-комунального господарства, в першу чергу – компаніями; підтримка діяльності та оновлення матеріальної бази медичних, освітніх, культурних установ; допомога з організації культурно-відпочинкової діяльності; проведення освітніх проектів для населення та чиновників адміністрацій різного рівня; підтримка інноваційних проектів, спрямованих на розвиток місцевого співтовариства (громади, общини); підтримка незахищених груп населення [1, с. 106].

У якості суб'єктів соціальної політики в організації виступають її власники, керівники, соціальна служба, первинна профспілкова організація. Власники та керівництво організації визначають основні напрями соціальної політики, вирішують питання її фінансування.

У якості об'єкта соціальної політики в організації виступають працівники, які вступили в трудові відносини з роботодавцем.

Європейська концепція соціальної держави передбачає, що її соціальна відповідальність означає:

- створення умов для відтворення робочої сили;
- розвиток об'єктів соціальної сфери;
- своєчасна виплата достойної заробітної плати й обов'язкових виплат на соціальні потреби;
- забезпечення охорони та безпечних умов праці;
- підтримання рівня зайнятості, участь у програмах перекваліфікації кадрів в умовах ліквідації робочих місць;
- організація системи професійної підготовки кадрів і підвищення їх кваліфікації;
- своєчасна та в повному обсязі сплата податків;
- забезпечення нормальних умов праці й побуту працівників, які залучаються до виконання обов'язків із відривом від постійного місця проживання;
- відрахування соціальних платежів із програм пенсійного, медичного та соціального страхування;
- підтримка добровільних видів страхування працюючих;
- здійснення соціальної підтримки найманих працівників (пільгові кредити та позики, сімейні допомоги та ін.);
- благодійна діяльність.

Отже, ефективна соціальна політика передбачає надання персоналу всіх обов'язкових соціальних послуг, що організація повинна надавати відповідно до законодавства. Водночас вона не може бути обмежена лише обов'язковими соціальними послугами, оскільки конкуренція на ринку праці передбачає такі соціальні послуги, що можуть привабити нових працівників на роботу в організацію або утримати працюючих людей. Чим вищою є потреба в висококваліфікованих працівниках, тим більше треба додаткових соціальних послуг для приваблення та закріплення персоналу [2, с. 343 – 344].

Рівень розвитку соціальних послуг в організації впливає на визначення її становища на ринку праці. Якщо організація надає своєму персоналу значний обсяг соціальних послуг, необхідних працівникам, то вона вигідно відрізнятиметься від інших організацій. Це, в свою чергу, є хорошою основою для залучення нових працівників і збереження висококваліфікованого персоналу.

Список використаної літератури

1. Чирикова А., Шишкин С. Власть и бизнес на поле социальной политики: региональная проекция / А. Чирикова, С. Шишкин // Общество и экономика. – 2006. – № 1. – С. 106.
2. Формування та реалізація публічної політики в умовах глобалізації: монографія / авт. кол. : В. І. Шарий [та ін.]; за заг. ред. В. І. Шарого. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2018. – 382 с.

Несененко Альона Олександрівна,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Несененко Роман Сергійович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ОСНОВНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДЕРЖАВИ

В умовах стрімкої динаміки соціальних і економічних процесів, у регіонах України сучасна стратегія розвитку соціальної сфери змушена орієнтуватися як на соціальну динаміку, так і на підтримання соціальної рівноваги. При цьому важливим є знання соціального механізму трансформаційних процесів. Одним із них є підтримання балансу між статичним станом і динамічними соціальними процесами в регіонах на різних етапах розвитку, що потребує постійного вимірювання показників, які характеризують соціальну сферу.

Проблеми регулювання управління соціальною політикою турбують усе суспільство, всі його верстви та шари. Зважаючи на це, під час прийняття відповідальних рішень із управління соціальною сферою регіону, наприклад щодо ліквідації чи реорганізації великих галузей і елементів соціальної сфери регіону, повинна проводитися представницька експертиза. Під час здійснення експертизи проектів доцільно окремо розглядати кожний суб'єкт управління та комплекс взаємозв'язків між ними як єдиний механізм. Експертизу найбільш важливих програм реформування соціальної сфери потрібно проводити на всіх

основних етапах утворення, розвитку та якісних змін у структурі соціальних шарів і груп. За підсумками експертиз необхідно здійснювати корегування управлінських рішень.

Оскільки соціальна сфера становить специфічну систему зв'язків і відносин, що складаються між суб'єктами суспільного життя й діяльності, то управління нею повинно здійснюватися з урахуванням умов і факторів, що забезпечують відтворення, розвиток, удосконалення взаємодії суспільних груп і індивідів.

Особливості соціальної сфери регіону, як об'єкта соціальної політики, мають специфічне розмаїття розвитку культури, природно-кліматичних, географічних і екологічних умов. Їй притаманні трансформація соціальних і побутових потреб у одержанні освіти, освоєнні культурних цінностей, організації праці та відпочинку, збереження здоров'я в процесі соціалізації особистості в специфічних умовах функціонування конкретного регіону.

Досягнення збалансування в соціальній сфері, усунення соціальних деформацій, що виникають, а також досягнення соціальної стабільності мають бути сутністю соціальної політики в регіоні.

Так, у різних країнах по-різному вибудовують моделі розвитку соціальної сфери. Наприклад, ліберальна модель соціальної сфери надає кожному громадянину більшої свободи в вирішенні індивідуальних соціальних проблем, оскільки панує думка, що в її межах люди самі можуть мобілізувати свої власні сили, не покладаючись на допомогу держави [2, с. 67]. Ця модель зорієнтована на стратегію відповідальності сім'ї. Під час функціонування цієї моделі в суспільстві держава знімає з себе основні питання соціального відтворення. Однак, слід мати на увазі, що така модель може реалізовуватися самостійно лише в певній мірі – за умови достатньо сильно розвиненого економічного та правового простору.

Патерналістська модель сформована на основі “теорії людських відносин”. До цієї моделі найбільш близькою є соціал-демократична, що поширена в скандинавських країнах. Вона, здебільшого, знімає з людей турботу про вирішення власних соціальних проблем, оскільки заснована на стратегії відповідальності держави й націлена на домінуючу роль держави в задоволенні практично всього кола потреб і інтересів людей [1, с. 13 – 14]. Якщо ця модель реалізовується в її крайній формі, а саме: покладення всіх соціальних функцій виключно на державу, то, здебільшого, позбавляє громадян стимулу до самореалізації.

Отже, на сучасному етапі розвитку та функціонування в Україні доцільно віднайти середнє між цими моделями. Думається, що соціальна політика має бути зорієнтована на стратегію рівної відповідальності держави та громадян, оскільки на практиці модель, у якій соціальна функція в її практичній реалізації, зведена до мінімуму.

Список використаної літератури

1. Кадомцева С., Слепцов Н. Реформирование социальной сферы в условиях перехода к рыночной экономике : учеб. пособие. М. : Изд-во РАГС, 1998. – 320 с.
2. Теорії, технології та особливості реалізації адміністративних реформ у стрижневих країнах світу : монографія / авт. кол. : В. І. Шарий, О. В. Черевко, В. М. Мойсієнко. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2017. – 316 с.

Бондаренко Анатолій Васильович,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ СФЕРОЮ СУСПІЛЬСТВА

Соціальна сфера є об’єктом впливу соціальної держави та соціальної політики, що нею здійснюється. Її основний зміст полягає в оптимізації: надання більш гармонійного, заснованого на солідарності та співробітництві вектора соціальних зв’язків і відносин у суспільстві між різними соціальними спільнотами, громадянами, а також між ними та владою. Така оптимізація соціальних відносин передбачає створення найбільш сприятливих умов для життя та діяльності представників усіх соціальних спільнот і всього населення. Це передбачає розвиток соціальної інфраструктури та вдосконалення діяльності установ, що її утворюють – наукових, освітніх, медичних, культурно-просвітницьких закладів (установ), які надають соціальну допомогу та послуги громадянам. Удосконалення соціальної структури є також і ціллю діяльності соціальної держави й умовою більш раціональної реалізації її сутності.

У широкому розумінні соціальна сфера є комплексною системою, що складається із взаємопов’язаних складових підсистем: соціальна структура суспільства; умови життя й діяльності; соціальна інфраструктура.

Основу будь-якої сфери становить її структура, а основу соціальної сфери становить соціальна структура. В цьому контексті вона розглядається як певний спосіб зв’язку індивідів, які займають відповідний статус і виконують конкретні соціальні функції в соціальній системі. Конкретна стійка сукупність матеріально-речових елементів, що сприяють організації життя та діяльності людини й перебувають у взаємозв’язку з соціальним суб’єктом (особистістю, соціальною групою, класом, суспільством), визначається як соціальна інфраструктура. Умови життя та діяльності, наприклад зайнятості, праці, освіти, споживання змінюються шляхом впливу на інституціональну й гуманітарну сфери.

Зазначимо, що ці системи перебувають у динамічному стані. Сучасний соціальний розвиток України має яскраво виражені регіональні особливості. Це

потребує застосування адекватної системи заходів державного регулювання, спрямованих на динамічний розвиток усіх регіонів.

У Великобританії, після приходу до влади, уряд Маргарет Тетчер почав демонтувати соціальну політику держави всезагального блага. Кабінет вважав, що система надання соціальних послуг населенню (на той час) була надто витратною й суттєво стримувала економічний розвиток країни. Зважаючи на це, було вжито низки заходів із перенесення центру ваги фінансового забезпечення соціальних програм на регіональний рівень [1, с. 138 – 139].

Становлення ринкової економіки в Україні, що повинне передбачати розвиток усіх форм власності, має включати лібералізацію соціальної сфери, виникнення нових і реформування існуючих структур і інститутів.

Соціальна сфера регіонів має різні рівні розвитку соціально-територіальних спільнот (розподіл праці, соціально-економічна неоднорідність життя та діяльності тощо). Тип соціальних зв'язків, що формуються в регіоні, здебільшого, вже визначений соціальною структурою суспільства. Однак специфіка умов життя й діяльності в регіоні надає цим відносинам власної регіональної особливості. Так, регіони, розвиваючи соціальну сферу, прагнуть привести до оптимального стану соціальні індикатори свого розвитку (частка населення, яка перебуває за межею бідності; величина поляризації доходів; частка тих, хто здобуває вищу освіту; перелік і обсяг медичних послуг, що доступні для населення; частка безробітних; середня тривалість життя; дитяча смертність; народжуваність та ін.).

Таким чином, соціальну сферу в широкому розумінні доцільно розглядати як комплексну систему, що складається з трьох взаємопов'язаних частин, кожна з яких має власну самостійну структуру: соціальна структура суспільства, соціальна інфраструктура, умови життєдіяльності. Інтегральна якість соціальної сфери полягає у створенні сприятливих умов життєдіяльності особистості, що забезпечують на рівні регіону відтворення населення, збереження рівня та якості життя, збереження працездатності, професійну та гуманітарну підготовку людей, організацію культурного відпочинку, формування всієї сукупності властивостей оточуючого середовища.

Отже, сенсом управління соціальною сферою є координація, гармонізація взаємодій підсистем, удосконалення структури цього надзвичайно складного системного утворення. Складність структури соціальної сфери обумовлює необхідність створення достатньо розвиненої системи управління. При цьому головним суб'єктом управління соціальною сферою має бути держава. Держава має здійснювати управління соціальною сферою з метою досягнення позитивних змін. Це має забезпечуватися шляхом формування оптимальної структури центральних, регіональних і місцевих органів влади, а також застосуванням на всіх рівнях законів і реалізації принципів їх функціонування та розвитку соціальної сфери.

Список використаної літератури

1. Теорії, технології та особливості реалізації адміністративних реформ у стрижневих країнах світу : монографія / авт. кол. : В. І. Шарий, О. В. Черевко, В. М. Мойсієнко. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2017. – 316 с.

Заворітній Володимир Григорович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Фесенко Валентина Іванівна,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ВПЛИВ КРИЗ НА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Небезпека кризи існує завжди, навіть за сприятливої економічної ситуації в країні. У зв'язку з цим дуже важливо знати ознаки настання кризових ситуацій. Успіх управління залежить від своєчасного розпізнання криз, визначення факторів, симптомів і причин кризи [2, с. 5].

Кризовий стан економічних систем може бути описаний з позицій системного підходу. Згідно цього підходу будь-яка система становить структуровану сукупність елементів, що утворюють цілісність, яка наділяє її особливими якостями.

Система постійно перебуває в динамічній рівновазі. Це обумовлено необхідністю здійснення відтворювального процесу як базового фактору забезпечення її життєдіяльності. Через динамічну рівновагу система може перебувати в наступних станах: у стійкому, коли всі елементи функціонують у стабільному режимі; у квазістійкому, коли вирішальна частина елементів перебуває в стабільному режимі й їх може бути багато, проте вони мають утворювати базову сукупність ядра системи; у нестійкому, коли значна частина елементів здатна вивести систему з рівноважного функціонування та підвести до зміни її якості.

Економічні кризи відображають гострі протиріччя в економіці країни або економічному стані стратегічних, стрижневих організацій, корпорацій тощо. Першопричиною виникнення економічних криз є розрив між виробництвом і споживанням товарів.

Після того, як товарне виробництво стало пануючим, а ринок – стихійним його регулятором, розрив між виробництвом і споживанням як у часі, так і в просторі стрімко посилюється. В цих умовах економічні кризи стали об'єктивною закономірністю [6, с. 22].

Сутність економічної кризи виражається в перевиробництві товарів щодо платоспроможного сукупного попиту, порушенні процесу умов відтворення суспільного капіталу, масових банкрутствах корпорацій, зростанні безробіття та інших соціально-економічних потрясіннях [5, с. 19].

Кожна економічна криза завжди має специфічну сутність. Водночас у всіх економічних криз є спільні риси. Типовою особливістю можливих економічних криз є дефіцит ресурсів для ефективного здійснення цільових функцій системи, наприклад у масштабі країни або світу в цілому.

Якщо організаційно-управлінську діяльність не включати до складу економічних ресурсів, то загальну причину будь-якої економічної кризи доцільно шукати в нестачі відповідного ресурсу або в недоліках організаційно-управлінської діяльності з комбінування та використання наявних ресурсів [1, с. 10].

Економічні кризи поділяються на регулярні та нерегулярні. Регулярні кризи перевиробництва дають поштовх новому циклу, в ході якого економіка послідовно проходить чотири фази та готує базу для наступної кризи. Їм властиве охоплення всіх сфер економіки, досягнення значної глибини та тривалості. До нерегулярних економічних криз належать проміжкові, часткові, галузеві та структурні.

Проміжкова криза не дає поштовху новому циклу, а припиняє на певний проміжок часу плин фази підйому або активізації. Вона не є глибокою й менш тривала, порівняно з періодичною кризою й має локальний масштаб. Такі кризи відбувалися в капіталістичних країнах у 1924 та 1927 роках. У 1953 – 1954 й 1960 – 1961 роках відповідні кризи охопили лише США та Канаду.

Часткова криза відрізняється від проміжкової тим, що вона охоплює не всю економіку, а певну сферу суспільного відтворення. Наприклад, банківська криза в Німеччині 1932 року.

Галузева криза охоплює одну з галузей господарювання. Приводом для неї можуть слугувати найрізноманітніші причини. Наприклад, диспропорції в розвитку галузі, структурна перебудова, перевиробництво. Такі кризи бувають національними та міжнародними. Наприклад, криза світового судноплавства в 1958 – 1962 роках, а також криза в текстильній промисловості 1977 року.

Структурна криза є порушенням закону пропорційного розвитку суспільного виробництва. Це проявляється в суттєвих диспропорціях між галузями та випуском найважливіших видів продукції в натуральному виразі, що необхідні для збалансованого розвитку. Наприклад, у 1970-ті роки економіки країн Заходу зазнали енергетичної, сировинної та продовольчої криз.

Перед настанням чергової періодичної кризи виробництво досягає найбільш високого рівня, за яким приховується перевиробництво. Можливості збуту, поки ще, здаються оптимістичними, банки продовжують кредитувати промисловість і торгівлю, сприяючи розширенню виробництва та зростанню пропозиції. Водночас вважається, що чим більш активніше зростання, тим більш глибоким буде в перспективі занепад.

Особливе місце займають фінансові кризи. В своєму розвитку теорія фінансових криз пройшла три покоління моделей. Кожне зафіксувало уявлення про рушійні сили певної світової хвилі фінансових обвалів.

Перше покоління моделей виникло у відповідь на кризи в Мексиці та Аргентині в 1970-х роках. Основними їх передумовами стали несумісність внутрішніх політик, безпосередньо зростання дефіциту бюджету, що фінансувався шляхом друкування грошей за зобов'язання підтримувати фіксований обмінний курс. Слід зазначити, що під цей тип моделей підходить російський дефолт 1998 року [3, с. 31].

У моделях другого покоління на перший план виходять очікування учасників ринку. Здебільшого вони виникають в ситуації, коли уряду необхідно вирішити суперечливі завдання економічної політики. Модель виникла після криз європейської валютної системи в Мексиці у 1990-х роках. Вважається, що негативні очікування з більшою ймовірністю призведуть до кризи, якщо водночас із ними перебувають у небезпечній зоні фундаментальні показники, а несприятливі процеси зачепили країни, пов'язані з відповідною економікою. Це називається "ефектом зараження" [4, с. 14].

Третє покоління криз виникло в відповідь на виклики з Південно-Східної Азії в другій половині 1990-х років. Воно об'єднує два попередні, доповнюючи їх, безпосередньо завданням контролю за поведінкою позичальників або кредитних установ за часткового нагляду щодо їх бізнесу та деталізацією проблем у банківському секторі. Ці аспекти є актуальними щодо діяльності банків і зовнішніх запозичень банків і корпорацій.

Таким чином, кризи деформують економіку держав, гнітюче діють на функціонування та розвиток низових господарюючих суб'єктів. Це вимагає систематичного аналізу економічної динаміки на мега-, макро- та макрорівнях, а також складення прогнозів її розвитку, розроблення й здійснення превентивних заходів, перш за все, на державному рівні.

Список використаної літератури

1. Антикризисное управление : учеб. пособие / рук. авт. кол. проф. И.К. Ларионов. 2-е изд., перераб. И доп. – М. : Дашков и Ко, 2004. – С. 10.
2. Балашов А.П. Антикризисное управление : учеб. пособие / А.П. Балашов. Новосибирск : ГУП РПО СО РАСХН, 2004. – С. 5.
3. Гурвич Е.Т. Модель развития российского финансового кризиса : научный доклад / Е.Т. Гурвич, Андраков А.Д. - № 02/03. – М. : EERC, 2002. – С. 6.
4. Рассказов С.В. Стабильность финансовой системы как условие устойчивого социально-экономического развития / С.В. Рассказов, А.Н. Рассказова // Финансовый менеджмент. – 2007. - № 3. – С. 14.
5. Реалізація антикризової державної політики стрижневими країнами світу в умовах ризиків: монографія / авт. кол. : В. І. Шарий, О. В. Черевко [та ін.]; за заг. ред. В.І. Шарого, О.В. Черевка, В.М. Мойсієнка. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2017. – 300 с.
6. Соболев В.Ф. Антикризисное управление : учебно-методический комплекс / В.Ф. Соболев, С.В. Буров. Новосибирск : НГУЭЭУ, 2006. – С. 22.

Школяр Євгеній Володимирович,
слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування”, здобувач Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Організаційно-правові засади функціонування системи ЦЗ визначено у Кодексі цивільного захисту України. Вважаємо, що організаційні, правові, економічні та інші аспекти функціонування кожного окремо взятого виду сил ЦЗ являють собою комплекс актуальних науково-практичних завдань, що можуть бути предметом окремих досліджень у різних наукових галузях (державного управління, економічних наук, юридичних наук тощо).

Існуючі інституціональні проблеми в діяльності ЄДСЦЗ, значною мірою, є історично зумовленими, оскільки за період новітньої історії України процеси розбудови цієї державної системи на різних організаційно-правових рівнях управління супроводжувалися перманентними й, доволі часто, неоднозначними реформами (законодавчими, інституційними та структурними змінами), а також поступовим зниженням захисних властивостей цієї системи.

З набранням чинності КЦЗУ (1 липня 2013 р.) у нашій країні з метою реалізації державної політики у сфері ЦЗ передбачено створення та функціонування ЄДС ЦЗ. Ця система інтегрувала в собі три інші спеціальні державні міжвідомчі системи: ЦО, Єдину державну систему запобігання і реагування на НС техногенного та природного характеру, Єдину державну систему ЦЗ населення і територій, які до прийняття КЦЗУ де-юре існували в нашій країні задля реалізації комплексу заходів щодо ЦО та ЦЗ.

Має місце багатосуб'єктний склад органів управління ЄДСЦЗ на державному, регіональному та місцевому рівнях. Така ситуація створює умови для дублювання повноважень у сфері ЦЗ між МДА, ОМС, їхніми підрозділами та виконавчими органами з питань ЦЗ, територіальними органами ДСНС та інших центральних ОВВ, а також для деконцентрації та розпорошення компетенції в цій сфері між різними суб'єктами забезпечення ЦЗ. Це, своєю чергою, зумовлює поліцентричну модель організації ЄДСЦЗ на всіх адміністративно-територіальних рівнях, що сприяє формуванню атмосфери формалізму та безвідповідальності за стан ЦЗ у країні в цілому. Разом з тим, до суб'єктів забезпечення ЦЗ (а також до органів управління ЄДСЦЗ) не віднесено Президента України, ВРУ, РНБО, СБУ, хоча їхній статус та місце у системі органів державної влади визначають очевидну необхідність залучення цих органів до категорії зазначених суб'єктів шляхом унесення відповідних змін у чинне законодавство. Значну частину завдань ЦЗ, зокрема щодо запобігання соціальним і воєнним НС та реагування на них, сьогодні неможливо ефективно вирішувати суто в межах системи ОВВ, не залучивши до складу ЄДС ЦЗ зазначені вище органи державної влади та органи зі спеціальним статусом.

З 25 квітня 2014 р. по цей час головним органом у системі центральних ОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері ЦЗ в Україні є МВС, керівник якого здійснює функції з координації та спрямування діяльності ДСНС. Безпосередньо ж ДСНС, яка зараз реалізує державну політику у сфері ЦЗ, у значній мірі, втратила політико-правову суб'єктність та інституційну спроможність впливати на процеси формування державної політики у сфері ЦЗ України, оскільки була позбавлена численних, зокрема нормотворчих, компетенцій у цій сфері на користь МВС. Відповідне міністерство наділено широким колом повноважень різного характеру (контрольно-наглядових, організаційно-розпорядчих, кадрових, установчих, нормотворчих, фінансових тощо), що дають йому змогу чинити вагомий вплив на процеси формування в країні державної політики у сфері ЦЗ та суміжних галузях, а також здійснювати суцільний контроль над діяльністю ДСНС. Однак, разом з тим, МВС наразі не входить до складу ЄДС ЦЗ як орган управління цією системою (на відміну від ДСНС), що є однією зі структурних проблем ЄДС ЦЗ на державному рівні.

Процес утворення функціональних підсистем ЄДС ЦЗ остаточно не завершено, що унеможлиблює належне функціонування цієї державної системи саме як системи певних органів управління, сил і засобів, на які покладається реалізація державної політики у сфері ЦЗ. Також більшістю керівників центральних ОВВ повсюдно не виконується вимога законодавства щодо створення у складі апаратів цих органів підрозділів з питань ЦЗ.

Марштупа Ніна Яківна,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КАНАДІ

Канада входить до складу Співдружності, яку очолює Великобританія. За формою адміністративно-територіального устрою Канада є федерацією, до структури якої входять 10 провінцій та 2 території.

Ряд питань федеративних відносин залишаються неурегульованими. Так, у 1995 році в Канаді було проведено референдум про надання суверенітету Квебекові. “Проти” суверенітету проголосували 50,6% виборців, “За” – 49,4% [1].

У кожній провінції є своя конституція та виборна легіслатура. Уряд провінції призначається центральною владою за поданням провінційного уряду на чолі з лейтенант-губернатором.

Перелік питань, які провінції можуть вирішувати самостійно, установлений у законодавчому порядку (охорона здоров'я, соціальне забезпечення, використання природних ресурсів на території провінції, оподаткування).

Конституцію Канади утворюють декілька законодавчих акти. Найважливіші з них – Квебекський закон 1774 року, Конституційний закон 1791 року, Закон про об'єднання Канади 1840 року, Закон про Британську Північну Америку 1867 року, Конституційний закон 1982 року, що став останнім із числа конституційних актів Канади, прийнятих британським Парламентом. Він 100ол.100в Канаді право самостійно вносити поправки до Конституції відповідно до встановленої процедури та доповнив її Хартією прав і свобод [2, с. 12].

За формою державного правління Канада – є конституційною парламентською монархією. Відповідно до Конституційного закону 1982 року главою держави є Королева (Король) Великобританії, яку в Канаді представляє Генерал-губернатор. Його призначає Королева за поданням Прем'єр-міністра Канади. Термін його повноважень становить 5 років, однак, на вимогу глави уряду він може бути звільненим достроково. Повноваження губернатора мають, здебільшого, формальний зміст, оскільки він діє за вказівками уряду [3, с. 63].

Законодавча влада належить Королеві Великобританії в особі генерал-губернатора та Парламенту.

Парламент Канади складається з Палати громад і Сенату. До Палати громад входить 301 депутат. Її склад обирається шляхом загальних прямих виборів терміном на 5 років.

До складу Сенату входять 104 особи, які призначаються генерал-губернатором на довічний термін. Сенатори представляють інтереси тих провінцій, від яких вони призначені. Законом встановлено, що сенатором може бути особа віком не старша 75 років, яка проживає у провінції не менше 30 років і володіє нерухомим майном вартістю не менше 4 тисяч доларів. Палати мають рівні права. Парламент має збиратися на сесії не рідше одного разу на рік.

Виконавча влада належить Королеві в особі Губернатора та здійснюється урядом – Кабінетом міністрів. До його складу входять Прем'єр-міністр, міністри – глави окремих міністерств і міністри без портфелів. Прем'єр-міністр призначається Губернатором. Ним може стати лідер партії, що одержала на виборах більшість місць у Палаті громад. Він формує Уряд із числа найбільш видних членів своєї партії. Засідання Кабінету проводяться один раз на тиждень.

Системі місцевого самоврядування Канади притаманні принципи: самостійне та незалежне від інших органів влади здійснення місцевих комунальних функцій; власна відповідальність за рішення місцевих суспільних завдань, при цьому, суб'єкти самоврядування є суб'єктами публічного права; діяльність службовців у представництві здійснюється на непрофесійній основі [3, с. 65].

Юридична та фактична незалежність органів місцевого самоврядування в Канаді має специфічні особливості. Їхня самостійність відрізняється від

незалежності автономних утворень тим, що органи місцевого самоврядування не наділені законодавчими повноваженнями. Вони можуть діяти лише на основі та в межах законодавчих актів, виданих центральними законодавчими органами держави або суб'єкта федерації.

Системі місцевого самоврядування Канади притаманна розмаїтість її регулювання. У більшості випадків самоврядування здійснюється через ради, які обираються жителями відповідних політико-адміністративних одиниць. У Канаді діють ради провінцій та адміністративних округів.

Системи місцевого самоврядування в Канаді ґрунтуються на основі адміністративно-територіального устрою країни, який є найважливішою складовою державної організації та має консервативний характер.

Адміністративно-територіальний устрій Канади склався під впливом географічних факторів із урахуванням економічної, соціальної та демографічної ситуацій. Зміна цих факторів, особливо в умовах науково-технічного прогресу, впливає на його перегляд і стосується промислових регіонів. Так, у Канаді основи адміністративно-територіального поділу склалися ще в XI столітті. Тому в цій системі дотепер зберігаються застарілі територіальні одиниці, що є невеликими за територіями, які втратили економічний, а, подекуди, й демографічний базис для свого існування.

До структури органів місцевого самоврядування Канади входять виборні муніципальні ради або комісії та утворені ними виконавчі органи. Загальний порядок формування муніципальних рад і виконавчих органів регулюється спеціальними виборчими законами, а також законами про муніципалітети. Видання законів про вибори до органів місцевого самоврядування належить до компетенції суб'єктів федерації.

У виборах муніципалітетів можуть брати участь усі громадяни, які живуть у країні та досягли віку 18 років. Кандидатом у депутати може висуватися кожний громадянин, який досягнув віку 21 року та проживає на території відповідного муніципалітету, працює в ньому чи має або орендує там не менше одного року землю, підприємство, будинок, квартиру.

Компетенція органів місцевого самоврядування поширюється на: управління та розвиток комунального господарства; охорону навколишнього природного середовища; планування розміщення та будівництво населених пунктів; загальний нагляд за містобудуванням; розвиток системи місцевого транспорту та установа порядку регулювання його руху, місцеве дорожнє будівництво, водопостачання та водовідведення, газопостачання, енергозабезпечення; очищення вулиць, боротьбу із забрудненням водою тощо.

Широкі повноваження органи місцевого самоврядування мають у соціальній сфері. Це повноваження з надання соціальної допомоги незаможним громадянам за рахунок муніципальних доходів. Вони передбачають спорудження будинків для людей похилого віку, нічліжок, будівництво дешевого житла, муніципальних шкіл, лікарень, пологових будинків тощо.

Органи місцевого самоврядування управляють муніципальною власністю. Вони здійснюють регулювання у сфері місцевого господарства (видача дозволів

на відкриття магазинів, видовищних закладів, установлення правил забудови міст тощо).

Повноваження у сфері охорони громадського порядку, захисту прав і свобод громадян: установлення правил поведінки в громадських місцях; видача дозволів або накладення заборони на проведення мітингів, зборів, ходи, демонстрацій, пікетів та інших форм суспільно-політичної діяльності населення відповідного муніципального утворення; видання приписів зі здійснення санітарного нагляду, медичного обслуговування населення тощо.

У віданні органів місцевого самоврядування Канади перебувають поліцейські підрозділи, на які покладено патрульну та охоронну служби, а також інші види поліцейської діяльності.

Найширші повноваження органам місцевого самоврядування надано у бюджетно-фінансовій сфері. Відповідно до Хартії про місцеве самоврядування місцеві співтовариства, у межах економічної політики держави, мають право на власні ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися під час здійснення самоврядних повноважень. Відповідні повноваження мають бути передбачені Конституцією або відповідним спеціальним законодавством.

Список використаної літератури

1. Государственная служба Канады. – *Режим доступа* : [//www.studsupport.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=455:2011-03-25-20-12-14&catid=61:doklad&Itemid=307](http://www.studsupport.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=455:2011-03-25-20-12-14&catid=61:doklad&Itemid=307). – Название с экрана.
2. Канада: державна служба/ пер. з англ. – К.: Свобода вибору, 2004. – 40 с.
3. Шарий В.І. Системи місцевого самоврядування зарубіжних країн : навч. посіб. / В.І.Шарий. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А. – 2011. – 270 с.

Науковий керівник: кандидат політичних наук Дем'яненко О.О.

Найдан Олег Володимирович,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Проценко Тетяна Григорівна,

слухач магістратури спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Об'єднане Королівство Великобританії та Північної Ірландії є парламентською монархією. Адміністративно-територіальний поділ країни включає історико-географічні області, графства або адміністративні райони, округи, міста в графстві, міські округи [1, с. 71]. Організуються нові унітарні утворення, що заміщують графства та адміністративні райони. В унітарних утвореннях немає округу, міста в графстві й міського округу як рівнів територіальної організації. Існують приходи та общини (громади). Водночас ради приходів і громад не є органами місцевого самоврядування. Вони не наділені статусом юридичної особи й не мають власних фондів. Вони лише представляють і виражають свою думку.

У графствах, округах і унітарних утвореннях населенням обирається рада, яка обирає голову ради (мера), формує комітети й комісії, призначає головного адміністратора. Галузеві й функціональні комітети та комісії вирішують основні питання на рівні місцевого самоврядування [2, с. 107 – 108].

Представницька та виконавча влада здійснюється радою через комітети й комісії. В адміністративному апараті існують департаменти. Всі ради повинні сформувати самостійний орган виконавчої влади за одним із трьох варіантів:

- прямі вибори мера, який керує виконавчою владою та призначає своїх помічників – кабінет;
- обрання глави виконавчої влади зі складу ради та призначення помічників – кабінету – главою виконавчої влади або радою;
- обрання населенням мера, який ділить повноваження виконавчої влади з керуючим, призначеним радою зі складу професійних чиновників.

Ради графства та округу здійснюють повноваження в соціальній сфері. До повноважень ради графства належить управління освітою (за виключенням вищої освіти), бібліотеками, соціальними службами. Органи місцевого самоврядування забезпечують будівництво шкільних приміщень, комплектування штату вчителів, постачання учням підручників, шкільних сніданків, а також транспортом для підвезення дітей до школи. Вони управляють державними школами першого та другого ступенів, займаються дошкільним вихованням дітей, проявляють турботу про дітей, позбавлених нормальних

домашніх умов або тих, які потрапили в складну ситуацію, керують просвітницькими установами для навчання дорослих людей, театрами, молодіжними центрами. Органи місцевого самоврядування надають соціальну допомогу та соціальне забезпечення, соціальні послуги, пов'язані з доглядом за дітьми, сім'ям із інвалідами та літніми людьми, обслуговуванням будинків пристарілих, організацією соціальних клубів, центрів громадського харчування, професійної підготовки. Нужденним пристарілим людям, інвалідам і дітям надається житло за зниженими цінами або безкоштовно. Між ними розподіляється матеріальна допомога.

Існують муніципальні служби охорони здоров'я, що організують поліклінічну допомогу, акушерську допомогу вдома, допомогу вагітним, матерям-годувальницям і дітям до п'ятирічного віку, догляд за хворими, інвалідами, душевнохворими вдома, утримання дитячих ясел. Вони здійснюють санітарний нагляд і встановлюють санітарні вимоги.

Органи місцевого самоврядування займаються організацією роботи громадського транспорту, працевлаштуванням молоді, туризмом, підтримкою культури й мистецтва, музеїв і художніх галерей. Рада округу виконує повноваження, пов'язані з загальною санітарією та гігієною, будівництвом і експлуатацією житла, гральними майданчиками, стадіонами та спортивними спорудами, кладовищами. До відання графства належать початкові та середні школи, спеціальні школи для дітей і інвалідів.

До відання приходів і громад (общин) належать кладовища, спортивні споруди, схеми залучення приватного транспорту до пасажирських перевезень. Приходи та громади (общини) здійснюють власні повноваження спільно з округами або унітарними утвореннями, на території яких вони перебувають.

Існують також і статутні постійні комітети, утворення яких регулюється законодавством. До них належать комітети охорони здоров'я, освіти, соціальної допомоги. У графствах, містах і округах обов'язково призначаються керівники медичної служби та просвітницьких організацій, санітарний інспектор, які є главами відповідних департаментів. У органах місцевого самоврядування можуть бути департаменти житлового господарства, музеїв, соціального обслуговування.

Таким чином, Великобританія має специфічну систему управління соціальною сферою на місцевому рівні. Це оумовлено історичними, політичними, економічними та соціальними факторами. Позитивний досвід вирішення соціальних питань органами місцевого самоврядування може бути реалізований в Україні з урахуванням її реалій і специфіки.

Список використаної літератури

1. Барабашев Г.В. Местное самоуправление. М. : МГУ, 1996. – 320 с.
2. Шарий В.І. Системи місцевого самоврядування зарубіжних країн : навч. посіб. / В.І.Шарий. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А. – 2011. – 270 с.

Шарий В'ячеслав Іванович,

доктор наук з державного управління, завідувач кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Найвеличніша китайська мрія – це велике оновлення китайської держави.

Сі Цзиньпін (2012)

Як зазначав сінгапурський лідер Лі Куан Ю, глава держави зобов'язаний “формуванню власне бачення майбутнього своєму народу, трансформувати це бачення в політику, до реалізації якої слід залучити народ і надихнути людей на здійснення намічених планів” [1, с. 114].

Саме так лідер Китайської Народної Республіки Сі Цзиньпін активно мобілізував прихильників на виконання надзвичайно амбіційної стратегії держави, що передбачає чотири напрями:

- оновлення партії, очищення від корупції, відновлення місії партії та авторитету серед китайського народу;
- відродження китайського націоналізму й патріотизму, продукування серед людей гордості за те, що вони – китайці;
- реалізація третьої економічної революції. Так, перша економічна революція (період керівництва Ден Сяопіна), розпочалася в Китаї у 1978 році, коли виникли особливі економічні зони та відбувся перший етап приватизації; друга – прискорення реформ і відкриття Китаю зовнішньому світу (період правління Цзян Цземіна, який забезпечив країні декілька десятиліть швидкого зростання). Сі Цзиньпін переконаний, що потрібні політично жорсткі (непопулярні) структурні реформи, що дадуть можливість підтримати історично нестійкі темпи зростання;
- реорганізація та модернізація китайської армії для того, щоб вона могла “битися та перемагати”.

Важливо зазначити, що китайська влада взялася за всі завдання одночасно. Вона пояснює їх як критично взаємозалежні.

Китайські чиновники чітко розуміють завдання, що перед ними поставлені. Серед них демографія (чи постаріє Китай раніше, ніж розбагатіє?); підтримка інновацій; збереження соціальної стабільності під час ліквідації неефективних державних підприємств; задоволення потреб у енергії без шкоди оточуючому середовищу.

“Знову зробити Китай великим” означає [3]:

- повернути Китаю панівне становище в Азії, яким країна володіла до приходу туди Заходу;

- повернути собі контроль над територією “великого Китаю”, в тому числі не лише над Синьцзяном і Тибетом на материку, а й над Гонконгом і Тайванем;
- відновити історичну сферу впливу вздовж кордонів країни та в прилеглих морях, щоб інші виражали Китаю ту повагу, якої завжди вимагали великі держави;
- добитися поваги від інших великих держав під час обговорення глобальних міжнародних питань.

Для того, щоб переконати певну частину китайського керівництва, а також своїх громадян у тому, що “китайська мрія” буде підкріплена конкретними (реальними) справами, Сі Цзиньпін порушив базове правило політичного виживання: ніколи не оприлюднювати одночасно чітку ціль і дату її досягнення. Так, через місяць після обрання на свій пост у 2012 році він назвав дві амбіційні цілі та конкретні терміни їх досягнення: до 2021 року, коли відзначатиметься століття Комуністичної Партії Китаю, слід створити “помірно процвітаюче суспільство”, подвоївши ВВП на душу населення приблизно до 10 тис. дол.; до століття Китайської Народної Республіки в 2049 році країна повинна стати “модернізованою, розвиненою, багатою та могутньою”.

Якщо перша запланована ціль буде реалізована, то економіка Китаю, згідно прогнозу МВФ, буде на 40% більшою від американської (по ППС) [2]. Якщо Китай досягне другої цілі, то його економіка перевершить американську втричі. Крім цього, згідно плану Сі Цзиньпіна економічна перевага є лише частиною стратегії. Першим номером у світі заплановано стати й у військовій галузі, науці, технологіях і культурі [4].

Отже, повернути Китаю колишню велич означає не лише зробити країну заможною (багатою), а ще й могутньою, перетворити партію на головну рушійну силу всіх досягнень і звершень, а громадянам довести, що Китаєм слід пишатися.

Сунь-цзи вчив: “Будь певен, що не зазнаєш поразки в ста битвах із ста, якщо в рівній мірі розбираєшся і в собі, і в супернику. Коли, нерозуміючи суперника, чітко бачиш власний стан справ, то на одну перемогу буде одна поразка” [5, с. 84].

Список використаної літератури

1. Allison, Blackwil, and Wune. Lee Kuan Yew. 2016. 300 p.
2. International Monetary Fund, “World Economic Outlook Database”, October, 2016.
3. George Fortier and Yi Wen, “The Visible Hand”: The Role of Government in China’s Long-Awaited Industrial Revolution”, ‘working paper, Federal Reserve Bank of St. Louis, August 2016, 215, <https://research.stlouisfed.org/wp/more/2016-016>
4. Robert Lawrence Kuhn, “Xijiping’s Chinese Dream”, New York Times, June 4, 2013, <http://www.nytimes.com/2013/06/05/opinion/global/xi-jinpings-chinese-dream.html>
5. Sun Tzu. The Art of War, New York : New York University Press, 2003, 164 p.

ЗМІСТ

<i>Науменко Оксана Віталіївна</i> Державна політика України щодо надання адмінпослуг в умовах карантину.....	3
<i>Маковоз Ірина Вікторівна</i> Подолання бідності в Україні: стратегічний пріоритет державного розвитку.....	5
<i>Вакулук Олексій Вікторович, Огіренко Ігор Григорович</i> Актуальні причини залучення держави до регулювання економіки.....	7
<i>Головін Роман Григорович</i> Пріоритети державного регулювання земельних відносин в Україні.....	10
<i>Іяд Фахід Хурані</i> Пріоритетні напрями й завдання реформування системи управління галуззю охорони здоров'я в Україні.....	16
<i>Литвин Світлана Анатоліївна</i> Напрями реформування системи державного управління України в галузі охорони здоров'я.....	19
<i>Горьова Наталія Василівна</i> Перспективи державно-приватного партнерства в галузі охорони здоров'я України.....	22
<i>Дем'яненко Олександра Олександрівна</i> Взаємодія держави та громадянського суспільства в Україні: сучасний стан і перспективи.....	24
<i>Штрик Євгеній Анатолійович</i> Вплив інститутів громадянського суспільства на прийняття рішень Черкаською обласною державною адміністрацією.....	26
<i>Величко Євгеній Анатолійович</i> Місьцеве управління як пріоритетний механізм у формуванні державної регіональної політики.....	29
<i>Самойленко Лариса Яківна</i> Розвиток територіальних громад в умовах децентралізації влади.....	33
<i>Хромець Вікторія Анатоліївна</i> Суперечності ринкової моделі освіти в державі.....	36
<i>Лопушинський Іван Петрович</i> Антиномії освітньої діяльності в сучасних умовах.....	37
<i>Дудко Людмила Андріївна</i> Роль вищої освіти в інноваційному розвитку України на сучасному етапі...	39

<i>Дядило Наталія Миколаївна</i> Стратегічні пріоритети розвитку України в галузі освіти.....	41
<i>Дубина Інна Володимирівна</i> Нова система забезпечення якості освіти як один із напрямів її реформування в Україні.....	43
<i>Овчаренко Анжеліка Олександрівна</i> Соціальне партнерство в системі професійної освіти.....	47
<i>Самохотов Анатолій Олександрович</i> Організаційно-управлінські засади розвитку наукової сфери України.....	52
<i>Михно Світлана Леонідівна</i> Державна політика у сфері охорони дитинства в Україні.....	54
<i>Бондарук Ірина Федорівна</i> Професіоналізація державної служби в Україні: сучасні тенденції і виклики.....	57
<i>Кравцова Наталія Олександрівна</i> Актуальність застосування функціонального підходу на посаді державної служби в Україні.....	59
<i>Черевко Олександр Володимирович</i> Основні категорії ефективності в системі державної служби.....	61
<i>Шарий Іван Вячеславович</i> Функціональний і економічний підходи до вимірювання ефективності державної служби.....	63
<i>Толуб'як Віталій Семенович</i> Інститут незалежних експертів у системі державної служби.....	65
<i>Лелеко Наталія Іванівна</i> Особливості проходження державної служби в розвинених країнах на прикладі Франції та США.....	67
<i>Осадчий Ігор Петрович</i> Механізми запобігання та протидії корупції в сфері публічного управління.....	70
<i>Пишиний Роман Олександрович</i> Антикорупційна політика в системі державної служби України.....	74
<i>Батушан Віталій Володимирович</i> Місце та роль політичного лідерства в системі державної кадрової політики України.....	77
<i>Редько Валерія Павлівна</i> Професійна етика державного службовця в системі публічного управління.....	81

<i>Дмитренко Майя Йосипівна</i> Корпоративна етика і культура свободи.....	83
<i>Ищенко Микола Павлович</i> Об'єктивна пріоритетність законів та цінностей філософії гуманізму і демократії в стратегії глобального розвитку України.....	85
<i>Самойленко Ігор Петрович, Шипоша Артем Валерійович</i> Моделі взаємодії влади й організації з реалізації соціальної політики.....	89
<i>Несененко Альона Олександрівна, Несененко Роман Сергійович</i> Основні моделі розвитку соціальної сфери держави.....	91
<i>Бондаренко Анатолій Васильович</i> Особливості управління соціальною сферою суспільства.....	93
<i>Заворітній Володимир Григорович, Фесенко Валентина Іванівна</i> Вплив криз на державне регулювання економіки.....	95
<i>Школяр Євгеній Володимирович</i> Система органів державної влади та організація управління у сфері цивільного захисту України.....	98
<i>Марштупа Ніна Яківна</i> Система державного устрою та місцевого самоврядування в Канаді.....	99
<i>Найдан Олег Володимирович, Проценко Тетяна Григорівна</i> Повноваження органів місцевого самоврядування Великобританії в соціальній сфері.....	103
<i>Шарий В'ячеслав Іванович</i> Стратегічні цілі Китайської Народної Республіки.....	105

Наукове видання

**Стратегічні пріоритети
публічного управління України
в умовах глобалізації**

Збірник № 4 матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції

за ред. д. держ. упр. Шарого В. І., д. е. н., проф. Черевка О.В

Формат 60x84 1/16. Папір книжков.
Умов. друк. арк. 6,88. Гарнітура Neuristica.
Зам. № 1256. Тираж 300 прим.
Підписано до друку 17.06.2020 р.

Видавець: Чабаненко Ю. А.
Свідоцтво про внесення
до Державного реєстру видавців
серія ДК № 1898 від 11. 08. 2004 р.
Україна, м. Черкаси, вул. О. Дашковича, 39
Тел: 0472/56-46-66, 093/788-99-99

E-mail: office@2upost.com
Друк ФОП Чабаненко Ю. А.
Україна, м. Черкаси, вул. О. Дашковича, 39
Тел: 0472/56-46-66, 093/788-99-99
E-mail: office@2upost.com